

BRANSCHÖVERSIKTEN

En svensk, nordisk och
internationell kartläggning av
Arkitekt-, teknikkonsult- och
industrikonsultbranschen

Nyckeltal under 2014

- Branschen omsatte 74,5 miljarder kronor, utländska dotterbolag inräknat
- Branschen omsatte 60 miljarder kronor i Sverige
- Branschen sysselsatte 65 000 medarbetare, utländska dotterbolag inräknat
- Branschen sysselsatte 51 000 medarbetare i Sverige
- Branschen bestod av cirka 11 300 företag i Sverige
- Omsättningen per anställd var totalt 1 146 kkr, utländska dotterbolag inräknat
- Omsättningen per anställd i Sverige var 1 178 kkr
- Den genomsnittliga vinstmarginalen var 5,7 %
- Den genomsnittliga rörelsemarginalen var 5,8 %

Innehåll

Om Branschöversikten	4
Förord, STD-företagens VD Magnus Höij	5
Inledning, Lena Hagman, chefekonom Almega	6

DEN SVENSKA MARKNADEN 8

Sektorns utveckling 2014 och 2015	8
Ekonomisk utveckling	9
Intervju, Markus Granlund, Semcon	11
Intervju, Bent Johannesson, Ramböll	12
Intervju, Ulrika Francke, Tyréns	15
Jämförelse med andra kunskapsbranscher	15
Nyckeltal för de största svenska konsultföretagen	16
Svenska strukturaffärer	17
De 50 största arkitektgrupperna	18
De 50 största grupperna inom industriteknik	19
Intervju, Monica von Schmalensee, White	20
De 30 största koncernerna i Sverige	23
De 300 största koncernerna i Sverige	24

DEN NORDISKA MARKNADEN 31

Inledning	32
Nordisk jämförelse av nyckeltal	32
Nordens 100 största arkitektgrupper	33
FRI – Danska marknaden	35
Danmarks 100 största koncerner	38
RIF – Norska marknaden	40
Norges 100 största koncerner	44
FRV – Isländska marknaden	46
Islands 14 största koncerner	48
SKOL – Finska marknaden	49
ATL – Finska marknaden	51
Finlands 100 största koncerner	53

DEN INTERNATIONELLA MARKNADEN 55

Internationell utveckling	56
Resultatutveckling Europas topp 300	56
Börsnoterade teknikkonsultföretag – en jämförelse	57
Europas 50 största arkitektgrupper	58
Världens 10 största koncerner	59
Europas 300 största koncerner	60

Omslagsbild

Sandöbron är en bågbro över Ångermanälven
mellan Lunde och Klockestrand i Kramfors kommun,
Ångermanland. Peab, affärsområde anläggning.

Foto Bruno Ehms

Om Branschöversikten

Branschöversikten har publicerats av Svenska Teknik&Design-företagen (STD-företagen) sedan 1995. Branschöversikten är en sammanställning över arkitekt-, teknikkonsult- och industri-konsultbranschen i Sverige, Norden och Europa. I rapporten presenteras rankinglistor över de största företagsgrupperna på respektive marknad, intressanta nyckeltal, nyheter kring struktur-affärer samt information om utvecklingen och konjunkturen inom sektorn under det senaste året.

Sedan 2005 medverkar STD-företagens motsvarigheter i de nordiska grannländerna. STD-företagen samlar arkitekter, teknik-konsulter och industrikonsulter medan de nordiska organisa-tionerna endast organiserar teknikkonsulter och i vissa fall även industrikonsulter. Samarbetsorganisationerna är FRI i Danmark, RIF i Norge, SKOL & ATL i Finland samt FRV och SAMARK på Island.

Siffrorna i rapporten bygger på senast tillgängliga siffror som vi kunnat få tag på för respektive företag. För drygt hälften av företagen motsvarar detta kalenderbokslut för 2014. Resterande företag har brutna räkenskapsår. För de flesta av dessa har vi fått in årsredovisningarna för 2014/15. Men en del bokslut var inte klara när insamlingen av underlagen avslutades, till exempel för de företag vars räkenskapsår slutar den sista augusti. För dessa företag har vi behållit siffrorna för 2013/14. För enkelhetens skull refererar vi till de sammanställda siffrorna som gällande för 2014.

Företagsinformationen i rapporten har samlats in via databaserna Soliditet (Sverige) och Dow Jones Companies & Executives (Europa), från de nordiska organisationerna, direkt från företagen eller via företagens hemsidor. Bevakningen omfattar omkring 1 500 företag i Sverige, Norden och Europa. Att samla in informa-tionen är ett omfattande arbete och i vissa fall går det inte att få tag i tillförlitlig information, framförallt vad gäller de internationella företagen. I Sverige är årsredovisningar publika dokument, vilket inte är fallet i andra länder där många företag ogärna lämnar ut sina siffror. I de fallen använder vi den senaste tillgängliga informa-tionen vi kan finna. Alla företag som förekommer eller borde före-komma i rapporten uppmanas därför att kontakta STD-företagen och skicka in sina uppgifter för att säkerställa att informationen om dem blir korrekt.

Vi vill speciellt tacka de företag som hjälpt oss genom att skicka in sina årsredovisningar!

Svenska Teknik&Designföretagen

En bransch i förändring

Vårt samhälle utvecklas just nu snabbt. Trycket på innovation är högt, drivet både av miljöutmaningen, globaliseringen och digitaliseringen. Politiken, som sätter ramarna för både individer och näringsliv, ställs inför ständigt nya utmaningar. Företag och organisationer måste lösa nya problem, som vi i många fall aldrig kunnat formulera för bara några år sedan. Vi som individer erbjuds nya möjligheter, men ställs även inför helt nya krav.

Näringslivets anpassningsförmåga varierar stort, men just företagen inom Svenska Teknik&Designföretagen möter de nya kraven tidigt. Internationella trender kommer tidigt till våra egna marknader inom konsultbranschen. Digitaliseringen har snabbt blivit en självklar del av både produktion och leverans hos våra företag. Dessutom tar vi inte sällan med oss ny teknik eller nya arbetssätt till andra branscher, där vi samverkar eller agerar som viktiga leverantörer, till exempelvis byggbranschen, fordonsbranschen eller transportbranschen.

En genomläsning av den här årliga Branschöversikten är bevis nog för att vi idag har en konsultbransch som tar sig an framtidens utmaningar med tillförsikt. Branschens företag växer, söker sig in på nya kompetensområden och söker sig även ut i världen på olika sätt. Dessutom söker sig allt fler internationella aktörer till Sverige, ett gott tecken på att Sverige just nu är en god marknad med bra spelregler.

Allt talar för att just konsulter inom samhällsbyggnad kommer fortsätta att vara avgörande för att bygga det moderna samhället, och att denna sektor kommer att fortsätta växa. Men det betyder inte att vi kan lägga armarna i kors och tro att allt är lugnt.

En stor utmaning är tillgången på kompetens. Eller rättare sagt: den stora bristen på kompetens. Idag är bristen på både arkitekter och ingenjörer skriande, och våra företag söker med ljus och lykta efter kompetens, både hos högskolorna, utomlands och inte sällan hos konkurrenterna. Regeringen måste öka satsningarna och antalet utbildningsplatser omgående om näringslivet ska kunna fortsätta att utvecklas.

En annan utmaning handlar om skattesystemen. Det är ganska uppenbart att de idag är långt ifrån anpassade till en global konkurrens. Politiken måste förstå att både företag och medarbetare ser allt mindre av landsgränser när de söker kunder eller arbetstillfällen. Det är i synnerhet sant inom

MAGNUS HÖIJ
VD SVENSKA TEKNIK&DESIGNFÖRETAGEN

vår sektor, där många medarbetare har en hög och attraktiv utbildning.

Respekten för det kunnande och den innovation som sker i våra bolag måste också stärkas. Vi ser hur lönsamheten sakta sjunker och riskerar att leda till stora negativa konsekvenser om vi inte vänder trenden.

Utvecklingen mot en global marknad är dock i de allra flesta fall positiv. Redan idag är de svenska företagen mycket väl respekterade internationellt. Vi har ett erkänt kunnande inom viktiga områden, såsom hur en modern infrastruktur byggs, hur vi kan bygga miljömässigt och hållbart och hur vi möter urbaniseringen på ett långsiktigt sätt.

Och jag är övertygad om att de stora trender som påverkar både samhälle, företag och individer just nu kommer att ytterligare stärka landets arkitekt- och ingenjörstunga företag ytterligare. Vi har en mycket god förståelse för samhällets krav, vi har förståelse för de nya utmaningar som ligger runt hörnet och vi har en långsiktighet i synen på både kunder, uppdrag och medarbetare som gör oss väl rustade för framtiden.

Jag hoppas att denna översikt över branschen ger en än tydligare bild av både aktörer och trender. Förståelsen för det arbete som sker hos landets teknik- och arkitektföretag behöver stärkas ytterligare. Jag är övertygad om att den här översikten bidrar till den förståelse och den berättelsen.

Teknikkonsulter och arkitekter spelar allt större roll för svensk ekonomi

LENA HAGMAN
CHEFEKONOMI ALMEGA

svarar för störst andel av teknikkonsulternas försäljning inom industrin.

Trots den tröga återhämtningen för exporten har efterfrågan på företags-tjänster i stort tagit allt snabbare fart från och med 2014. Bakom uppgången ligger framförallt ökad efterfrågan från den privata tjänstesektorn samt från byggindustrin, vilket Almegas enkätundersökning bland medlemsföretag inom företagstjänster visat.⁴⁾

Under 2014 började även den inhemska efterfrågan för teknikkonsulter samt arkitekter ta fart. Både det ökade bostadsbyggandet samt nya infrastrukturprojekt har bidragit till uppgången, se diagram.

Sett ur ett ännu större perspektiv har tjänsteproduktionen under de senaste åren främst dragits upp av ökad hushållskonsumtion samt bostadsinvesteringar, en bild som gäller även för 2015. Den privata tjänstesektorn samt byggindustrin förklarar cirka 75 procent av Sveriges BNP-tillväxt under första halvåret 2015.⁵⁾

Under första halvåret i år fortsatte bostadsinvesteringarna att öka starkt, med 13,5 procent jämfört med motsvarande halvår 2014.⁶⁾ Det efter den starka uppgången under 2014 på nära 20 procent. Det är främst byggandet av nya bostäder som ökat. Investeringarna i övriga byggnader och anläggningar har också ökat sedan 2014, med lite över 5 procent under första halvåret i år jämfört med motsvarande period 2014. Utsikterna för 2016 pekar mot en ökning kring 4 procent för bostadsinvesteringarna, enligt Sveriges Byggin-dustriers senaste prognos. Investeringar i anläggningar väntas öka något ytterligare under 2016, efter att ha tagit fart från 2014.⁷⁾

Medan efterfrågan fortsatt att stiga för teknikkonsulter och arkitekter, har

Sedan hösten 2013 har en starkare inhemsk efterfrågan i Sverige dragit upp tillväxten i tjänstesektorn, medan efterfrågan från exportmarknaden globalt sett ännu inte tagit fart. Visserligen började Sveriges export av vissa företagstjänster visa uppsving under första halvåret i år, främst tele-, data- och informationstjänster, men även exempelvis exporten av forskning och utveckling samt tekniska tjänster. Varuexporten har däremot visat fortsatt svag tillväxt, endast drygt en procent under första halvåret.¹⁾ Den globala exportmarknadstillväxten har under senare tid dessutom visat tecken på att försvagas.

Industrikonsulterna har emellertid mött ökad efterfrågan från exportindustrin sedan slutet av 2013,²⁾ trots den svaga utvecklingen för varuexporten. Det tyder på den stora betydelsen av tekniska innovationer från teknik-konsulterna för industrins konkurrenskraft. Industrikonsulterna är dessutom fortsatt optimistiska om orderingsgången under det närmaste halvåret.³⁾ Efterfrågan på tekniska tjänster har varit särskilt stark från fordonsindustrin, den bransch som

1) Procentuell förändring jämfört med motsvarande halvår 2014, enligt nationalräkenskaperna, SCB, september 2015.

2) Se Investeringssignalen, Svenska Teknik&Designföretagen, november 2015.

3) Se Investeringssignalen, Svenska Teknik&Designföretagen, november 2015.

4) Se Almegas Tjänsteindikator, dels från mars 2015 samt från september 2015.

5) Avser första halvåret 2015 och baseras på de svenska nationalräkenskaperna från september 2015.

6) Nationalräkenskaperna, SCB, september 2015.

7) Enligt Sveriges Byggin-dustrier, se Byggnkonjunkturen, 21 oktober 2015.

bristen på arbetskraft inom branschen stadigt ökat. Senast i oktober i år angav nära hälften av företagen inom branschen som helhet brist på personal.⁸⁾

Det speglar företagens ökade svårigheter att hitta den kompetens de söker på arbetsmarknaden, vilket håller tillbaka företagens möjligheter att möta den fortsatta starka efterfrågan. Endast 66 procent av företagen inom branschen ansåg i oktober i år att de kunde öka produktionen. Andelen företag som kan öka sin produktion med deras givna resurser har krympt snabbt sedan början av 2014, då 80 procent av företagen kunde öka sin produktion.

Under de senaste åren har företagen planerat för att öka antalet anställda, men alltså inte lyckats öka antalet i den grad som företagen förväntat. Detta är oroande, eftersom det bromsar både anställningstakten, motverkar produktionstillväxten och försämrar lönsamheten i ett läge då efterfrågan är fortsatt stark för branschen. Den utsätts samtidigt för prispress, både i samband med offentliga upphandlingar och ökad internationell konkurrens, då importen av företagstjänster från utlandet visat en uppåtgående trend.⁹⁾

Den ekonomiska politiken borde ta den alltmer akuta kompetensbristen bland teknikkonsulter och arkitekter, men även bland övriga kunskapsintensiva branscher i Sverige, på större allvar – för att underlätta för företagen att växa i Sverige och skapa jobb. Arbetsmarknadspolitiken har inte fokuserat på risken för inbromsning av det normalt starka bidraget till Sveriges sysselsättningstillväxt från de kunskapsintensiva företagen. Dessa företag har blivit alltmer avgörande för Sveriges konkurrenskraft genom deras innovationer, nya tekniska lösningar, ny design och mycket mer, som höjt värdet på tjänster och produkter, och skapat växande efterfrågan och nya marknader.

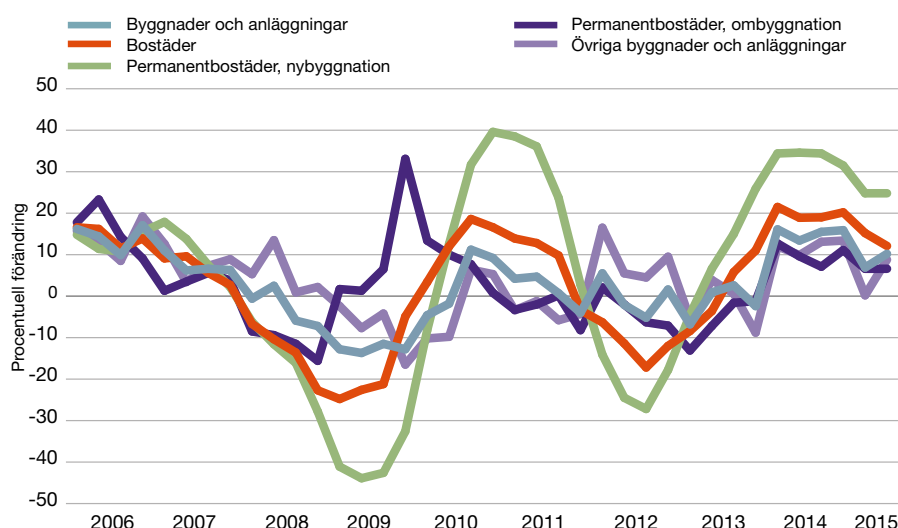
Förbättrad kompetensförsörjning för de kunskapsintensiva branscherna blir avgörande för den fortsatta utvecklingen av Sveriges konkurrenskraft och tillväxt. Även fortsatt ökade investeringar i bostäder och infrastruktur blir avgörande för att skapa bättre förutsättningar för Sveriges kunskapsintensiva företag att växa, där inte minst teknikkonsulter och arkitekter spelar en allt större roll.

Lena Hagman

chefekonom Almega, november 2015

”Den privata tjänstesektorn samt byggindustrin förklarar ca 75 % av Sveriges BNP-tillväxt under första halvåret 2015”

FASTA BRUTTOINVESTERINGAR, PROCENTUELL FÖRÄNDRING JÄMFÖRT MED MOTSVARANDE PERIOD FÖREGÅENDE ÅR, FASTA PRISER, UTFALL TILL OCH MED ANDRA KVARTALET 2015

8) Enligt KI-barometern, Konjunkturinstitutet, oktober 2015.

9) Se vidare rapporten Företagstjänster – allt viktigare för Sveriges produktion och konkurrenskraft, Almega, november 2014.

Sektorns utveckling 2014 och 2015

Lönsamhetsutvecklingen i branschen var svag under 2014. Vinstmarginalen för de 300 största företagen ökade till 5,7 % under 2014, från 5,6 % under 2013. Rörelsemarginalen för de 300 största företagen var 5,8 % under 2014, vilket är en försämring jämfört med 2013 då den var 6,2 %. Omsättningen per anställd bland de 300 största företagen under 2014 var 1 157 kkr, mot 1 150 kkr föregående år. Branschen fortsätter att växa, och omfattar omkring 11 300 företag. Tillsammans omsatte de 60 miljarder kronor och sysselsatte 51 000 personer i Sverige under 2014.

Företagen i branschen

Branschen består av 11 300 företag. 9 900 av dessa företag har 0-2 anställda, varav 3 800 företag har noll anställda. 15 företag har fler än 500 anställda och 10 koncerner har fler än 1000 anställda. Konsolideringstrenden fortsätter och de stora blir allt större. De 10 största koncernerna representerar drygt halva branschen mätt i både omsättning och antal anställda. Antalet mellanstora företag, med mellan 20 och 100 anställda, minskar. Branschen definieras i den här rapporten som teknikonsultföretag inom bygg, anläggning och industri samt arkitektföretag. Det förekommer även en del kontroll- och certifieringsföretag i bevakningen.

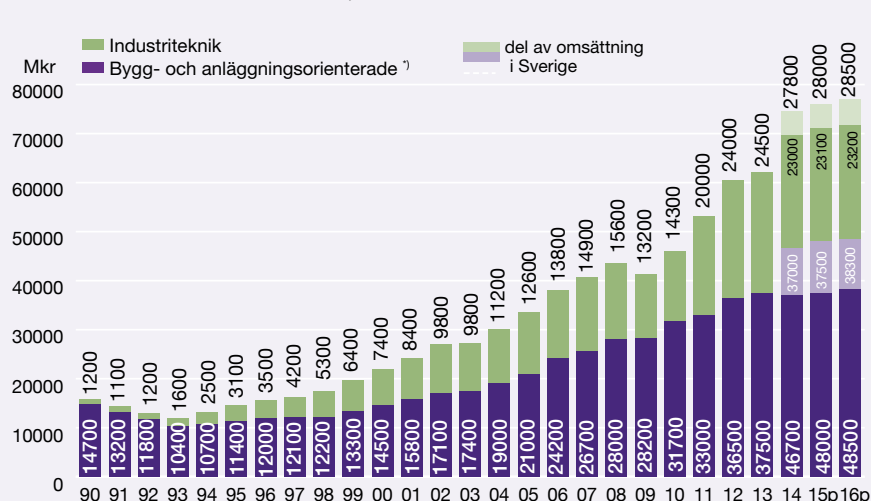
Storleksfördelningen ser ut enligt följande:

Antal anställda	Antal företag
501 -	15
101 - 500	45
51 - 100	52
21 - 50	146
11 - 20	130
3 - 10	985
0 - 2	9 920
	11 293

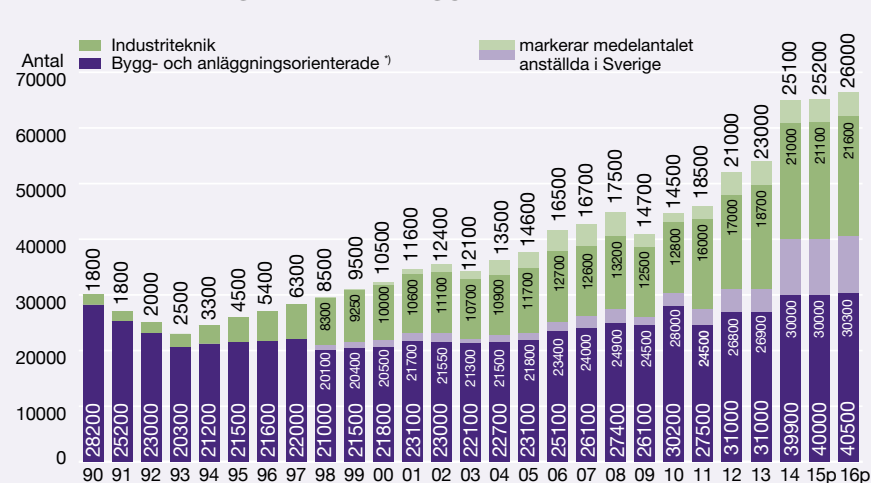
Nyckeltal

Branschen omsatte nästan 60 miljarder kronor i Sverige under 2014 och sysselsatte 51 000 personer. Med de svenska koncernernas utländska dotterbolag omsatte branschen 74,5 miljarder kronor och sysselsatte 65 000 medarbetare. De svenska koncernernas utländska

BRANSCHENS OMSÄTTNING, MKR

MEDELANTALET ANSTÄLLDA I BRANSCHEN

^{*)} Av de bygg- och anläggningsorienterade företagen representerade arkitektföretagen 7700 MSEK i omsättning och 6900 anställda under 2014. Certifierings- och kontrollföretag representerade 1600 MSEK i omsättning och 1500 anställda.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

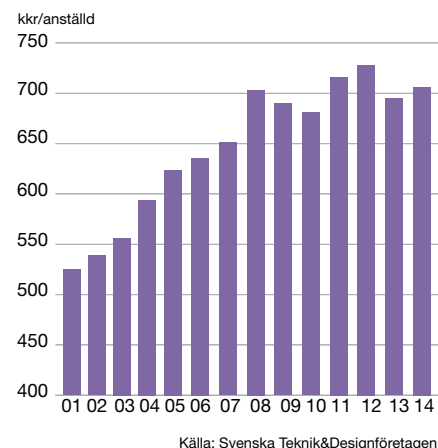
verksamhet uppgår alltså nästan till 15 miljarder kronor och 14 000 anställda, när Swecos förvärv av Grontmij är inräknat. Det är i huvudsak Sweco, ÅF, Semcon, Rejlers och Tyréns som står för den internationella verksamheten.

Industrikonsulterna representerade omkring 27,8 miljarder kronor av branschens omsättning och drygt 25 000 av branschens medarbetare under 2014, varav 23 miljarder kronor och 21 000 medarbetare i Sverige. Arkitektföretagen omsatte nära 8 miljarder kronor under 2014 och sysselsatte nästan 6 900 personer. Merparten av detta skedde genom företag i Sverige. De omsatte drygt 200 miljoner kronor i utländska dotterbolag och sysselsatte knappt 200 medarbetare utomlands. Teknikkonsultföretag inom bygg och anläggning omsatte

drygt 37 miljarder kronor och sysselsatte omkring 31 500 medarbetare. Nästan 9,5 miljarder kronor genererades av cirka 9 800 medarbetare i de utländska dotterbolagen. I Sverige uppgick således teknikkonsulternas verksamhet till drygt 27,5 miljarder kronor och knappt 22 000 anställda. Därutöver representerade kontroll- och certifieringsföretag omkring 1,6 miljarder kronor och 1 500 anställda.

Den genomsnittliga omsättningen per anställd i branschen, i Sverige, var 1 176 kkr. Bland de 300 största företagen var den 1 165 kkr. Vinstmarginalen (resultat efter finansiella poster) var 5,8 %, en liten ökning jämfört med 2013 då den var 5,6 %. Rörelsemarginalen minskade dock, till 5,8 % under 2014 från 6,2 % 2013. Lönsamhetsut-

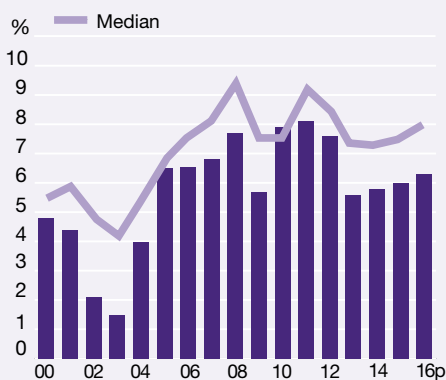
FÖRÄDLINGSVÄRDET I DE 300 STÖRSTA FÖRETAGEN

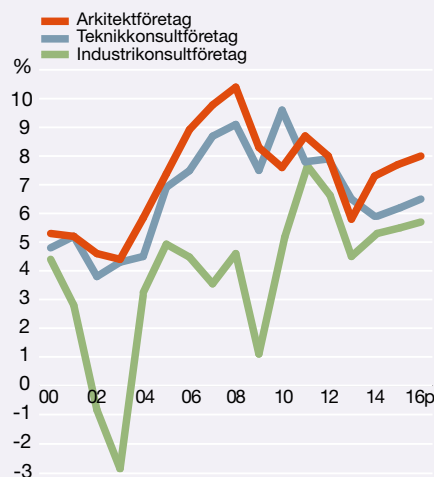
EKONOMISK UTVECKLING (LÖPANDE PRISER)

	Omsättning kkr per anställd										Resultat efter finansiella poster kkr per anställd									
	07	08	09	10	11	12	13	14	15p	16p	07	08	09	10	11	12	13	14	15p	16p
De 300 ¹ största koncernerna	1 021	1 037	1 017	1 065	1 130	1 161	1 150	1 165	1 171	1 171	69	78	46	85	92	88	64	67	70	73
Byggorienterade	1 102	1 102	1 086	1 125	1 150	1 171	1 194	1 181	1 190	1 191	98	101	81	104	92	92	76	72	76	79
varav																				
Arkitektföretag	1 046	1 063	1 098	1 099	1 132	1 158	1 214	1 159	1 167	1 176	102	110	87	84	98	92	63	84	89	94
Teknikkonsultföretag	1 114	1 107	1 184	1 129	1 153	1 174	1 093	1 184	1 193	1 193	97	101	80	107	90	92	79	70	74	77
Industrikonsultföretag	915	949	964	954	1 099	1 148	1 093	1 143	1 143	1 143	32	44	-17	45	91	82	49	61	63	65

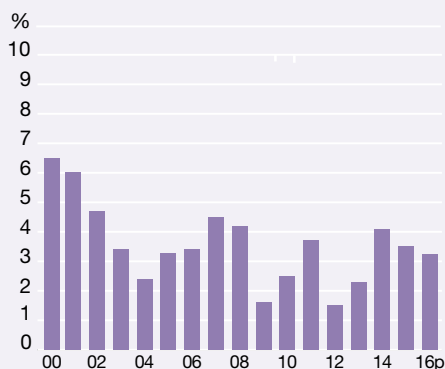
VINSTMARGINALER I DE 300 STÖRSTA KONSULTFÖRETAGEN

VINSTMARGINAL

LÖNEKOSTNADSÖKNING PER ÅRSARBETE

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

INVESTERINGAR I SVERIGE

	2013	2014		2015p	2016p
	miljarder kr	miljarder kr	%	%	%
Bostäder	132,7	162,0	22	15	4
Lokaler	114,2	130,8	15	5	2
Industribyggnader	6,0	6,3	5	-6	0
Infrastruktur och övriga anläggningar	74,7	81,8	10	2	1
Bygginvesteringar totalt	327,6	380,9	16	8	3
Industrins investeringar i maskiner och utrustning enligt SCB och STD-företagen					
	48,1	45,3	-1	3	0-3

Bygg- och industriinvesteringar 2013 och 2014 samt prognos till 2015 och 2016 (fasta priser)

Källa SCB och BI.

vecklingen var svagare än väntat under 2014, sett till branschen som helhet. Men arkitektföretagen förbättrade sin lönsamhet ordentligt. Även industrikonsulternas lönsamhet blev något bättre. Teknikkonsultföretagen inom bygg och anläggning däremot såg sin lönsamhet falla, trots de goda ordervolymer.

Arkitektföretagen omsatte 1 159 kkr per anställd och redovisade en vinstmarginal

på 7,3 %, alltså en klar förbättring jämfört med 5,8 % året innan. Rörelsemarginalen var 7,4 % jämfört med 5,8 % under 2103. Teknikkonsultföretagen hade en omsättning per anställd på 1 184 kkr. Vinstmarginalen sjönk till 5,9 % under 2014, från 6,5 % året innan. Rörelsemarginalen var 6,0 %, mot 7,0 % under 2013. Industrikonsultföretagens omsättning per anställd var 1 143 kkr. Vinstmarginalen ökade till 5,3 %, från 4,5 % föregående år. Kontroll- och certifieringsföretagen omsatte 1 067 kkr

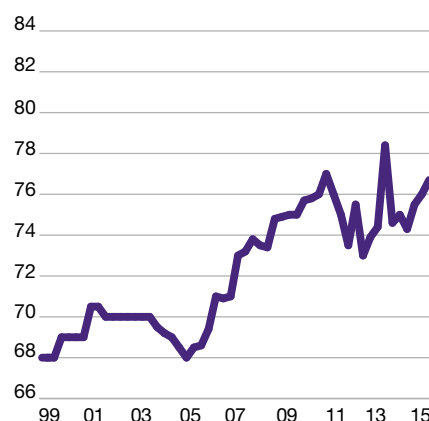
per anställd och redovisade en vinstmarginal på 3,3 % och en rörelsemarginal på 4,2 %.

Förädlingsvärdet per anställd ökade till 706 kkr under 2014, från 695 kkr under 2013. Förädlingsvärdet motsvarar den värdeökning som företagen tillför i sin produktion och uttrycks också som företagets bidrag till BNP. Rent konkret är det företagets försäljning minus kostnaderna för insatsvarorna. Beräkningen görs genom att summera företagets lönekostnader, sociala avgifter, rörelseresultat samt avskrivningar. Tillsammans utgör de förädlingsvärdet. Det värdet delas sedan med medelantalet anställda för att visa förädlingsvärdet per anställd.

Soliditet är ett sätt att mäta hur ett företags tillgångar ser ut i relation till dess skulder. Här jämför man det egna kapitalet mot de totala tillgångarna. En tumregel säger att man bör ha en soliditet över 30 %. Samtidigt ska den inte vara för hög. Det innebär att företagets kapital är översamt och inte genererar intäkter. Den genomsnittliga soliditeten i branschen är alltså god men den fortsatte att minska, sammantaget var den 40 % bland de 300 största företagen under 2014, mot 41 % 2013 och 42 % året innan.

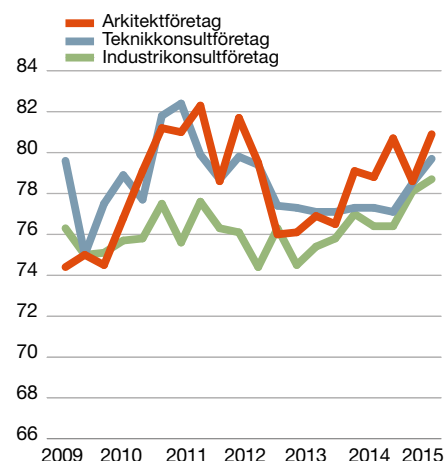
”Lönekostnaderna bland de 300 största företagen i branschen ökade med 4,1 % mellan 2013 och 2014”

GENOMSNIITTLIG DEBITERINGS-GRAD BÖRSNOTERADE FÖRETAG

De börsnoterade företagens debiteringsgrader är vägda efter företagens respektive storlek.

GENOMSNIITTLIG DEBITERINGS-GRAD PER DELSEKTOR

Från medlemsundersökningar till Investerings-signalen, vägt på företagens respektive storlek.

INTERVJU

MARKUS GRANLUND

KONCERNCHEF SEMCON, STYRELSEORDFÖRANDE STD-FÖRETAGEN

”Industri-konsulterna kommer gå allt mer mot helhets-åtaganden”

Konsolideringstrenden har pågått under en tid. Vad är fördelen med att bli större för ett industrikonsultföretag? Hur agerar ditt företag?

– Ju större vi blir, desto större leveranskapacitet får vi. Både vårt erbjudande till marknaden och vår marknad växer därmed.

– För Semcon är det viktigt att kunna erbjuda tjänster till kunder på flera marknader och vi ser alltid över möjligheten till fler strategiska förvärv. Vi har genomfört ett antal förvärv genom åren i bland annat Sverige, Tyskland och Norge.

Kompetensbristen i branschen påtalas ofta. Hur blir man en attraktiv arbetsgivare (som behåller och attraherar medarbetare)?

– Det gäller att ha en attraktiv företagskultur som medarbetare vill vara en del av och som synliggörs genom effektiv kommunikation. De talanger som vi söker vill arbeta på ett företag som kan erbjuda intressanta projekt och som också erbjuder professionell utveckling. Detta är ett viktigt fokus för oss. På Semcon har vi en

kultur som drivs av innovationskraft och ständig förbättring. Transparens och trovärdighet är också viktigt och att vi som arbetsgivare agerar i enlighet med det vi lovar.

Industrikonsultbranschen har vuxit snabbt på senare år. Vad beror detta på och vilken tror du blir industrikonsultens roll framöver (om 5-10 år) för tillverkningsindustrin?

– Konsultens roll framöver kommer till viss del förändras genom nya affärs- och leveransmodeller. Projektleveranserna kommer öka på samtliga våra marknader och globaliseringen och digitaliseringen innebär fler paketerade leveranser där våra specialister samarbetar i globala projekt.

– En stor fördel i att anlita industrikonsultföretag är bland annat att vi kan bistå kunderna med en ökad takt i sin produktutveckling och en förbättrad produktinformationsstrategi. Kortare "time-to-market" är avgörande för många av våra kundföretags framgång. Den korsbefruktnings som sker när vi arbetar med kunder i olika branscher innebär nya infallsvinklar i innovationsprocessen som i sin tur leder fram till bättre produkter. Dessutom erbjuder vi en flexibilitet i kundorganisationen som leder till att kunderna bättre kan hantera sina kostnader över tid. Ingenjörstjänster och tjänster relaterade till produktinformation kan effektivare skalas upp eller ned när en del projekt har outsourcats.

Globaliseringen är en väldigt tydlig trend, vad innebär den för ditt företag?

– Globaliseringen är ett faktum som vi måste förhålla oss till och agera i enlighet med. Vi verkar på en global marknad med globala kunder och globala konkurrenter. Det ger större möjligheter men innebär också en ökad konkurrens. Vår globala organisation skapar förut-

sättningar att organisera oss på ett sätt som är gynnsamt för kunden. I projekt- och satellitleveranser kan vi allokera arbetsuppgifter till de delar av koncernen där vi har den absolut bästa kompetensen utifrån det uppdrag som ska utföras. Det förekommer allt oftare att vi levererar från kontor i 3-5 olika länder. Vi involveras nu i större utsträckning i kundernas globala produktutvecklings- och produktinformationsstrategier tack vare vår närvaro på flera marknader.

Vilka är industrikonsultbranschens främsta utmaningar under de kommande åren? Hur möter ni de utmaningarna?

– Kompetensförsörjning är något som hela branschen måste fokusera på. I vår sektor är det väldigt tydligt att en avgörande faktor för företagets framgång är att vi kan rekrytera, utveckla och behålla duktiga medarbetare.

– Vi måste även bli bättre på att tydliggöra och förpacka det mervärde vi kan erbjuda våra kunder.

Lönekostnaderna bland de 300 största företagen i branschen ökade med 4,1 % mellan 2013 och 2014. Föregående års lönekostnadsökning var 2,3 %.

Debiteringsgraden

Debiteringsgraden bland de börsnoterade företagen ökar successivt. Under 2013 var den i genomsnitt 74,7 %. Under 2014 ökade den rejält, till 75,8 %. Hittills under 2015 ligger den på 76,7 %. Siffrorna är tagna ur de börsnoterade företagens års- och kvartalsrapporter och vägda på företagens storlek, mätt i antal anställda.

STD-företagen följer också debiteringsgradens utveckling fördelat på arkitekter, industrikonsulter och teknikkonsulter i de medlemsundersökningar som genomförs under året. Även där är den successiva ökningen tydlig. Industrikonsulterna hade under 2013 en genomsnittlig debiteringsgrad på 76,5 %. Den ökade till 79,5 % under 2014, och under de två första tertialen 2015 var den 79,8 %. Arkitekternas debiteringsgrad var oförändrad mellan 2013 och 2014, då den var 77,2 % i genomsnitt båda åren. Hittills under 2015 har den legat på 79,1 %. Teknikkonsulternas debiteringsgrad var 75,2 % under 2013.

Den ökade till 76,6 % under 2014 och ligger hittills i år på 78,4 %.

Förväntningarna bland företagen i branschen är att debiteringsgraden fortsätter att öka under 2016. Frågan är hur mycket mer den kan öka innan man uppnår full beläggning.

Prisbildens utveckling

Prisutvecklingen är en av branschens allra största utmaningar. Efter många år av svag prisutveckling kombinerat med ökande lönekostnader har lönsamheten försämrats trots att debiteringsgraderna pressats uppåt. Det upplevs fortfarande

INTERVJU

”Att inte växa innebär att man på sikt blir marginaliserad”

Konsolideringstrenden har pågått under en tid. Vad är fördelen med att bli större för ett teknikkonsultföretag? Hur agerar ditt företag?

– Vår ambition är att växa och göra det med bibehållen eller förbättrad lönsamhet. Att inte växa innebär att man på sikt blir marginaliserad.

– Konsolideringen speglar väl samhällsutvecklingen i stort. Den är en del av de globala trender som vi ser i världen. Samhällsutvecklingen och marknadsförutsättningarna sätter ramarna för företagets utveckling och konsolidering syftar också till att stärka kompetens och resursbehov.

– Det finns ett antal faktorer och mål som är helt avgörande när ett företag växer. Uppdragen täcker fler discipliner, helhetsansvar och differentiering jämfört med konkurrenterna. Nya geografiska marknader ger också nya kunder. Ett större företag når en ”kritisk massa” inom ett stort antal områden, både i fråga om att utveckla erbjudandet till medarbetarna och till kunderna. Storskaligheten som ett större företag har medför också kostnadseffektiviseringar. Man kan dela affärssystem, dela kostsam tek-

nologi, professionell ledning och det ger större möjlighet till FoU.

Storlek ger också möjlighet att dominera en marknad genom volym.

Kompetensbristen i branschen påtalas ofta. Hur blir man en attraktiv arbetsgivare (som behåller och attraherar medarbetare)?

– Den som har lösningen på hur man lyckas som den mest attraktiva arbetsgivaren som både attraherar och behåller medarbetarna är oslagbar. Här spelar samhällsutvecklingen och attityder in i allra högsta grad. Attityderna mellan generationerna är helt annorlunda. Sverige skiljer ut sig i Norden genom markant högre personalomsättning.

Globaliseringen är en väldigt tydlig trend, ser du några andra trender i branschen?

– Jag ser flera stora trender i världen som påverkar oss både privat och professionellt. Globaliseringen är nämnd men också frågor som befolkningstillväxt, miljöproblem, urbanisering och globala klimatförändringar och deras konsekvenser påverkar oss. Mest aktuellt just nu är kanske flyktingkrisen i Europa. Exakt hur

BENT JOHANNESSEN
VD RAMBÖLL SVERIGE

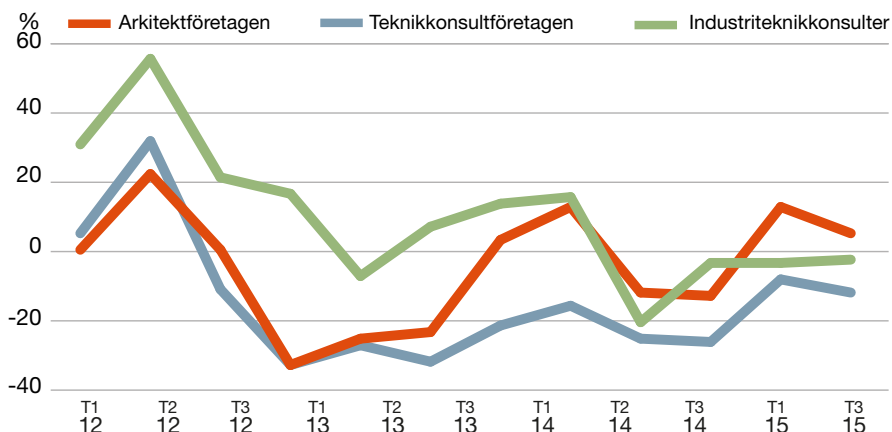
det kommer att påverka oss är för tidigt att säga men det kommer helt klart att påverka vårt samhälle och i förlängningen beröra vår bransch.

Om du ska vara visionär, när lever vi i det hållbara samhället och vad är teknikkonsultens roll på vägen dit?

– Svaret på den frågan är nog bortom min visionära förmåga. Jag befärar att människan inte i tid inser vad som måste göras för att samhället inte ska kollapsa av globalisering, urbanisering, miljöproblem. Både den politiska och ekonomiska situationen i världen vittnar om att vi har lång väg att vandra. Teknikbranschen har en mycket viktig roll att spela i samhällets utveckling och har alltid haft en avgörande roll. Teknikutvecklingen har trots allt haft en mycket positiv roll för välfärds- och samhällsutvecklingen.

prispress på många håll bland de medverkande företagen i undersökningen, inte minst bland teknikkonsultföretagen inom bygg och anläggning. I den senaste medlemsundersökningen, som genomfördes i september 2015, uppgav 17 % av de medverkande företagen att de kunnat höja sina genomsnittliga arvoden under sensvåren och sommaren. 21 % svarade att arvoden minskat. Det fanns ändå en del positiva signaler i den här undersökningen. Även om det fortfarande är relativt få företag som uppger att de kunnat höja priserna har ändå genomsnittsarvoden ökat en aning sedan i maj, om man väger genomsnittsarvoden med företagets storlek. Detta gäller för alla tre verksamhetsområdena.

FÖRETAGENS UPPFATTNING OM PRISBILDENS UTVECKLING

Diagrammen över prisbildens utveckling visar nettototalen mellan andelen företag som har höjt sina priser minus de som sänkt sina priser under de senaste 6 månaderna.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

Ser man hur svag lönsamhetsutvecklingen varit under de senaste åren trots de ökande debiteringsgraderna kan man konstatera att arvoden måste fortsätta att öka om lönsamheten ska förbättras.

I diagrammet på sidan 10 kan man utläsa hur företagen upplevt prisutvecklingen över tiden, där varje punkt på kurvan motsvarar nettotalet mellan andelen företag som höjt sina arvoden minus andelen företag vars arvoden sänkts.

Lönsamhetsprognos för 2015 och 2016

Den svaga lönsamhetsutvecklingen under 2013 och 2014 förklaras huvudsakligen av den prispress som alltjämt råder på marknaden. Lönekostnaderna ökar varje år, det senaste året med hela 4,2 %. Priserna halkar efter, vilket medfört att företagen successivt höjt sina debiteringsgrader. Vinstmarginalen för de 300 största företagen ökade till 5,7 % under 2014 (5,8 % om man räknar bort kontroll- och certifieringsföretagen), precis som prognosen i förra årets rapport. Teknikkonsulternas vinstmarginal utvecklades dock svagare än väntat, medan den utvecklades bättre än väntat för arkitekt- och industrikonsultföretagen.

Under 2015 väntas lönsamheten ha fortsatt att förbättras, men prognosen skrivs ned till 6,0 % för de 300 största företagen jämfört med prognosen i Branschöversikten 2014. Detta då många företag redovisat svagare lönsamhet än väntat under året. Sett till beläggningsgraderna kunde man kanske förvänta sig ännu bättre lönsamhet. Men prisutvecklingen har varit för svag jämfört med kostnadsökningarna. Med rådande orderutveckling och beläggningsgrader, samt vissa signaler på förbättrade genomsnittsarvoden under hösten, så bör vinstmarginalen ha ökat när vi sammanfattar 2015. Prognosen för 2016 blir 6,5 %. För att detta ska inträffa måste teknikonsulterna inom

KTH Arkitekturskolan, Stockholm. Vinnare av Kasper Salin-priset 2015.
Foto Åke E:son Lindman.

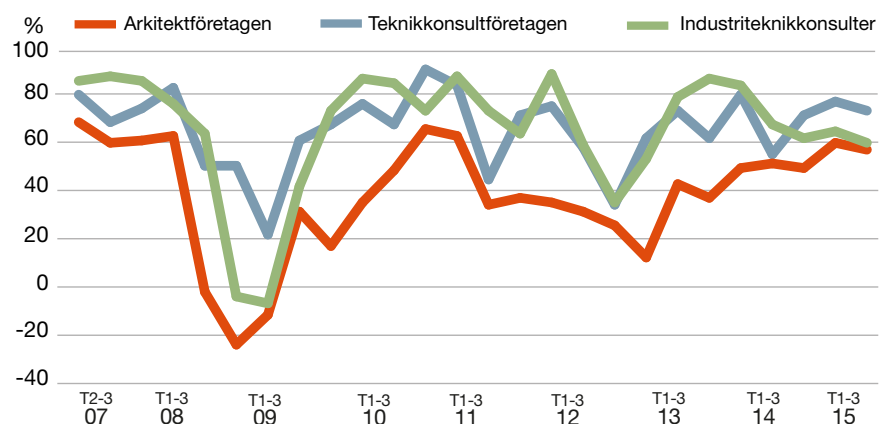
framförallt anläggningssektorn lyckas höja sina genomsnittsarvoden. Prispressen i offentliga upphandlingar är fortfarande mycket utbredd, vilket återspeglas i den försämrade lönsamheten för teknikonsultföretagen under 2014.

Fördelat på verksamhetsområde är prognoserna för vinstmarginalen 7,7 % för arkitekterna under 2015 och 8,0 % under 2016; för teknikonsulterna är den 6,2 % respektive 6,5 % och för industrikonsulterna 5,5 % respektive 5,7 %.

Investeringar inom sektorn

Tabellen nedan visar investeringarna inom sektorn under 2013 och 2014 samt prognoser för investeringsutvecklingen under 2015 och 2016. De totala bygginvesteringarna var drygt 380 miljarder kronor under 2014, där bostadssektorn stod för 162 miljarder och övriga lokaler stod för 131 miljarder kronor. Infrastruktur- och anläggningsinvesteringarna uppgick till 82 miljarder kronor. Bygginvesteringarna väntas ha

PERSONALSTYRKANS UTVECKLING

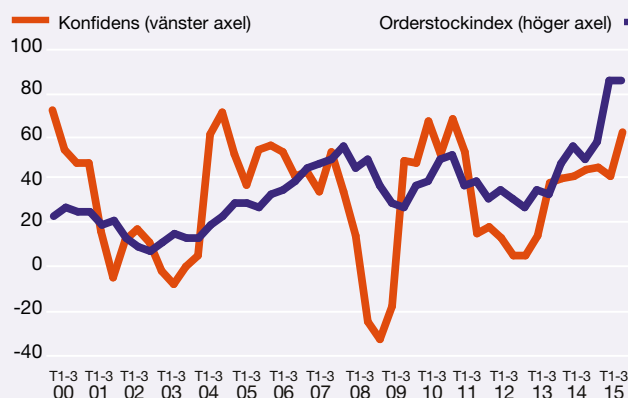

Förväntningarna på personalstyrkans utveckling visar nettotalen mellan andelen företag som tror personalstyrkan ökar minus de som tror att den minskar under de kommande 6 månaderna.

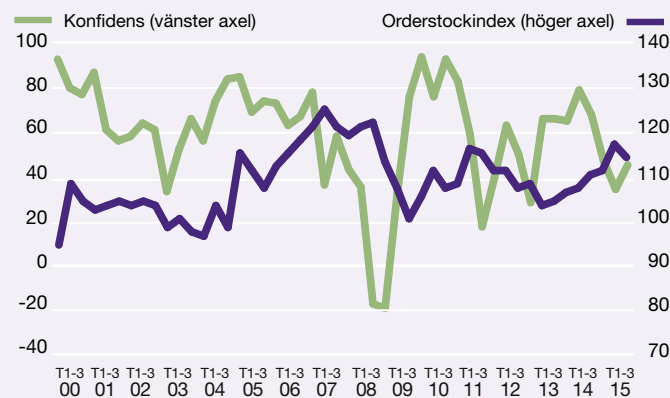
Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

ORDERSTOCKSINDEX JÄMFÖRT MED FÖRVÄNTNINGAR PÅ ORDERLÄGET OM 6 MÅNADER

Arkitekt- och teknikonsultföretagen sammanvägt

Industrikonsultföretagen

Orderstocksindex bygger på enkätundersökningar bland STD-företagens medlemmar och räknas fram genom en vägning mellan ineliggande orderstock per anställd och beläggningsgraden om 2, 3, 6 och 12 månader. Konfidenskurvan representerar nettototalen mellan andelen företag som förväntar sig förbättrat orderläge minus de som förväntar sig försämrat orderläge om 6 månader.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

fortsatt att öka även under 2015, om än i en lägre takt än tidigare.

Prognoser visar på att bygginvesteringarna under 2015 ökar med omkring 8 %, vilket motsvarar drygt 410 miljarder kronor. Det är alltså bostadsinvesteringarna som ligger bakom den ökningen, med en förväntad investeringsökning på 15 %. Lokalinvesteringarna väntas öka med 5 % under året och anläggningsinvesteringarna med 2 %. Industrins investeringar i maskiner och utrustning väntas öka med omkring 3 % under 2015.

Under 2016 förväntas ökningstakten fortsätta att avta. Bygginvesteringarna väntas öka med 3 % och industrins investeringar i maskiner och utrustning med 0-3 %.

Ålders- och könsstruktur

Medlemsföretagen inom Svenska Teknik&Designföretagen har en samlad personalstyrka på cirka 32 000 personer i Sverige. 29,5 % av dessa är kvinnor, enligt Svenskt Näringslivs lönestatistik. Motsvarande siffra 2014 var 30,4 %. Andelen kvinnor i beslutsfattande positioner bland de 300 största företagen i branschen är 25,3 %, samma siffra som året innan. Andelen kvinnliga styrelseledamöter är 18,3 %, alltså lite lägre än föregående år då de var 18,9 %. Andelen kvinnliga vd:ar är 9,3 % bland de 300 största företagen. Motsvarande siffra förra året var 8,6 %. Det finns skillnader beroende på verksamhetsinriktning. Kvinnor är bättre representerade i beslutsfattande positioner i arkitektföretag. Där utgör de 25 % av vd:ar, 45 % av chefspositionerna och 34 % av styrelserepresentanterna. Motsvarande siffror för teknikonsultföretagen är 9 % kvinnliga vd:ar, 23 % kvinnor i beslutsfattande/chefsposition och 19 % kvinnliga styrelseledamöter. Lägst

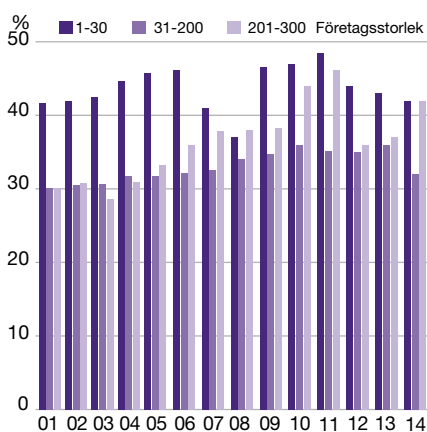
representation har kvinnor i industrikonsultföretag. Där är omkring 5 % av vd:ar kvinnor, 22 % av chefspositioner och 14 % av styrelseledamöter. Det ska dock påpekas att underlaget avseende ledande befattningshavare och styrelsemedlemmar är långt ifrån komplett. Siffrorna gäller för de företag där vi funnit informationen på årsredovisningarna.

Medelåldern bland Svenska Teknik&Designföretagens medlemmars anställda var under 2014 41,2 år, vilket är något lägre än året innan då den var 41,4 år.

Orderstocksindex och konfidensindikatorn

Svenska Teknik&Designföretagens medlemmar sände i en medlemsundersökning, genomförd i september, signaler om en fortsatt god orderutveckling. Även om orderstocksindex backade en aning för teknik- och industrikonsulter i undersökningen, så har deras orderstocksindex ökat under året, vilket indikerar ett förbättrat orderläge. Arkitekternas orderstocksindex har ökat i varje undersökning (3 stycken) under året. De faktorer som bär upp det goda orderläget är dels en byggsektor som ångar vidare, fortsatta infrastrukturinvesteringar och större förtroende från industrin på ökad efterfrågan till följd

SOLIDITET, %

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

INTERVJU

”Volymtillväxt är i princip enda möjligheten att förbättra resultatet”

Konsolideringstrenden har pågått under en tid. Vad är fördelen med att bli större för ett teknikkonsultföretag? Hur agerar ditt företag?

–Stora projekt kräver mer resurser. Detta kan nås genom förvärv eller anställningar. Strukturer, overhead m.m. driver volym. Med den marknad som råder med sammanpressade priser blir

volymtillväxt i princip den enda möjligheten att förbättra resultat i förhållande till insatt kapital.

Kompetensbristen i branschen påtalas ofta. Hur blir man en attraktiv arbetsgivare (som behåller och attraherar medarbetare)?

–Utvecklingsmöjligheter för medarbetarna är centralt och att man har en bra företagskultur som satsar på att utveckla samhället.

Ser du några andra tydliga trender i branschen, utöver globalisering?

–Internationalisering, om än inte så fort, fler fastprisjobb och fler större jobb.

IT-omställningen gör att möjligheterna att produktifiera konsulttjänster nu ökar i större omfattning.

Vilka är teknikkonsultbranschens främsta utmaningar under de kommande åren? Hur möter ni de utmaningarna?

–Utmaningen ligger i prisbilden vilket kommer att göra det svårare att attrahera bra ungdomar till branschen. Internationell konkurrens med lägre löner och lägre skatter kommer sannolikt att fortsätta växa.

Vi försöker vara attraktiva genom att ha forskning och utveckling som en given del av

vår företagskultur. För att klara den internationella konkurrensen har vi ett bolag i Estland. Tjänsteinnehållet förändras successivt mot allt tidigare skeden.

Om du ska vara visionär, när lever vi i det hållbara samhället och vad är teknikkonsultens roll på vägen dit?

–Teknikkonsulterna spelar en avgörande roll för att vi ska nå det hållbara samhället. Det behövs dock mer kunskap men framför allt ändrade affärsmodeller, timprissättning och allt för tekniskt styrda upphandlingar leder inte framåt.

ULRIKA FRANCKE
VD TYRÉNS

av återhämtningen på flera av Sveriges viktigaste exportmarknader. Bostads- och lokalinvesteringarna väntas fortsätta att öka även under nästa år. Detsamma gäller infrastruktur- och anläggningsinvesteringarna. Tillverknings- och exportindustrin uppvisar förväntningar om tilltagande ordergång. Efterfrågan på hemmamarknaden ökar och det finns indikationer på att ekonomin på framförallt flera av Sveriges viktigaste exportmarknader stabiliseras.

Konfidensindikatorn, som visas i diagrammet intill, speglar företagens uppfattning om orderlägets utveckling framöver. Det bygger på nettotalet mellan andelen positiva och negativa företag. Alla punkter över noll indikerar att fler företag är optimistiska än tvärtom. Den kurvan är stigande. Fler än vartannat företag tror på förbättrat orderläge under första halvan av 2016. De flesta övriga företagen tror på oförändrat orderläge. Endast ett fåtal företag tror

på försämrat orderläge. Så, den positiva orderutvecklingen ser ut att fortsätta in på nästa år.

Det goda orderläget gäller i stort sett för hela riket, med vissa variationer mellan regionerna. Mest positiva är företagen

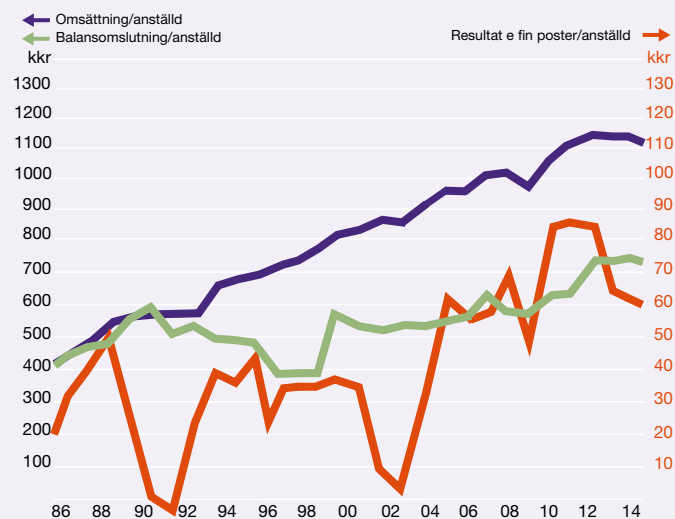
JÄMFÖRELSE MED ANDRA BRANSCHER

Omsättning/anställd (kkr)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Managementkonsulter	1820	1800	2075	2015	1890	1880	1906	1912	1823	1817
IT-konsulter	1170	1135	1440	1270	1290	1480	1545	1627	1703	1917
Affärsjuridik	1595	1655	1750	1730	1690	1770	1840	1773	1921	1986
Marknadsundersökare	1070	1085	1280	1355	1295	1445	1465	1459	1437	1423
PR & Kommunikation *)	1170	1265	1285	1320	1260	1235	1295	1269	1736	1808
Revisionsbyråer	1135	1250	1250	1230	1275	1280	1320	1332	1402	1433
samt enl. vår tabell på sid. 9 (300 största koncernerna)										
Byggorienterade	902	905	908	912	941	980	1088	1171	1194	1181
Industriteknik	1010	998	1106	1101	1084	1040	1110	1148	1093	1143

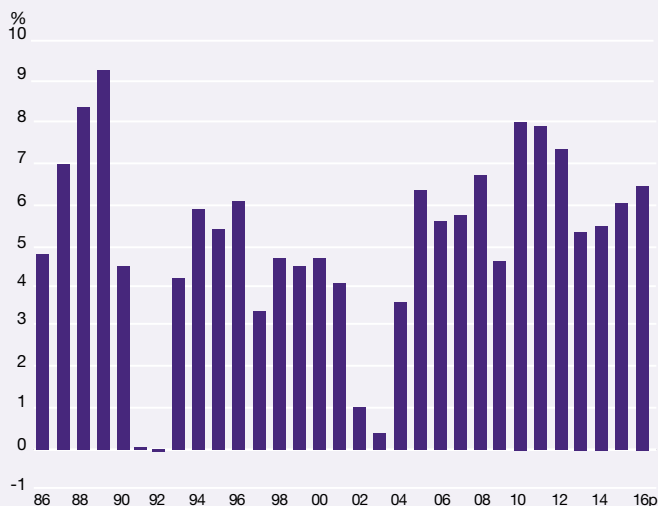
En jämförelse med andra kunskapsbranscher med högutbildad personal är intressant att göra. Ovanstående jämförelsetal från de 20-50 största företagen i några branscher är hämtade från Soliditets Nordic Business Key.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen och Soliditets Nordic Business Key.

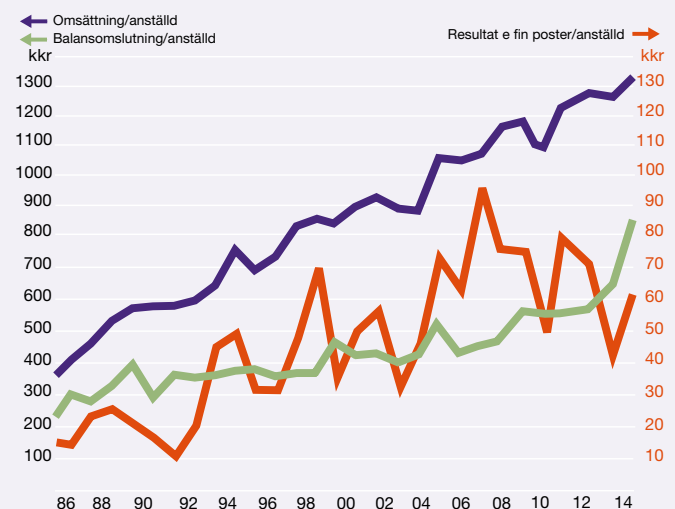
DE 30 STÖRSTA SVENSKA KONCERNERNA

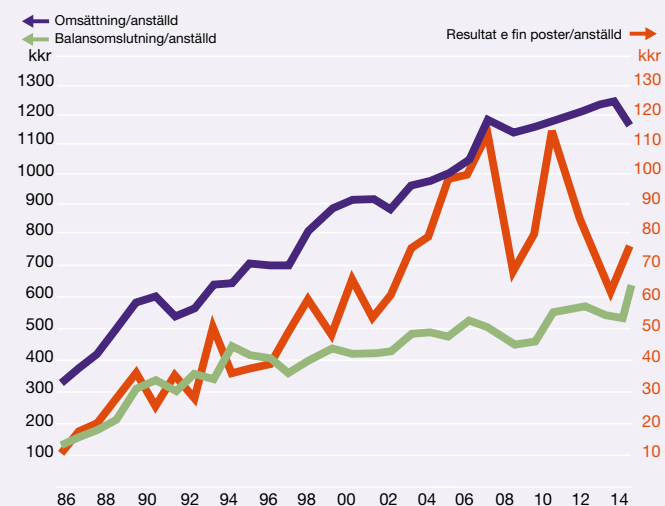
VINSTMARGINALER I DE 30 STÖRSTA KONSULTFÖRETAGEN

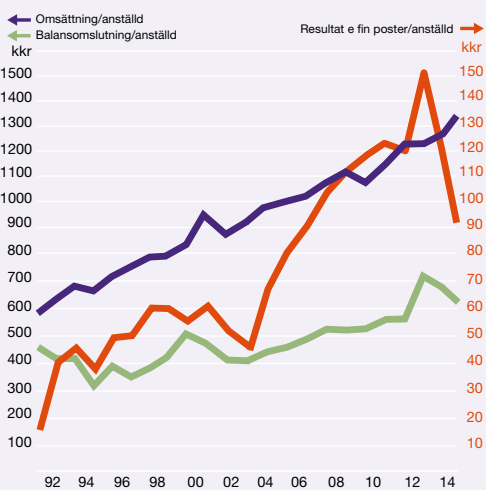
KONCERN 31-50

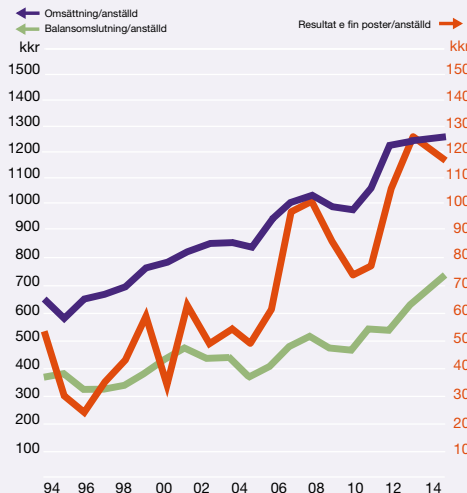
KONCERN 51-100

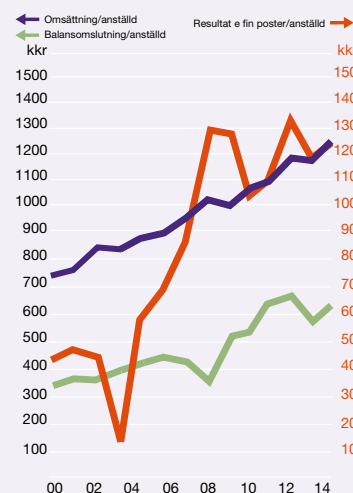
KONCERN 101-150

KONCERN 151-200

KONCERN 201-300

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

i storstadsregionerna och Västra Götaland. Lite mer avvaktande är företagen i Nedre Norrland och Östra Götaland. Detsamma gäller för rekryteringsbehovet, som är relativt utbrett i riket med några variationer. Störst tryck är det i storstadsregionerna, Västra Götaland och Östra Svealand. Lite svagare är det i Södra Götaland och Östra Götaland. Rekryteringsbehovet är stort eller mycket stort i alla regioner, med undantag för Södra och Östra Götaland, där noteringarna varierar något.

Sysselsättningsläget

Rekryteringsbehovet i branschen är fortsatt utbrett. I diagrammet här intill visas företagens rekryteringsbehov, illustrerat av nettotallet mellan de företag som tror att personalstyrkan kommer att växa respektive minska under de kommande sex månaderna. Kurvorna vek nedåt i den senaste medlemsundersökningen. Men, det ska påpekas att minskningen var marginell och från en mycket hög nivå. Av de 119 företagen som svarade på frågan om personalstyrkans utveckling uppgav 81 att de trodde den skulle öka medan endast tre företag trodde på en minskning. Två av tre (68 %) företag signalerar alltså om rekryteringsbehov.

Personalomsättningen var fortsatt relativt stor under 2014. I genomsnitt för hela branschen var den omkring 20 %, d v s att av den genomsnittliga personalstyrkan i branschen har 20 % av de anställda börjat eller slutat under året. Omkring 12 % av den sammanlagda personalstyrkan har börjat på sitt företag under året och 8 % har lämnat under året. Det är väldigt jämnt mellan de olika verksamhetsområdena. Både arkitekt- och teknikonsultföretagen hade en personalomsättning på 19 %, där 12 % börjat och 7 % slutat under året. Industrikonstruktionens personalomsättning var 22 %, där 13 % börjat under året och 9 % slutat. Under 2015 har den höga personalomsättningen fortsatt. Hittills under året, fram till september, har personalomsättningen varit 22,3 %, där 14,0 % börjat och 8,3 % slutat.

Bristen på tillgänglig kompetens gör att konkurrensen om den kompetens som finns blir stor, vilket förstås driver upp lönekostnaderna. En undersökning här-området visade att 53 % av alla nyanställda under året, bland de medverkande företagen i undersökningen, kom från konkurrenter. Det ger en tydlig bild av den stora konkurrensen inom sektorn.

Svenska strukturaffärer

Konsolideringstrenden i branschen har fortsatt även under 2015, med en rad större och mindre strukturaffärer. Den ökade konsolideringen är en logisk följd av globaliseringen. Exempel på denna slutsats syns i några av de intervjuer med företagsledare som vi har som ett nytt inlägg i årets rapport. De stora blir allt större och den svenska marknaden alltmer internationell. Av de 50 största koncernerna i Sverige är idag 20 utlandsägda, förra året var det 19 stycken och vid millennieskiftet var det endast tre.

Under senare år har vi haft en dansk, en norsk och en fransk våg av förvärv i Sverige. I år har väl trenden snarare varit svensk, med flera interna affärer på den svenska marknaden. Men av årets

”Två av tre företag signalerar om rekryteringsbehov”

affärshändelser var givetvis Swecos förvärv av nederländska Grontmij den mest uppseendeväckande. Det är den klart största svenska affären hittills.

Nedan följer en beskrivning av några av de affärer som skett i Sverige.

Grontmij blir Sweco

I juni presenterade Sweco ett bud på Grontmij i en affär på cirka 3,3 miljarder kronor, som sedan dess gått igenom. Tillsammans bildar de en av de största

BRF Ohøj, Västra hamnen i Malmö.
Foto Ole Jais.

De 50 största arkitektgrupperna

	15	14	Koncern / Företag	Bokslut	Omsättning, Mkr	(Föregående)	Antal anställda
STD	1	1	White Arkitekter AB	14	759,5	758,8	583
STD	2	2	SWECO Architects	14	537,2	564,0	455
STD	3	3	Tengbomgruppen	14	476,3	444,9	522
STD	4	4	Temagruppen Sverige AB	14	192,2	191,0	171
STD	5	5	Wingårdh-koncernen	14	161,4	152,0	133
STD	6	6	Link Arkitektur AB	14	141,5	100,2	124
STD	7	42	Mälarholmen (Ettelva Arkitekter & M.E.R. Solution)	14	104,6	85,4	65
STD	8	11	Liljewall Arkitekter AB	14	101,2	86,4	105
STD	9	8	NYRÉNS Arkitektkontor AB	14	98,4	93,5	92
STD	10	7	Arkitekterna Krook & Tjäder AB	14	95,5	93,7	98
STD	11	10	AIX Arkitekter AB	13/14	87,7	91,6	74
STD	12	9	FOJAB AB (koncernen)	13/14	85,6	90,7	78
STD	13	14	Byrån för Arkitektur & Urbanism (BAU)	14	80,7	68,8	53
STD	14	17	Semrén & Månsson Arkitektkontor AB	13/14	76,6	60,0	82
STD	15	12	Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB	14	71,9	75,6	57
STD	16	31	Arkitema Architects	14	69,8	42,6	53
STD	17	15	ÅWL Arkitekter AB	14	68,3	64,6	62
STD	18	13	Cedervall Arkitekter	14	67,1	71,5	64
	19	21	Wester+Elsner Arkitekter AB	14	60,9	51,2	40
STD	20	16	BSK Arkitekter AB	14	58,3	63,4	37
STD	21	39	SYD ARK Konstruera AB	14/15	58,1	32,4	47
STD	22	28	BSV Arkitekter & Ingenjörer AB	14	55,0	45,2	51
STD	23	19	Reflex Arkitekter AB	13/14	54,6	106,8	51
STD	24	25	Carlstedt Arkitekter AB	14	52,4	49,1	46
STD	25	26	BBH Arkitekter & Ingenjörer AB	14	51,5	46,9	25
STD	26		Projektengagemang (arkitektur)	14	49,5		42
STD	27	33	AQ Arkitekter i Eskilstuna AB	14/15	49,5	41,8	46
STD	28	27	Arkitekthuset Monarken AB	14/15	49,5	45,2	40
STD	29	34	Archus Arkitekter AB	14	48,5	40,7	37
	30	18	Strategisk Arkitektur Fries & Ekeröth AB	14	48,2	57,2	43
	31	22	Aperto Arkitekter Byggkonsulter AB	13/14	46,1	50,5	43
STD	32	23	Erséus Arkitekter AB	14	43,7	49,7	35
STD	33	37	Equator Stockholm AB	14	42,5	35,9	38
STD	34	30	MAF Arkitektkontor AB	13/14	41,1	42,7	32
STD	35	29	Pyramiden Arkitekter *	14	38,6	43,4	39
STD	36	32	A & P Arkitektkontor AB	14	37,3	42,0	27
	37	45	Sandellsandberg arkitekter AB	14	36,7	26,9	28
STD	38	35	Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB	14/15	36,6	39,7	26
STD	39	24	Berg/C.F. Möller Architects	14	36,5	49,5	38
STD	40	40	Arkitektgruppen G.K.A.K AB	14	36,2	32,2	27
STD	41	38	Yellon AB	14	35,9	35,0	36
STD	42	41	Landskapslaget AB	14	32,4	31,5	24
	43	43	ABAKO Arkitektkontor AB	14	31,8	31,3	35
	44		Metod Arkitekter	14	30,1	21,6	21
STD	45	36	AG Arkitekter AB	14	29,9	36,1	31
STD	46	46	Lindberg Stenberg Arkitekter AB	14	29,1	26,7	26
STD	47	50	Arkitekter Engstrand och Speek AB	14	26,5	23,8	22
	48	48	Visbyark AB	14	26,4	26,1	23
STD	49	47	Alessandro Ripellino Arkitekter	14	26,1	26,6	14
STD	50	20	Thomas Eriksson Arkitektkontor AB (bokslut 8 mån)	14	26,1	51,5	27

STD = medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. De 50 största arkitektgrupperna 2014 omsatte 4 601 Mkr (4 361 Mkr 2013). Medelantalet anställda var 3 968 (4 015) och omsättningen per anställd var 1 160 kkr (1 086 kkr). Listan omfattar enbart de grupper/koncerner där arkitektverksamheten är dominerande.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

teknikkonsultgrupperna i Europa, som kommer att omsätta drygt 15 miljarder kronor fördelat på 14 500 medarbetare i 15 länder. Företagen matchar varandra väl och affären kommer att ge flera synergivinster. De kompletterar varandra rätt bra både vad gäller geografi och erbjudande, där Sweco med förvärvet blir en betydande aktör på marknaderna i Nederländerna, Belgien, Tyskland och Danmark samt får tillgång till en rad andra marknader. Dessutom förstärks erbjudandet i Sverige, med Grontmij's organisation. Huvudkontoret för det sammanslagna bolaget kommer att vara i Stockholm.

Sweco har under året även förvärvat **OTEC Elkonsult AB** med 15 anställda, och stärker därmed sin eldistributionsverksamhet. Genom förvärvet blir Sweco en komplett tjänsteleverantör av elöverföring i såväl tätorts- som landsbygdsmiljö.

ÅF ångar på

ÅF fortsätter att växa och har under året gjort ett flertal affärer i Sverige som förstärkt koncernens tjänsteerbjudande till fordonsindustrin samt på infrastruktur- och konstruktionsområdet. I februari annonserades förvärvet av **PRC Engineering**, med huvudsaklig inriktning på "Food & Pharma-segmenten". PRC omsatte 260 miljoner kronor under 2014 och har 230 medarbetare på 10 orter i Sverige. PRC Engineering är specialister inom design av produktionsanläggningar, processlösningar, automation, IT och validering inom läkemedel, livsmedel, energi och övrig industri. Företaget kommer att integreras i ÅF Industry där ett nytt affärsområde med inriktning mot projektleveranser och konsulttjänster till kunder inom livsmedel och läkemedel skapas.

I februari förvärvade ÅF även **LeanNova Engineering** med cirka 200 anställda i Trollhättan, Göteborg, Coventry och Shanghai. Tillsammans bildar ÅF och LeanNova en betydande leverantör av utvecklingstjänster till fordonsindustrin. LeanNova omsatte under 2014 knappt

De 50 största grupperna inom industriteknik

	15	14	Koncern / Företag	Bokslut	Omsättning, Mkr	(Föregående)	Antal anställda
	1	1	ÅF (Divisioner + förvärvade bolag) *	14	6600,0	5850,0	5250
STD	2	2	Semcon AB	14	2725,7	2508,4	2887
	3	3	Combitech AB	14	1533,6	1538,5	1332
	4	4	HIQ International AB	14	1378,8	1305,1	1237
STD	5	6	Rejlerkoncernen (Energy & Industry) *	14	1095,4	878,0	1000
	6	5	Alten Sverige	14	934,3	901,6	1124
STD	7	7	SWECO Industry *	14	740,0	726,0	750
STD	8	10	WSP Systems & Process	14	585,0	530,0	530
STD	9	8	Pöry (Sweden+Swedpower+Management)	14	555,0	560,6	444
STD	10		Dekra Sweden (Industrial + Automotive) Proforma	14	534,0	507,0	469
STD	11	47	Sigma Technology, Industry & IT Connectivity *	14	502,9	300,0	498
STD	12	14	Knightec AB	14/15	418,5	354,1	413
STD	13	12	Etteplan Sverige	14	400,7	406,9	414
STD	14	15	COWI Industri	14	395,0	350,0	380
STD	15	13	Ansaldo STS Sweden AB	14	371,7	403,1	53
	16	11	Altran Sverige	14	311,5	417,7	260
STD	17	20	GVA Consultants AB	14	282,9	201,0	142
STD	18	16	Avalon Innovation AB	14	279,6	246,9	236
STD	19	21	Consat AB	14	245,9	174,5	182
	20	17	Elektroautomatik i Sverige AB	14	226,7	216,1	92
	21	23	Z-Dynamics (Infotiv & Combine Engineering)	14	217,7	204,5	245
	22	22	Eurocon Consulting AB	14	173,7	151,4	181
	23	24	Technia AB	14	172,1	140,9	90
STD	24	41	Devport AB (fusionerat med Tricab 2.0) proforma	14	150,6	84,2	144
STD	25	26	Goodtech Solutions AB	14	147,4	134,0	74
STD	26	25	FS Dynamics AB	14/15	145,2	137,3	154
STD	27	40	Aker Solutions AB	14	134,4	86,1	106
STD	28	28	i3tex AB	14	120,6	116,5	146
STD	29		Projektengagemang Industri	14	118,3		98
STD	30	27	Bassoe Technology AB	14	117,7	133,3	55
STD	31	29	Midroc Project Management AB *	14	115,0	115,0	40
STD	32		Teamster AB	14	106,6	87,6	51
STD	33	39	Engineeringpartner Automotive Nordic AB	14	99,5	87,0	112
	34	36	QRTECH AB	14	99,1	90,2	72
STD	35	37	Benteler Engineering Services (fd Fasitet PDE AB)	14	97,6	88,7	49
	36		Technogarden Engineering	14	94,1	109,2	115
STD	37		Chematur Engineering AB	14	93,9	67,5	33
STD	38	33	IKG Group AB	13/14	92,9	101,0	128
STD	39	30	Condesign AB	14	92,0	106,5	126
	40	38	Essiq AB	13/14	88,2	64,3	117
STD	41	48	EDAG Engineering (fd Rücker Nord)	14	85,0	70,8	89
	42	31	HotSwap AB	14	84,6	99,8	96
STD	43	42	HRM Engineering AB	14	84,0	81,3	92
	44	65	Escenda Engineering AB *	14	83,3	40,0	47
STD	45	43	Elajo Engineering AB	14	77,2	80,3	81
STD	46	46	AcobiaFlux AB *	14	75,4	73,3	53
STD	47	49	Conmore Ingenjörbyrå AB	14	74,7	64,3	98
	48	68	TechRoi AB	14	72,3	38,9	80
STD	49	34	Core Link AB	14	72,2	92,9	37
STD	50	73	Neste Jacobs AB	14	72,1	35,8	75

STD = medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. De 50 största grupperna inom industriteknik omsatte 23 374 Mkr (21 372 Mkr 2013). Medelantalet anställda var 20 577 (19 577) och omsättningen per anställd var 1 136 kkr (1 092 kkr). Listan omfattar enbart de grupper/koncerner där industrikonstultverksamheten är dominerande.

Källa: Svenska Teknik&Designföretagen

250 miljoner kronor. LeanNova kommer att ingå i division Technology.

I mars förvärvade ÅF projektledningsföretaget **Österjörn AB**, med 8 anställda och en omsättning på drygt 9 miljoner kronor. Företaget erbjuder projektlednings- och andra konsulttjänster inom byggkonstruktion och kommer att ingå i ÅF Infrastructure. I maj förvärvades **Markitekten AB** i Uppsala med 5 anställda och en omsättning på knappt 5 miljoner kronor. Markitekten erbjuder konsulttjänster inom byggsektorn, framförallt inom gata, mark, VA och landskap kopplat till planering och projektering av nya bostads- och exploateringsområden.

I juni köpte ÅF det snabbväxande **EQC Group** som är verksamt inom både infrastruktur- och industrisektorn. Företaget har gått från 17 till 180 anställda på bara fyra år, och omsatte förra året 180 miljoner kronor fördelat på 130 medarbetare. Samgåendet förstärker ÅFs kunderbjudande inom infrastruktur och kommer att ingå i ÅFs division Infrastructure. I juni förvärvades även **L.E.B. Consult**, med en omsättning på cirka 60 miljoner kronor och 50 anställda i Stockholm, Eskilstuna och Linköping. Förvärvet förstärker ÅFs kunderbjudande inom projektering av installationer för bland annat sjukhus och andra komplexa byggnader och kommer att integreras i ÅF Infrastructure's affärsområde buildings.

WSP växer vidare

WSP fortsätter att växa i Sverige med tre förvärv under 2015; **FLK AB**, **Vicom AB** och **Faveo**. I april annonserades förvärvet av installationskonsulten **FLK AB**, med huvudkontor i Växjö. Företaget omsatte under 2014 drygt 40 miljoner kronor och hade 55 medarbetare på sex orter i Sverige. FLK förstärker WSPs erbjudande inom VVS och el i Sverige. I maj köpte WSP samtliga aktier i bredbandsspecialisten **Vicom AB**, med cirka 40 miljoner i omsättning 32 medarbetare. Vicom är ett konsultbolag som utvecklar nästa

INTERVJU

MONICA VON SCHMALENSSEE
VD WHITE ARKITEKTER

”Lägsta pris ger sällan bättre kvalitet”

Konsolideringstrenden har pågått under en tid. Vad är fördelen med att bli större för ett arkitektföretag? Hur agerar ditt företag?

–Att bli större, dvs. fler personer, är inget självändamål för oss. Vi har medvetet arbetat med att höja vår kvalitet samt våra timpriser. Parallellt med detta har vi anställt fler specialister. Storleken och vårt ägande ger oss möjlighet att satsa en del av vinsten i FoU samt internationella tävlingssatsningar, som är en viktig del av vår affärsstrategi. Olika kompetenser och specialistkunskaper i en interdisciplinär process krävs för att leverera hållbar arkitektur.

Globaliseringen är en väldigt tydlig trend, vad innebär den för ditt företag?

–Vi har fler och fler medarbetare från andra länder. Våra kontor i Sverige, Danmark, Norge och England, behöver material på ett gemensamt språk och engelskan blir allt oftare vårt gemensamma språk. Utmaningarna i andra länder är gemensamma – urbanisering, bostadsbrist, och stadsbyggnadsfrågor utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Där kan vi bidra och vara ett föredöme.

Ser du några andra tydliga trender i branschen, utöver globalisering?

–Intresset för arkitektur och stadsbyggnad har ökat i allmänhet. Definitionen av hållbarhet, inte bara den ekologiska, men också social och ekonomisk hållbarhet, samt behovet av att arbeta med detta på ett strategiskt, sätt har ökat. Vilket är glädjande då det kräver ett långsiktigt perspektiv.

En annan fortsatt viktig trend är urbaniseringen. Förutsättningarna ändras snabbt pga.

klimatefförändringen med stigande vattennivåer och håftiga oväder som följd. Det kommer att förändra vår stadsplanering och kräver både anpassning av befintlig struktur och nya innovativa lösningar som minskar koldioxidutsläpp. Stadens ekosystem blir ännu viktigare.

Vilka är arkitektbranschens främsta utmaningar under de kommande åren? Hur möter ni de utmaningarna?

–Rekrytering och kompetensförsörjning. Genom vår internationalisering breddar vi rekryteringsbasen till fler högpresterande geografiska områden som UK, Tyskland och Nordamerika. LOU-frågan är viktig utifrån ett beställarperspektiv. Lägsta pris ger sällan bättre kvalitet. Vi möter det med att visa på värde utifrån total kostnad och uppmuntrar kunden att göra LCA- (livskostnads-)analyser.

Om du ska vara visionär, när lever vi i det hållbara samhället och vad är arkitektens roll på vägen dit?

–Arkitekten är plogen eller murbräcken och har den visionära förmågan att tänka långsiktigt. Arkitekten kommer att bli en ännu viktigare rådgivare till beställaren.

Hållbarhetsfrågorna blir allt viktigare i alla branscher. Byggindustrin står fortfarande för en hög andel av koldioxidutsläppet och vårt avtryck måste minska. Vi kommer också planera våra städer med människan i centrum, inte som idag med bilen som utgångspunkt.

Sverige och Norge. Företaget kompletterar WSPs projektledningsverksamhet, framförallt inom energi och infrastruktur. I och med köpet av Faveo får WSP cirka 4000 anställda i Norden, varav 3000 i Sverige. Målet, enligt WSPs vd Magnus Meyer, är att bli minst 5000 anställda i Norden.

Semcon stärker sin position i Norge

Genom att öka sin ägarandel i det norska teknikbolaget **Kongsberg Devotek AS** från 30 till 97 %, stärker man sin position i Norge. Devotek kommer därmed att integreras fullt ut i Semcons struktur. Bolaget omsatte 114 miljoner NOK 2014 och har 75 medarbetare. Satsningen är ett led i Semcons strategiska expansion på den norska marknaden där Devotek bedöms ha specialistkompetens inom komplex produktutveckling på, för Semcon, prioriterade teknikområden.

I februari invigde Semcon sitt nya huvudkontor i frihamnsområdet i Göteborg. Det nya huvudkontoret är 9 000 kvm och byggdes mellan juni 2013 och december 2014 och kommer att bli hemvist för närmare 700 medarbetare.

Rejlers förvärvar vidare

Rejlers fortsätter att växa och har under året genomfört ett flertal förvärv. I mars förvärvade man **Energy Business Sweden AB (EBS)**, den svenska verksamheten inom Eneas Energy AB. EBS erbjuder energieffektiva tjänster som ger lägre energiförbrukning i fastigheter och kommuner. Företaget har 11 medarbetare och omsätter omkring 30 miljoner kronor. I maj köpte man det finska elnätföretaget **Carunas verksamhet inom projektövervakning**, med 26 anställda. Den verksamhet som Rejlers förvärvar omfattar tjänster inom projektövervakning, inspektion, revision och kvalitetskontroll samt säkerhets- och miljösamordning. Affären stärker Rejlers tjänsteerbjudande inom eldistributionsområdet på den finska marknaden.

generations bredband- och telekommunikationsnät för kommuner och operatörer. Affären innebär en satsning på ett nytt segment på marknaden för WSP; kommunikationsnät.

I slutet av juni annonserades WSPs förvärv av det svensk/norska projektledningsbolaget Faveo. Faveo har en omsättning på knappt 500 miljoner kronor och omkring 350 medarbetare i

Taklandskap på Sveavägen, Stockholm.
Foto Åke E:son Lindman.

I juni köpte Rejlers konsultverksamheten av **Automationscenter & Bråvalla Elteknik AB**, med sju medarbetare i Norrköping. I oktober köptes 88,52 % av aktierna i det norska IT-bolaget Embriq. Köpeskillingen uppgår till 78 miljoner NOK. Företaget har 120 medarbetare och omsätter omkring 240 miljoner kronor. Med Embriq kommer Rejlers Norge få en årlig omsättning på 550 miljoner NOK och närmare 400 medarbetare. I slutet av november förvärvades även Orbion Consulting AB, från Relacom AB. Företaget förstärker Rejlers erbjudande på telekomsektorn och innebär att Rejlers därmed har 270 telekomkonsulter. Orbion omsatte cirka 200 miljoner kronor 2014 och hade 147 medarbetare.

Combitech förvärvade i maj betalnings-säkerhetsföretaget **SecureCom**, med

huvudsakliga kundsegment inom finans- och banksektorn, och stärker därmed sin position inom Cyber Security. Företaget har nio anställda och omsätter drygt 8 miljoner kronor.

Tyréns

I april förvärvade Tyréns byggkonsultföretaget **Samcon** i Örebro, med 14 medarbetare och en omsättning på nära 15 miljoner kronor. Med affären stärker Tyréns sin konstruktionsverksamhet i Mellansverige och Mälardalen. I oktober köpte Tyréns loss delar av **Consultec Arkitekter** och **Konstruktörer AB** från engelska Elecosoft PLC. Förvärvet omfattar verksamheter inom management, kalkyl, arkitektur och konstruktion. 23 medarbetare i Skellefteå, Umeå och Eskilstuna ingår i affären, som innebär ytterligare förstärkt erbjudande i Mälardalsregionen och i Norrland.

Projektengagemang expanderar

Projektengagemang laddar inför den planerade börsintroduktionen 2017 med sju nya förvärv under 2015. Förvärven är:

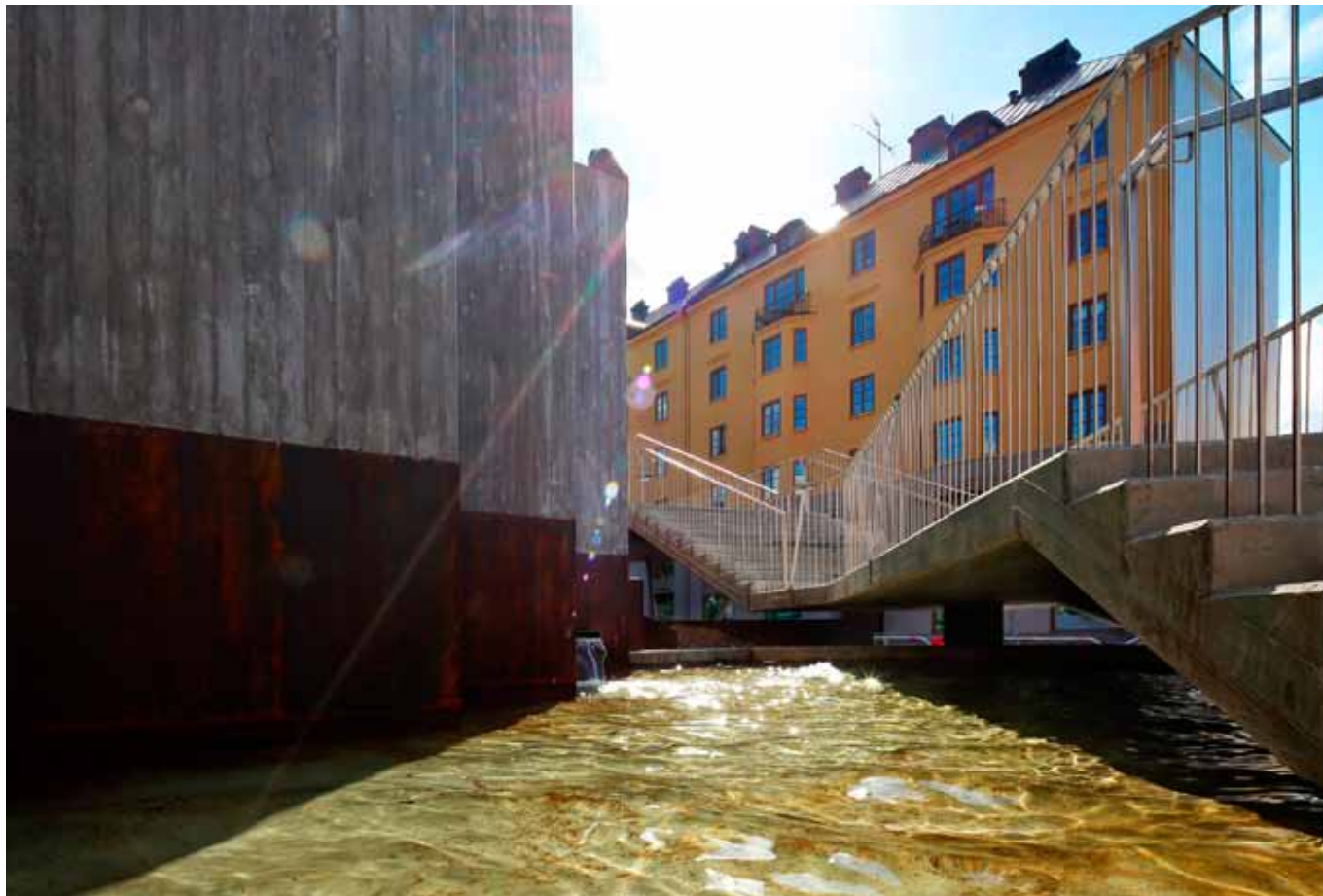
Intersignal Sweden, ett teknikkonsultföretag vars specialistområden är projektering, granskning samt besiktning av signal-, tele- och kontaktledningsanläggningar. Företaget har totalt 16 anställda och omsätter drygt 20 miljoner kronor. **LN Akustikmiljö**, som erbjuder akustikkonsultation och projektering av akustiskt avancerade projekt. Företaget omsatte 2014 9 miljoner kronor och hade sju anställda. **Devo Engineering**, verksamt inom produktionsutrustning och tekniktjänster, med tio anställda fördelade på två orter och en omsättning på 12 miljoner kronor. **Tellstedt**, ett

Göteborgsföretag med en omsättning på 24 miljoner kronor och 24 anställda, vars specialistområden är geotekniska undersökningar, konstruktionslösningar, projektledning, nybyggnad, ombyggnad, tillbyggnad, besiktningar och utredningar. **Mono Arkitekter** i Malmö, med nio anställda och en omsättning på 8,5 miljoner kronor under 2014. **Subsea Sweden**, med åtta anställda och en omsättning på 7 miljoner kronor. Företaget är nischade mot olje- och gasindustrin och erbjuder ingenjörstjänster inom projektledning, maskinkonstruktion och beräkning. **Aristi Projekt & Engineering Pvt Ltd**, ett indiskt konsultbolag med cirka 20 anställda som arbetar med multidisciplinära tjänster inom projekt-

ledning, maskinkonstruktion, beräkning, energi, infrastruktur och rörledning. Företaget har med basen i Chennai på Indiska Östkusten.

Forsen Projekt och **Bygg-Fast** gick i december 2014 samman och blir en betydande aktör inom byggprojektledning i Sverige. Företaget får en omsättning på cirka 300 miljoner kronor och nära 200 anställda på sju orter i Sverige.

” Den ökade konsolideringen är en logisk följd av globaliseringen ”

Hörsalsparken i Norrköping.
Foto Peter Holgersson

De 30 största koncernerna i Sverige

(ENBART VERKSAMHET I SVERIGE)

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning totalt MSEK	varav omsättning i Sverige MSEK	Antal anställda totalt	varav antal anställda Sverige
	1	1	ÅF (6 förvärv under 2015) proforma	MD	14	9508,3	7419,2	7428	5925
STD	2	2	SWECO AB (förvärvade Grontmij, juni-15) proforma	MD	14	15205,0	6230,0	14545	5222
STD	3	3	WSP Sverige (förvärvat FLK & Faveo) proforma	MD	14	2809,0	2809,0	2506	2506
STD	4	4	Ramböll (Sverige & Management)	MD	14	1679,6	1679,6	1345	1345
	5	5	Combitech AB	I	14	1533,6	1388,2	1332	1234
STD	6	7	Semcon AB	I	14	2725,7	1286,6	2887	1297
STD	7	6	Tyréns AB	CE,PM	14	1426,3	1200,6	1250	993
	8	8	HIQ International AB	I	14	1378,8	1152,0	1237	980
STD	9	9	Rejlerkoncernen AB	E,I	14	1711,5	1111,7	1690	1006
STD	10	10	COWI AB	MD	14	983,5	983,5	852	852
	11	11	Alten Sverige	I	14	934,3	934,3	1124	1124
STD	12	13	Inspecta Sweden AB	CT	14	767,5	767,5	708	708
STD	13	18	Midroc Project Management AB	CE,I	14	700,4	700,4	158	158
STD	14	14	White Arkitekter AB	A,PM,Env	14	759,5	659,0	583	532
STD	15	21	Projektagemang AB (förvärvat 7 bolag) proforma	MD	14	612,9	612,9	473	473
	16	19	Structorgruppen	CE,PM, Env	14	517,2	517,2	365	365
STD	17	88	Sigma Technology, Industry, IT Connectivity & Civil *	I	14	516,2	516,2	519	519
STD	18	15	Pöryr (Sweden+Swedpower+Management)	MD,I	14	555,0	488,0	444	444
STD	19	17	Dekra Sweden (Industrial + Automotive) Proforma	CT	14	534,0	487,0	469	469
STD	20	20	Tengbomgruppen	A,IA	14	476,3	450,9	522	485
STD	21	28	Knightec AB	I	14/15	418,5	418,5	413	413
STD	22	23	Etteplan Sverige	I	14	400,7	400,7	414	414
STD	23	25	Reinertsen Sverige AB	CE	14	394,3	394,3	384	384
STD	24	26	Norconsult AB	CE,Env,A	14	393,0	393,0	334	334
STD	25	27	Bengt Dahlgren AB	M,Enr,Env	14	385,0	385,0	346	346
STD	26	29	Hifab Group AB	PM,	14	479,4	383,0	425	318
STD	27	24	Ansaldo STS Sweden AB	I	14	371,7	371,7	53	53
STD	28	30	Bjerking AB	CE,M,A	14	308,9	308,9	254	254
	29	38	Forsen Projekt AB (fusionerade med Bygg Fast, dec-14) proforma	PM	14	304,7	304,7	189	189
	30	22	Altran Sverige	I	14	311,5	300,5	260	260

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projektleddning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

Förklaring av skillnaden mellan de båda listorna

Listan över de 300 största svenska koncernerna redovisar hela koncernerna för svenska företag, alltså även deras internationella verksamhet med dotterbolagen utomlands. För de utlandsägda företagen redovisas endast deras svenska verksamhet.

Listan med de 30 största koncernerna i Sverige redovisar endast svensk verksamhet, även för de större svenska koncernerna. Alltså internationell verksamhet i utländska dotterbolag har plockats bort. Listan visar vilka som har störst verksamhet i Sverige. För utlandsägda företag redovisas alltså samma siffror i båda tabellerna. Vi redovisar endast de

30 största i den här listan då de flesta resterande koncernerna endast har verksamhet i Sverige eller marginell utländsk verksamhet.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

(FÖR SVENSKA BOLAG REDOVISAS HELA KONCERNENS VERKSAMHET)

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/anst. omslutning kSEK	Balans-omslutning MSEK	Koncernchef
STD	1	1	SWECO AB (förvärvade Grontmij, juni-15) proforma	MD	14	15205,0	8961,1	14545	674,90	661	10700,0	Tomas Carlsson (Koncern) Åsa Bergman (Sverige)
	2	2	ÅF (6 förvärv under 2015) proforma	MD	14	9508,3	8342,4	7428	715,10	736	7580,0	Jonas Wiström
STD	3	3	WSP Sverige (förvärvat FLK & Faveo) proforma	MD	14	2809,0	2692,7	2506	288,30	777	2107,0	Magnus Meyer
STD	4	4	Semcon AB	I	14	2725,7	2508,4	2887	97,40	610	1370,0	Markus Granlund
STD	5	7	Rejlerkoncernen AB	E,I	14	1711,5	1463,2	1690	44,90	610	943,4	Peter Rejler
STD	6	5	Ramböll (Sverige & Management)	MD	14	1679,6	1567,2	1345	131,87	778	1004,0	Bent Johannesson
	7	6	Combitech AB	I	14	1533,6	1538,5	1332	89,06	695	586,1	Marie Bredberg
STD	8	9	Tyréns AB	CE,PM	14	1426,3	1265,0	1250	48,26	770	331,8	Ulrika Francke
	9	8	HIQ International AB	I	14	1378,8	1305,1	1237	147,90	815	989,1	Lars Stugemo
STD	10	10	COWI AB	MD	14	983,5	993,8	852	4,01	700	483,2	Pär Hammarberg
	11	11	Alten Sverige	I	14	934,3	901,6	1124	67,97	611	461,2	Olivier Granger
STD	12	14	Inspecta Sweden AB	CT	14	767,5	699,5	708	64,52	767	334,0	Jacob Lundberg
STD	13	13	White Arkitekter AB	A,PM,Env	14	759,5	758,8	583	63,69	798	357,6	Monica von Schmalensee
STD	14	18	Midroc Project Management AB	CE,I	14	700,4	482,0	158	-111,72		291,6	Stefan Kronman
STD	15	22	Projektengagemang AB (förvärvat 7 bolag) proforma	MD	14	612,9	442,0	473	34,88	791	345,0	Per-Arne Gustavsson
STD	16	15	Pöyry (Sweden+Swedpower+Management)	MD,I	14	555,0	560,6	444	-19,09	634	132,0	Stefan Nyström (Pöyry Sweden), Wener von Troil (Management Consulting)
STD	17	17	Dekra Sweden (Industrial + Auto-motive) Proforma	CT	14	534,0	507,0	469	19,25	700	665,0	Jörgen Backersgård (Industrial) & Jan Martinsson (Automotive)
STD	18	19	Structorgruppen	CE,PM, Env	14	517,2	464,2	365	65,98	942	220,4	Fladvad, Hulthén, Texte
STD	19	99	Sigma Technology, Industry, IT Connectivity & Civil *	I	14	516,2	300,9	519	-11,99	665	542,1	Hedlund, Edlund, Persson, Malmros, m fl
STD	20	20	Hifab Group AB	PM	14	479,4	460,3	425	13,12	594	202,9	Elisabeth Brattlund, tf vd
STD	21	21	Tengbomgruppen	A,IA	14	476,3	444,9	522	8,78	602	234,2	Gunilla Haglund, Johanna Frelin från jan-16
STD	22	29	Knightec AB	I	14/15	418,5	354,1	413	36,90	725	136,0	Dimitris Gioulekas
STD	23	24	Etteplan Sverige	I	14	400,7	406,9	414	3,15	621	113,5	Mikael Vatn
STD	24	26	Reinertsen Sverige AB	CE	14	394,3	373,2	384	-7,21	671	125,1	Thomas Johansson
STD	25	27	Norconsult AB	CE,Env,A	14	393,0	371,2	334	1,97	682	153,6	Ljot Strömseng
STD	26	28	Bengt Dahlgren AB	M,Enr,Env	14	385,0	371,0	346	30,99	781	143,4	ingen koncernchef
STD	27	25	Ansaldo STS Sweden AB	I	14	371,7	403,1	53	56,62	1970	686,1	Alfredo Drago
	28	35	Veolia Water Technologies	Env	14	369,6	103,5	133	-18,01	703	424,6	Frédéric Théry, Peter Hjelm
	29	23	Altran Sverige	I	14	311,5	417,7	260	26,52	729	166,5	Hans Johansson
STD	30	30	Bjerking AB	CE,M,A	14	308,9	283,6	254	17,71	799	159,1	Anders Wärefors
	31	40	Forsen Projekt AB (fusionerade med Bygg Fast, dec-14) proforma	PM	14	304,7	302,8	189	7,05	827	157,0	Bengt Johansson
STD	32	41	GVA Consultants AB	I	14	282,9	201,0	142	22,27	1013	339,8	Thomas Sandung
STD	33	32	Avalon Innovation AB	I	14	279,6	246,9	236	7,09	712	171,5	Peter Mattisson
STD	34	31	ELU Konsult AB	CE	14/15	268,4	257,1	164	25,08	946	94,2	Charlotte Bergman
STD	35	45	Consat AB	I	14	245,9	174,5	182	18,20	748	99,5	Jan Bertil Johansson
	36	36	Elektroautomatik i Sverige AB	I	14	226,7	216,1	92	3,69	683	103,5	Mikael Gustavsson
STD	37	33	Force Technology Sweden	CT	14	219,7	245,2	227	12,28	630	113,1	Hans Ole Olsen
	38	51	Z-Dynamics (Infotiv & Combine Engineering)	I	14	217,7	204,5	245	10,82	601	115,6	Alf Berntsson (Infotiv), Peter Karlsson (Combine)
STD	39	34	Atkins Sverige AB	CE	14/15	213,0	236,7	185	2,46	710	67,1	Johannes Erlandsson
STD	40	37	Orbion Consulting AB (förvärvat av Rejlers, nov-15)	E, Enr, Env	14	200,5	214,5	147	19,76	730	56,0	Erik Oldmark
STD	41	43	Temagruppen Sverige AB	A,PM	14	199,2	191,0	171	12,57	655	54,4	Annika Persson
STD	42	47	Golder Associates AB	CE, Env	14	175,1	163,1	124	4,29	708	85,6	Anna-Lena Öberg
	43	50	Eurocon Consulting AB	I	14	173,7	151,4	181	12,94	651	96,6	Peter Johansson
	44	16	Vattenfall Research&Development AB	Enr,E,CE	14	173,3	534,5	109	-31,90	977	637,0	Karl Bergman
	45	54	Technia AB	I	14	172,1	140,9	90	23,34	1186	78,2	Jonas Gejer
STD	46	49	Wingårdh-koncernen	A	14	161,4	152,0	133	11,23	860	122,7	Gert Wingårdh
STD	47	52	INCOORD AB	M	14	155,9	144,9	87	30,01	1115	54,4	Tore Strandgård

	2015	2014	Koncern			Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/anst. kSEK	Balans-omslutning MSEK	Koncernchef
			Verksamhet	Bok-slut								
STD	48	87	Devport AB (fusionerat med Tricab 2.0) proforma	I	14	150,6	84,2	144	3,07	598	30,0	Nils Malmros, Bertil Nordenberg (vVD)
STD	49	56	Goodtech Solutions AB	I	14	147,4	134,0	74	-11,16	548	76,4	Hans Vedde
STD	50	55	FS Dynamics AB	I	14/15	145,2	137,3	154	6,08	667	49,6	Ulf Mårtensson
	51	48	EBAB i Stockholm AB	PM	14	144,9	156,9	102	0,20	768	61,5	Karel Lehiste
STD	52	58	Projektbyrån Stockholm AB	PM	14/15	143,3	120,0	86	20,60	1068	53,4	Jonas Hellström
STD	53	65	Link Arkitektur AB	A	14	141,5	100,2	124	4,57	704	40,9	John Lydholm
STD	54	86	PQR International Group	M,E	14/15	136,1	95,2	116	19,05	660	46,9	Mikael Bisther
STD	55	85	Aker Solutions AB	I	14	134,4	86,1	106	11,29	846	38,6	Jesper Siljeäng
STD	56	59	HJR Projekt-el AB	E,M	14	127,8	119,8	107	4,05	798	53,1	Johan Renvall
STD	57	61	i3tex AB	I	14	120,6	116,5	146	1,53	626	44,6	Ulf Aiff
STD	58	46	Niras AB	PM	14	119,2	172,5	99	7,56	816	117,6	Markus Davelid
STD	59	57	Bassoe Technology AB	I	14	117,7	133,3	55	13,44	1485	76,3	Helge Larsen
STD	60	62	FVB Sverige AB	Enr	14	112,9	106,7	105	8,03	755	54,8	Leif Breitholtz
STD	61	76	Integra Engineering AB	PM,CE	14	109,9	91,4	104	17,25	803	50,9	Anders Skoglund
STD	62	89	Geosigma AB	CE,Env	14	108,7	94,4	90	3,10	690	42,7	Peter Andersson
STD	63		Teamster AB	I	14	106,6	87,6	51	9,10	898	41,5	Ulf Mill
	64	53	Aecom Nordic AB (Norden)	Env	14	106,0	142,7	54	-10,70	214	48,7	Abraham Maret
STD	65	204	Mälarholmen (Ettelva Arkitekter & M.E.R. Solution)	A	14	104,6	85,4	65	15,18	834	120,6	Anders Lindh (Ettelva), Cecilia Bejden (M.E.R.)
STD	66	280	We Consulting AB	E	14	103,0	21,2	78	5,30	777	32,4	Mats Rönnlund
STD	67	84	Liljewall Arkitekter AB	A	14	101,2	86,4	105	4,85	689	35,1	Per-Henrik Johansson Lamond
STD	68	83	Engineeringpartner Automotive Nordic AB	I	14	99,5	87,0	112	10,34	670	28,0	Fredrik Blomberg
	69	78	QRTECH AB	I	14	99,1	90,2	72	10,03	783	50,0	Bengt Nordén
STD	70	67	Nitro Consult AB	CE	13/14	98,7	96,9	66	16,23	1067	193,3	Donald Jonson
STD	71	71	NYRÉNS Arkitektkontor AB	A	14	98,4	93,5	92	0,91	687	54,2	Tomas Alsmarker
STD	72	80	Benteler Engineering Services (fd Fasitet PDE AB)	I	14	97,6	88,7	49	2,00	597	37,9	Ingrid Bergqvist
STD	73	79	Consultecgruppen (proforma)	A,CE	14	95,7	89,9	96	6,17	635	97,0	Allan Forslund
STD	74	70	Arkitekterna Krook & Tjäder AB	A	14	95,5	93,7	98	9,24	630	39,7	Mats Bergstrand
	75		Technogarden Engineering	I	14	94,1	109,2	115	-2,97	620	33,0	Stefan Lundin
STD	76		Chematur Engineering AB	I	14	93,9	67,5	33	-6,90	780	67,9	Peter Olausson
STD	77	91	Riba koncernen AB	M,Enr	13/14	93,3	79,3	48	6,19	827	40,4	Micael Andersson
STD	78	72	IKG Group AB	I	13/14	92,9	101,0	128	-4,05	563	28,7	Magnus Ahlmark
STD	79	63	Condesign AB	I,E	14	92,0	106,5	126	2,82	558	24,4	Fredrik Bromander
STD	80	75	VBK Konsult	CE	14	88,6	91,7	84	5,65	735	59,1	Ulf Kjellberg
	81	81	Essiq AB	I	13/14	88,2	64,3	117	8,17	588	36,0	Jonas Sohtell
STD	82	97	Bergsäker AB	CE	14	87,9	87,5	45	16,86	973	52,1	Göran Karlsson
STD	83	82	AIX Arkitekter AB	A	13/14	87,7	91,6	74	5,10	765	32,8	Gunilla Persson
	84	44	Exact Svenska Mätcenter AB	CE, Enr	14	86,0	187,7	101	6,86	479	69,1	Peter Mikes
STD	85	130	Byggnadstekniska Byrån AB	CE	14	85,6	52,0	71	11,15	694	34,3	Erik Löb
STD	86	77	FOJAB AB (koncernen)	A	13/14	85,6	90,7	78	5,09	766	25,9	Daniel Nord
STD	87	101	EDAG Engineering (fd Rücker Nord)	I	14	85,0	70,8	89	5,10	663	45,4	Anna Skarenhed
	88	66	HotSwap AB	I	14	84,6	99,8	96	-2,71	649	22,7	Thomas Davidsson
STD	89	88	HRM Engineering AB	I	14	84,0	81,3	92	-2,37	581	27,2	Mats Rogbrandt
	90	163	Escenda Engineering AB *	I	14	83,3	40,0	47	6,62	715	27,0	Daniel Adin
	91		Teodoliten *	CE	14	82,3	31,0	77	10,79	624	42,8	Joakim Hixén
STD	92	102	Byrån för Arkitektur & Urbanism (BAU)	A	14	80,7	68,8	53	16,26	973	34,2	Per-Eric Sundby
STD	93	90	Elajo Engineering AB	I	14	77,2	80,3	81	14,39	869	25,7	Anders Lindh
STD	94	115	Semrén & Månsson Arkitektkontor AB	A	13/14	76,6	60,0	82	4,46	646	157,7	Anders Erlandsson
	95	100	Brandskyddslaget AB	M	14	75,7	70,8	45	12,93	1143	49,0	Martin Olander
STD	96	96	AcobiaFlux AB *	I	14	75,4	73,3	53	0,39	665	45,3	Mikael Nilsson
STD	97	107	Conmore Ingenjörbyrå AB	I	14	74,7	64,3	98	5,57	579	22,6	Joakim Olsson

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projektleddning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elektetik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/anst. kSEK	Balans-omsättning MSEK	Koncernchef
98	105	HOAB-gruppen *	PM	14	73,6	65,1	51	5,29	726	49,0	Per Olsson, Th. Liljenberg, P Svensson, R.Nordin m fl
	99	169 TechRoi AB	I	14	72,3	38,9	80	-0,20	594	83,1	Tommy Christensen
STD	100	73 Core Link AB	I	14	72,2	92,9	37	1,78	713	95,0	Jörgen Jensen
STD	101	183 Neste Jacobs AB	I	14	72,1	35,8	75	-17,99	249	57,8	Johan Bengtsson
STD	102	95 Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB	A	14	71,9	75,6	57	5,24	873	23,0	Staffan Corp
STD	103	192 Centerlöf & Holmberg AB	CE	14	70,7	33,5	40	24,51	1185	41,6	Bengt Andersson
STD	104	120 Crabat AB	CE	14/15	69,8	55,1	30	1,61	929	18,0	Gustav Glader
STD	105	154 Arkitema Architects	A	14	69,8	42,6	53	3,86	733	22,8	Urban Blomberg
STD	106	113 Tuv Nord Sweden AB	I	14	69,6	61,4	27	6,78	1376	26,3	Anders Egerbo
STD	107	125 Helenius Ingenjörbyrå AB	M	14	68,9	54,4	44	16,63	991	29,0	Arne Wallström
STD	108	106 ÅWL Arkitekter AB (bokslut 6 mån)	A	14	68,3	64,6	62	10,57	813	24,6	Jacob Haas
STD	109	103 ELE Engineering AB	E	13/14	68,2	62,3	75	0,25	633	21,4	Henrik Eriksson
STD	110	175 Provab AB	CE	13/14	67,2	37,1	41	0,34	785	16,4	Ulf Andersson
	111	124 Veryday AB (fd Ergonomidesign)	I	13/14	67,1	54,6	58	0,11	646	42,8	Birgitta Sundén
STD	112	98 Cedervall Arkitekter	A	14	67,1	71,5	64	0,62	512	20,7	Björn Stillefors
STD	113	104 BERGAB Berggeologiska Under-sökningar AB	CE	14	66,5	68,2	52	4,65	767	31,2	Örjan Wolff
	114	111 Konkret Rådgivande Ingenjörer AB	CE	14	66,5	62,2	50	13,38	910	25,9	Bengt Lundblad
STD	115	74 Automations Partner AB	I	14	66,1	92,0	33	-2,47	587	24,5	Jan Heyman
STD	116	119 Ansys Sweden	I	14	65,9	55,5	23	5,22	1095	69,4	James Cashman
STD	117	114 Vega-Energi AB	Enr,M,I	14	65,3	60,7	38	2,26	566	20,7	Mario Decarlimi
STD	118	108 Havd Group	I	14	65,0	64,0	18	2,84	658	28,4	Björn Hedenberg
STD	119	127 Installation & Kraftkonsulterna AB (förvärvat LBK, sept 2013)	M, CE, Enr	14	64,9	54,0	53	4,07	803	23,0	Stefan Svan
STD	120	150 Optronic Norden & Partner dp	I	14/15	64,0	61,6	32	-12,23	455	62,3	Peter Fredriksson
STD	121	94 Kadesjös Ingenjörbyrå AB	CE,M	14/15	64,0	77,0	53	6,55	843	36,0	Birgitta Lindblad
STD	122	134 Cross Design i Göteborg AB	I	14	62,7	51,2	62	3,97	559	28,8	Tommy Bergh
	123	App Start-Up AB	I	14/15	62,1	57,6	53	7,04	779	29,5	Anders Kallin
	124	133 Wester+Elsner Arkitekter AB	A	14	60,9	51,2	40	6,60	902	17,3	Lars Wester
	125	Iterio AB	CE	14	60,4	41,6	49	4,27	779	13,9	Jonas Jonsson
STD	126	117 Centaur Segula Tech AB	I	14	60,3	59,2	83	-0,79	528	21,6	Henrik Nessér
	127	190 Deltatec AB	I	14	60,0	34,1	15	1,03	813	19,8	Patrik Storm
STD	128	68 TM-Konsult AB	CE, I	13/14	58,8	54,0	70	3,86	597	23,8	Kennet Holmbom
STD	129	109 BSK Arkitekter AB	A	14	58,3	63,4	37	1,40	778	18,3	Stina Ljungkvist
STD	130	NCS Colour AB	I	14	58,1	60,7	34	-5,67	581	55,2	Mikael Ludvigsson
STD	131	196 SYD ARK Konstruera AB	A,CE	14/15	58,1	32,4	47	1,23	833	16,2	Lau Borch
STD	132	121 Projektledarhuset i Stockholm AB	PM	14/15	58,1	54,8	43	0,20	878	20,6	Örjan Kjellström
	133	112 Helm (Project Management & Systems) *	PM,Ce	14	57,8	61,5	19	2,95	792	27,0	Michael Johansson & Michael Claesson
	134	156 Assign Group AB	I	14	57,7	42,1	37	3,43	823	20,0	Stefan Svensson
	135	126 Brandkonsulten Kjell Fallqvist AB	M	14	56,8	54,2	29	11,80	1467	24,9	Anders Karlsson
STD	136	141 Ingenjörprojekt i Karlshamn *	I	14/15	56,7	49,0	46	21,19	835	125,0	Anders Johansson
STD	137	142 SweRoad AB	CE	14	56,6	48,0	18	2,05	1002	36,4	Jonas Hermansson
	138	T-Engineering	I	14	55,3	58,6	42	2,49	797	15,4	Klas Lundgren
STD	139	147 BSV Arkitekter & Ingenjörer AB	A,CE	14	55,0	45,2	51	8,24	751	23,7	Johnny Grauengaard
STD	140	93 Citec Engineering AB (fd KPA)	I	14	54,9	78,4	81	-4,37	386	4,3	Kenneth Lovidius
STD	141	122 Reflex Arkitekter AB	A	13/14	54,6	106,8	51	4,49	676	27,0	Johan Linnros
STD	142	123 TQI koncernen	M, PM, Env, Enr	13/14	54,5	53,0	48	11,40	799		Kenneth Thunvall
STD	143	135 Altair Engineering	I	14	54,2	50,7	27	-0,04	883	13,7	Håkan Ekman
	144	110 AB Teknoplan	E	14/15	53,3	62,7	43	9,28	912	23,0	Svante Lundqvist
	145	TD Rail & Industry Consulting	I/CE	14	53,1	45,3	49	0,91	698	18,5	Anders Gymnander
STD	146	128 Järnvågen AB (Bergström, BEKAB, Indautomat m fl)*proforma	I	13/14	52,8	49,4	41	5,80	746	15,7	Tord Hägglund (SO)
STD	147	160 Kåver & Mellin AB	CE	14	52,7	41,1	31	5,61	664	18,3	Anders Hedberg
STD	148	140 Carlstedt Arkitekter AB	A	14	52,4	49,1	46	6,35	692	31,5	Kerstin Eken
STD	149	144 BBH Arkitekter & Ingenjörer AB	A,CE	14	51,5	46,9	25	4,30	779	12,6	Emma Berggren

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal finans. pos-ter MSEK	Resultat e MSEK	Föräd-lings-värde/anst. MSEK	Balans-omslutning MSEK	Koncernchef
STD	150	149	Andersson & Hultmark AB	M	14	50,8	44,2	50	7,60	723	25,1	Tobias Bodén
STD	151	131	Envac AB	Env	14	50,2	51,5	17	28,95	1028	283,8	Christer Öjdemark
	152	143	Triathlon AB	I	13/14	50,1	47,2	50	3,34	572	27,4	Per-Olof Sverlinger
STD	153	92	Evomatic AB	E	14/15	49,7	78,8	46	0,33	589	42,8	Jonas Persson
STD	154	158	AQ Arkitekter i Eskilstuna AB	A	14/15	49,5	41,8	46	7,06	668	22,0	Magnus Parkler
STD	155	146	Arkitekthuset Monarken AB	A	14/15	49,5	45,2	40	7,10	698	24,9	Per Sandkvist
STD	156		Blom Sweden AB	I,Geo	14	49,3	76,2	23	-2,85	624	23,8	Henrik Åquist
STD	157	129	Inhouse Tech Gruppen *	PM,CE, Env	14	48,9	52,7	31	9,56	1006	23,0	Fredrik Thunström, Anders Sundberg, Marcus Dahlström
STD	158	217	Projektbyggaren i Blekinge AB	PM,A	14	48,7	29,4	31	5,15	768	20,4	Christer Lennartsson
STD	159	161	Archus Arkitekter AB	A	14	48,5	40,7	37	4,77	787	33,5	Johnnie Pettersson
	160	171	Exengo Installationskonsult AB	M	14	48,4	37,8	37	4,44	839	16,0	Christian Rolf
	161	118	Strategisk Arkitektur Fries & Ekeröth AB	A	14	48,2	57,2	43	3,02	728	16,4	Maria Börtemark
	162	166	Solvina AB *	I	13/14	47,0	39,5	33	4,76	762	31,0	Amer Omanovic
	163		ELVA Processautomation AB	M	13/14	46,6	43,7	13	6,32	1084	25,7	Mats Andersson
	164	137	Aperto Arkitekter Byggkonsulter AB	A,CE	13/14	46,1	50,5	43	0,10	617	15,6	Per Gyllhammar
	165		Validus Engineering	I	14	46,1		36	11,95	1065	28,0	Åke Burman
	166	152	Byggladare i Roslagen AB (Bylero)	CE,PM	14/15	45,2	43,1	33	2,61	800	23,1	Torbjörn Frilund
STD	167	148	VAP VA-Projekt AB	Env	13/14	45,0	42,1	34	8,39	838	31,7	Mikael Melin
	168	180	LMT Elteknik AB	I,E	13/14	44,4	36,1	40	2,27	619	16,3	Anders Engqvist
	169		Stomkon (StomKonstruktioner i Västerås AB)	CE	14	44,2	38,2	46	3,86	679	12,7	Terje Klovland
	170	185	Devex Mekatronik AB	I	14	44,1	35,3	54	1,48	616	12,1	Erik Boström
STD	171	145	Mats Strömberg Ingenjörbyrå AB	E	14	44,0	46,1	33	5,44	814	17,0	Peter Granberg
STD	172	168	SCIOR Geomanagement AB (fd Sundsvalls Mätcenter AB)	CE	14	43,8	39,3	30	5,37	947	30,7	Fredrik Sylvan
	173	193	Tjuren Projektpartner AB	PM,M	14	43,8	33,2	22	11,14	1403	25,1	Niklas Haglund
STD	174	138	Erséus Arkitekter AB	A	14	43,7	49,7	35	3,37	826	19,4	Peter Erséus
	175		Erfator Projekttledning AB	PM,CE	14	42,8	44,1	31	3,33	907	13,0	Michel Bassili
STD	176	181	Equator Stockholm AB	A	14	42,5	35,9	38	3,07	695	18,5	Annica Carlsson
STD	177	155	Alteco AB	E	14	42,3	42,3	29	3,34	720	23,2	Andreas Lundström
STD	178	153	MAF Arkitektkontor AB	A	13/14	41,1	42,7	32	4,68	785	18,2	Mats Jakobsson
	179	290	Addiva AB	I	13/14	41,0	26,5	59	0,54	569	18,3	Carina Wigholm
STD	180	136	Vicura AB	I	14	40,8	50,6	46	-21,13	224	25,0	Magnus Lundblad
STD	181	178	Electro Engineering koncernen AB	E	14/15	40,7	36,6	34	8,75	912	15,4	Bo Andersson
	182		Orbicon AB (Sandström Miljö & Säkerhetskonsult)	Env, CE	14/15	39,8	46,8	33	0,44	624	11,1	Thomas Sandström
STD	183	176	Frank Projektpartner AB	PM,CE	14	39,5	37,0	26	1,99	800	12,5	Erik Wistrand
STD	184	206	P O Andersson Konstruktionsbyrå AB	M	14	38,9	31,0	21	10,07	1105	31,1	Leif Qvarnström
STD	185	151	Pyramiden Arkitekter *	A	14	38,6	43,4	39	0,25	664	11,8	Dan Nyström
	186		Fiber Network Consulting AB	I/CE	14	38,5	25,5	21	1,07	653	11,6	Thomas Andersson
STD	187	170	Besiktningföretaget Ansvars-besiktning AB	CE	13/14	38,2	38,6	30	2,64	518	12,3	John Widmark
STD	188	174	Sören Lundgren Byggkonsult AB	CE,PM	14/15	38,0	37,3	25	4,06	1021	15,0	Anders Harlin
STD	189		SEVAB, Styr- och Elinstallationer Väst Teknik	I	13/14	38,0	30,9	22	6,06	872	19,3	Thomas Åberg
STD	190	164	Wikström VVS-Kontroll AB	PM,CT, ENV,Enr,M	14/15	37,9	40,0	34	0,66	689	18,2	Annika Aarthun
STD	191	167	Koteko AB	I	14	37,9	39,4	28	1,26	811	20,2	Lars Nyström
	192	184	Camatec Industriteknik AB	I	14/15	37,6	35,8	38	1,66	578	7,7	Johan Ljungner
	193	212	C&M Projekt i Stockholm AB	CE	14	37,3	29,8	20	6,18	1251	14,3	Krusbeth Kristensson
STD	194	157	A & P Arkitektkontor AB	A	14	37,3	42,0	27	0,01	570	12,2	Gunnar Hellman
STD	195		Energi & Miljöteknik i Göteborg AB		13/14	37,1	38,5	16	3,96	682	10,7	Ola Nygren
STD	196	189	DHI Sverige AB	Env, M	14	36,9	34,2	30	0,84	719	13,9	Cecilia Wennberg
STD	197	201	Deva Mecaneyes AB	I	14	36,8	31,8	45	3,22	580	17,0	Magnus Welén

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

PM = Projekttledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

De 300 största svenska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal finans. pos-ter MSEK	Resultat e MSEK	Föräd-lings-värde/anst. omslutning kSEK	Balans-omslutning MSEK	Koncernchef
STD	198	187	KLT Konsult AB	I	14	36,7	34,9	38	4,06	718	19,7	Jonas Kroll
	199	225	Sandellsandberg arkitekter AB	A	14	36,7	26,9	28	13,65	1045	25,8	Joakim Uebel
STD	200	237	Prodelox AB	I	14	36,6	25,1	30	-5,03	633	4,5	Johannes Walfridsson
STD	201	165	Scheiwiller Svensson Arkitektkontor AB	A	14/15	36,6	39,7	26	4,03	838	14,2	Ari Leinonen
STD	202	139	Berg Arkitektkontor/Arkitektfirmaet C.F. Möller	A	14	36,5	49,5	38	-1,02	554	11,2	Mårten Leringe
STD	203	197	Arkitektgruppen G.K.A.K AB	A	14	36,2	32,2	27	1,59	740	13,0	Bo Johansson
STD	204	182	BK Beräkningskonsulter AB	CE,I	13/14	36,2	35,8	34	1,57	698	15,6	Tomas Carlsäng
	205	191	KFS Anläggningskonstruktörer AB	CE,PM	13/14	36,1	33,6	23	4,89	1107	26,4	Patrik Pålsson
STD	206	186	Yellon AB	A	14	35,9	35,0	36	0,46	686	19,3	Markus Leijonberg
STD	207	173	MoRe Research Örensköldsvik AB	I	14	35,9	37,5	40	1,82	573	18,9	Stefan Svensson
	208	233	Jan Håkansson Byggplanering AB	CE,PM	14	35,2	25,8	18	7,90	1107	22,0	Jan Håkansson
	209	159	IETV Elektroteknik AB	I	14	35,1	41,8	25	5,14	786	18,9	Krister Karlsson
STD	210	240	Rotpartner	CE	14/15	35,0	29,4	26	2,62	679	10,6	Fredrik Olsson
	211	249	High Vision Engineering Sweden AB	I	14	34,5	22,8	36	3,04	733	11,5	Peter Weston
	212	219	PB-Teknik AB	M	13/14	34,3	29,5	29	0,55	652	15,2	Per Nordlund
	213	239	Licab AB	CE	13/14	34,3	25,0	29	4,28	791	16,0	Andreas Andersson
	214		Scanscot Technology AB	CE	14	34,1	33,4	19	1,70	872	17,4	Jan-Anders Larsson
	215	177	EVU Energi & VVS Utveckling AB	Enr, M	14	34,0	36,9	39	0,56	628	11,5	Per-Otto Bengtsson
STD	216	202	HillStatik AB	S,CE	14	33,9	31,6	21	17,35	1486	25,3	Conny Höggren
	217	162	Projektgaranti AB	PM	13/14	33,8	40,6	29	0,07	838	9,4	Kajsa Hessel
STD	218		S-Tech, Skandinaviska Tech AB	E	14	33,4	28,8	38	4,19	649	17,4	Martin Jansson
	219	261	Adiga AB	I	13/14	33,2	21,1	21	1,15	561	9,9	Ricardo Heras
STD	220		Vatten & Miljöbyrå AB	M,E,Enr	13/14	32,7	22,8	19	5,20	880	19,7	Robert Jönsson
	221	203	Landskapslaget AB	A	14	32,4	31,5	24	1,80	749	12,0	Soon Hammarström
STD	222	214	Hedström & Taube Projektledning AB	PM	14	32,4	29,6	19	7,37	1162	11,4	Göran Melin
	223	210	Nne Pharmaplan AB	I	14	32,2	30,4	27	2,52	777	17,2	Steen Kristensen
	224		B & B, Bro & Betong Projektledning	CE,PM	13/14	32,2	38,9	17	5,87	1100	13,0	Magnus Tengblad
	225	195	Vepro AB	I	14	31,8	32,8	39	0,19	517	9,2	Jens Bernholtz
	226	205	ABAKO Arkitektkontor AB	A	14	31,8	31,3	35	0,27	603	15,5	Olof Hellberg
STD	227		Protek Projektstyrning i Göteborg	PM,CE	13/14	31,2	22,1	18	0,79	1121	7,4	Pär Eriksson
STD	228		Wiretronic AB	I	14	31,1	7,8	13	2,31	928	26,7	Sören Karlsson
	229	223	CA consult gruppen	PM	14	31,0	26,9	29	1,45	696	16,6	Daniel Däverhög
STD	230	198	Infrakonsult Sverige AB	CE	13/14	30,9	32,1	15	6,14	1345	11,0	Joacim Jansson
STD	231	232	Calluna AB	Env	14/15	30,8	25,8	39	-0,19	518	11,2	Gert Kindgren
STD	232	211	Projectpartner AB	PM	14	30,8	29,8	12	1,67	915	12,4	Tommy Backman
	233	208	Tecnet Nordic AB	I	13/14	30,7	23,7	29	2,73	776	11,7	Göte Nordmark
	234	215	Ågren Sverige AB	A,PM	14/15	30,7	29,3	25	3,03	854	10,3	Anders Röstlund
	235	188	Clinton Mätkonsult AB	CE	13/14	30,6	34,7	26	0,68	590	8,9	Johan Nyström
STD	236	207	Metod Arkitekter	A	14	30,1	21,6	21	3,42	899	11,6	Patrik Tammerman
STD	237	179	TEAM TSP Konsult AB	E	14	30,0	30,9	21	3,73	1036	14,0	Göran Berg
STD	238	179	AG Arkitekter AB	A	14	29,9	36,1	31	-0,89	686	2,3	Fredrik Kihlman
STD	239	200	Konsultgruppen i Bergslagen AB	I	14/15	29,2	31,9	16	2,23	1034	10,3	Håkan Martinsson
STD	240	226	Lindberg Stenberg Arkitekter AB	A	14	29,1	26,7	26	5,20	809	11,7	Dag Lindberg
	241	199	Creator Teknisk Utveckling AB	I	14	28,9	31,9	34	-6,98	443	55,6	Jerry Svedlund
	242	221	Creanova AB	M,Enr	13/14	28,8	27,2	23	6,92	984	12,7	Göran Olsson
STD	243	220	STIBA AB	CE	14	28,8	28,4	23	6,35	1027	11,7	Rune Dalmyr
STD	244	209	DGE Mark och Miljö AB	Env	14	28,3	30,6	26	0,62	612	9,2	Johnny Sjögren
STD	245	241	Rockstore Engineering AB	CE	14	28,1	24,6	15	4,51	1117	15,2	Krister Knutsson
	246		Cliff Design AB	I	14	27,9	21,0	21	2,61	690	13,0	Anders Nordlund
STD	247	277	Svenska Teknikingenjörer AB	I	13/14	27,8	18,9	18	2,07	693	10,1	Hans Aderum
	248		Karlander Konsult AB	CE	13/14	27,2	24,6	16	-0,14	672	5,4	Fredrik Karlander
	249	218	Mekaniska Konstruktion Norrbotten AB	I	14	26,8	29,1	15	0,93	627	10,9	Erik Andersson
STD	250	216	Creacon Halmstads Konsult AB	CE	14	26,6	29,5	32	1,61	593	11,7	Torbjörn Åkesson
STD	251	234	Knut Jönson Byggadministration i Stockholm	PM	14/15	26,5	25,7	11	6,18	1302	10,3	Tom Ågstrand

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Om-sättning MSEK	(Före-gående)	Medel-antal finans. anställda	Resultat e finans. poster MSEK	Föräd-lings-värde/anst. kSEK	Balans-omslutning MSEK	Koncernchef
STD	252	243	Arkitekter Engstrand och Speek AB	A	14	26,5	23,8	22	6,16	787	21,3	Olle Dahlkild
	253	231	Visbyark AB	A,CE	14	26,4	26,1	23	0,26	623	6,6	Annalena Mosséen
STD	254	228	Alessandro Ripellino Arkitekter (Fd Rosenbergs arkitektur)	A	14	26,1	26,6	14	5,83	1400	10,3	Alessandro Ripellino
STD	255	132	Thomas Eriksson Arkitektkontor AB	A	14	26,1	51,5	27	-0,59	416	11,3	Thomas Eriksson
STD	256	236	Elektrotekniska Byrån i Karlstad AB	E,I	13/14	25,3	23,0	24	2,04	659	12,5	Jonas Bjuresäter
STD	257	229	Mekaniska Prövningsanstalten MPA AB	M	14	25,3	26,3	14	4,16	1330	8,3	Torbjörn Ohlsson
STD	258	263	Säkerhetspartner Norden AB	CE	13/14	25,1	20,8	10	5,84	1698	13,9	Leif Nyström
STD	259	252	Pidab Instrumentdesign AB	I	14/15	24,5	22,7	25	1,34	674	10,3	Per Forsbring
	260		Arega Projektledning AB	CE	14	24,5	19,1	11	2,49	1239	8,7	Fredrik Fogel
STD	261	238	HMXW Arkitekter AB	A	14	24,4	25,1	20	3,45	741	10,5	Ragnar Widegren
STD	262	242	QE Quality Engineering Group AB	I	14	24,3	23,8	21	3,59	822	11,3	Fredrik Lundström
	263		DAP Stockholm	A	14	24,2	16,8	8	3,19	1024	14,7	Lars Blomberg
STD	264	230	Fagerström Industrikonsult AB	PM, Enr, I	14/15	24,2	26,2	27	-0,47	594	13,4	Per Fagerström
STD	265	257	Rördesign i Göteborg AB	I,M	14/15	24,1	22,1	23	1,91	964	13,6	Sture Börjesson
	266	289	MRM Konsult AB	CE,Env	14	24,0	17,2	19	3,54	718	13,2	Håkan Rosén
	267		Berdiz Consulting AB	I	14	23,9	22,1	24	3,36	792	10,6	Samir Dizdar
STD	268	227	Profu - Projektinriktad Forskning o Utveckling i Göteborg	Enr, Env	13/14	23,9	26,7	15	3,79	1059	13,9	Håkan Sköldberg
	269	213	Kanozi Arkitekter AB *	A	13/14	23,8	29,8	27	0,86	473	26,0	Johan Norén
STD	270	235	Jelmtech Produktutveckling AB	I	13/14	23,7	25,4	23	1,27	656	8,4	Staffan Viebke
	271		Berge Engineering	I	14	23,7	6,4	29	0,76	563	8,0	Thomas Winberg
STD	272	194	Knut Jönson Ingenjörbyrå AB (gruppen)	CE	14/15	23,6	33,0	22	8,13	795	66,0	Per Arne Näsström
	273	222	Optimation AB	I	14/15	23,6	27,0	20	3,15	908	19,3	Tomas Eriksson
STD	274		EKM kontroll.se		13/14	23,5	21,6	16	0,49	571	8,2	Johan Kjellman
STD	275	248	Fredblad Arkitekter AB	A	14/15	23,4	23,4	25	2,64	668	10,6	Leif Jönsson
STD	276	251	Total Arkitektur & Urbanism AB (fd Mondo&FRS Ark)	A	14	23,3	22,8	24	3,08	674	9,6	Johan Granqvist
STD	277	250	mCUB AB	I	13/14	23,2	22,8	31	0,09	555	6,8	Marcus Blomberg
	278	327	Logiksystem i Skövde AB	E,I	13/14	23,2	13,1	11	3,70	762	13,0	Ulf Nilsson
	279		Conpal AB	CE	14	23,2	22,7	0	0,90		8,6	Per G Hansback
	280		Novamark AB	CE/Env	14	23,1	22,3	19	4,19	1053	11,7	Charlotte Frank Sjöblom
STD	281	245	Murman Arkitekter AB	A	14	22,9	23,7	21	0,79	657	8,0	Ulla Alberts
STD	282	315	Spektrakon AB	I	13/14	22,9	14,4	28	2,40	582	7,6	Roger Angerstig
STD	283	264	Kontekton Arkitekter Fyrstad AB	A	13/14	22,5	20,7	20	5,92	908	15,0	Peter Bergmann
	284	302	Rundquist Arkitekter AB	A	14	22,3	15,4	14	2,35	708	9,9	Henrik Rundquist
	285		Myvi Konsult AB	CE	13/14	22,2	0,7	26	3,85	725	11,3	Tommy Johansson
	286	262	Projektidé i Uppsala AB	PM	13/14	22,1	21,1	15	2,83	873	10,1	Henrik Billing (SO)
	287	255	Apocca AB	I	14	22,0	22,4	10	3,58	1168	11,2	Alexander Andersson
	288		Motala Mättjänst	CE	14	22,0	26,9	26	-1,63	478	5,8	Tomas Knutsson
	289		Strategia Projektledning AB	CE	13/14	21,7	21,4	12	4,05	1172	10,8	Mårten Bengtsson
STD	290	284	Nordcert AB	CT	14	21,6	17,7	10	3,25	1209	26,9	Douglas Wallding
	291		Trafikia AB		14	21,6		25	-0,49		29,5	Mats Hågström
STD	292	253	Uulas Arkitekter AB	A	14	21,4	22,6	19	3,83	806	10,4	Jerker Edfast
STD	293	296	Eco Konsult i Stockholm AB	E	14/15	21,3	15,9	18	2,93	844	8,3	Jan Strömberg
STD	294	291	Seveko VVS Konsult AB	M	14	21,3	17,0	17	4,10	901	7,4	Henrik Sandén
STD	295	258	Nordprojektering i Luleå EI + VVS AB *proforma	E	14	21,2	21,7	21	2,84	723	15,6	Mikael Fredriksson
STD	296	260	Ingenjörsfirman Rörkraft AB	I	14/15	21,0	21,3	21	2,44	749	6,4	Clas Wollberg
	297	272	Mårtensson Consulting (förvärvat CEKAB) proforma		14/15	20,7	17,4	17	4,20	815	15,2	Nils Mårtensson
	298	266	Werket Arkitekter AB	A	14/15	20,4	20,4	17	1,86	782	9,0	Greger Wolter
	299	270	Acad International AB	CE	13/14	20,3	19,6	15	3,86	960	11,1	Anders Schönbeck
STD	300	271	Metlab Miljö AB	Env	14	20,2	19,4	16	0,03	669	11,1	Lars Månsson

STD = Medlem i Svenska Teknik&Designföretagen. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. -- = uppgift saknas.

PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

”Norge
hade bäst
lönsamhet
i Norden
under 2014
med en
vinstmarginal
på 7,1 %”

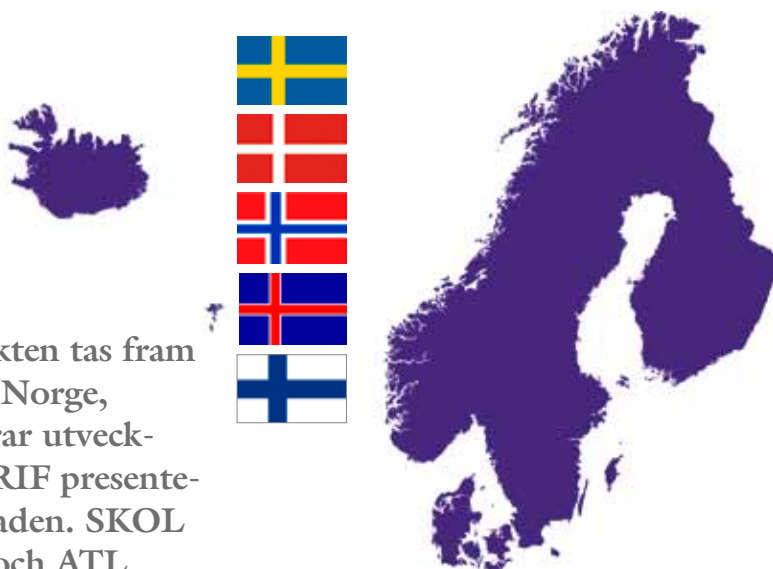
DEN NORDISKA MARKNADEN

Bastu i Frihamnen, Göteborg.
Foto Hendrik Zeiter

Den nordiska marknaden

Det nordiska avsnittet i Branschöversikten tas fram i samarbete med kollegorna i Finland, Norge, Danmark och på Island. FRI presenterar utvecklingen på den danska marknaden och RIF presenterar utvecklingen på den norska marknaden. SKOL (teknikkonsulter och arkitektföretag) och ATL (arkitektföretag) presenterar den finska marknaden. Den isländska marknaden presenteras av FRV.

Jämförelse av nyckeltal

Nedan jämförs några av nyckeltalen för de Nordiska länderna. Siffrorna är beräknade utifrån de listor som gjorts för respektive land och med de siffror som funnits att tillgå. De svenska siffrorna motsvarar alltså de 300 största koncernerna i Sverige. I Norge, Danmark och Finland motsvarar siffrorna de 100 största företagen. På Island gäller siffrorna för de 14 största företagen.

Beräkningarna har gjorts på genomsnittliga valutakurser under perioden januari till och med oktober 2015, som redovisas högst upp i diagrammet nedan.

I Norge har man högst omsättning per anställd, 154 kEUR. På Island är den 111 kEUR. I övriga länder är den: Finland 91 kEUR; Sverige 124 kEUR; Danmark 122 kEUR. Bäst lönsamhet under 2014 hade företagen i Norge, med en genomsnittlig vinstmarginal på

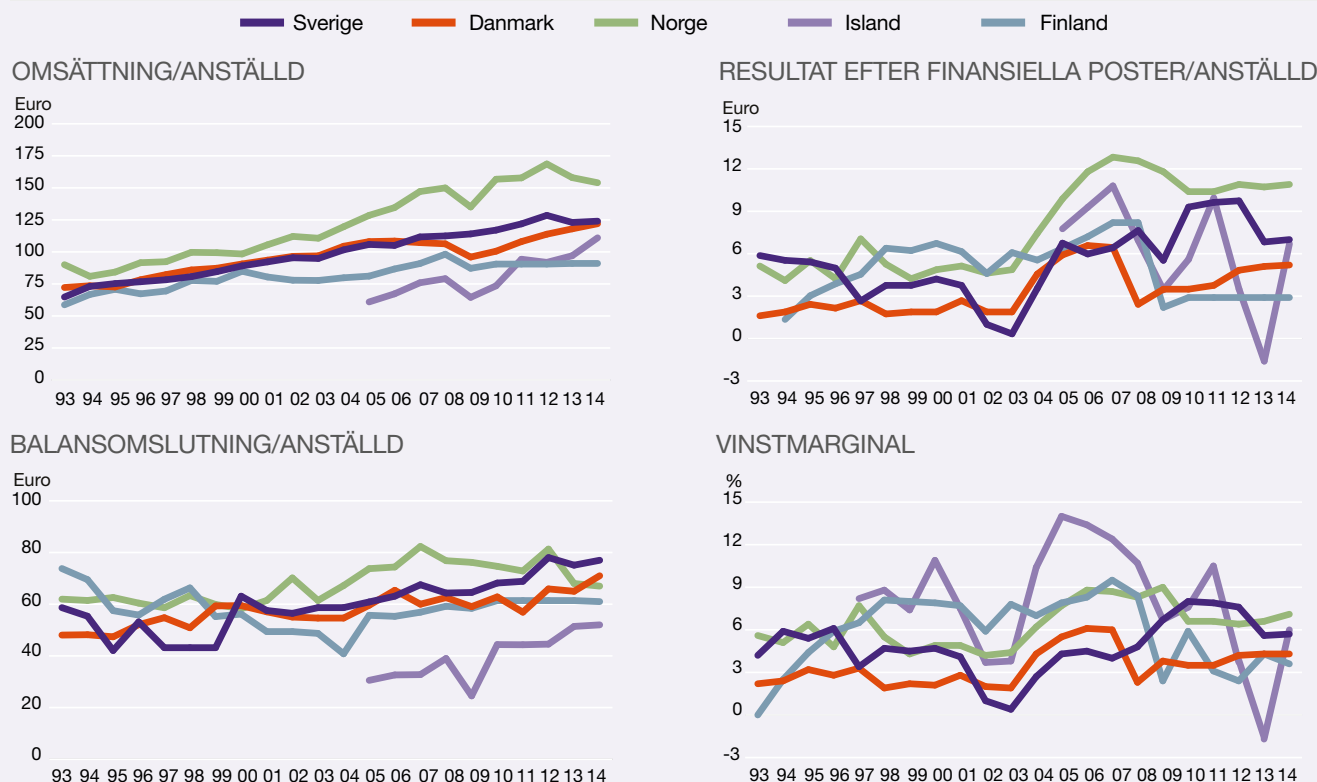
7,1 %. I övriga länder var vinstmarginalen; Finland: 3,6 %. Danmark: 4,3 %. Sverige: 5,7 %. Island: 6,0 %. På Island har man vänt en negativ vinstmarginal under 2013 till den näst högsta vinstmarginalen i Norden under 2014.

Det ska noteras att vi har kompletta underlag för samtliga företag i Sverige och Norge. För företagen på Island, i Finland och i Danmark så är uppgifterna något bristfälliga.

NORDISK JÄMFÖRELSE AV NYCKELTAL

Siffrorna är beräknade med valutakurserna nedan, som motsvarar genomsnittet för jan-okt 2015.

1 Euro = 9,3699 SEK 7,4582 DKK 8,8640 NOK 147,35 ISK Tidigare räknades 1 Euro = 5,9457 Mark

Nordens 100 största arkitektgrupper

	2015	2014	Koncern	Land	Bokslut	Medel- antal anställda	(Före- gående	Om- sättning	Valuta	Om sättning MEUR
FRI	1	12	Rambøll Architects & Urban Planning *	DK	14	730			MDKK	
STD	2	2	White Arkitekter AB	SE	14	583	557	759,5	MSEK	81,1
STD	3	3	Tengbomgruppen	SE	14	522	520	476,3	MSEK	50,8
STD	4	1	SWECO Architects	SE	14	455	650	537,2	MSEK	57,3
	5	4	LINK Arkitektur AS	NO	14	350	330	358,9	MNOK	40,5
	6	5	Arkitektfirmaet C.F. Møller	DK	14	320	319	316,6	MDKK	42,5
	7	6	Arkitema K/S	DK	14	288	244	244,5	MDKK	32,8
	8	7	Henning Larsen Architects	DK	13/14	232		196,6	MDKK	26,4
STD	9	9	Temagruppen Sverige AB	SE	14	171	173	192,2	MSEK	20,5
	10	11	Årstiderne Arkitekter A/S *	DK	13/14	151	151	119,4	MDKK	16,0
	11	10	Snøhetta Group *	NO	14	150	158	147,8	MNOK	16,7
STD	12	14	Wingårdh-koncernen	SE	14	133	137	161,4	MSEK	17,2
	14	15	Schmidt, Hammer & Lassen Architects K/S	DK	14	124	131	93,8	MDKK	12,6
	15	8	BIG / Bjarke Ingels Group	DK	14	122	196	234,8	MDKK	31,5
	16	13	DARK Gruppen Arkitekter AS	NO	14	122	140	182,4	MNOK	20,6
	17	16	Nordic Office of Architecture	NO	14	119	115	231,9	MNOK	26,2
STD	18	19	Liljewall Arkitekter AB	SE	14	105	90	101,2	MSEK	10,8
STD	19	17	Arkitekterna Krook & Tjäder AB	SE	14	98	93	95,5	MSEK	10,2
	20	36	Tegn3 AS (Reinertsen)	NO	14	97	56	56,89	MNOK	6,4
STD	21	18	NYRÉNS Arkitektkontor AB	SE	14	92	91	98,4	MSEK	10,5
	22	22	Gottlieb Paludan Architects	DK	14	90	76	102,5	MDKK	13,7
STD	23	25	Semrén & Månsson Arkitektkontor AB	SE	13/14	82	71	76,6	MSEK	8,2
	24	35	KPF Arkitekter A/S	DK	14	80	56	51,8	MDKK	6,9
STD	25	20	FOJAB AB (koncernen)	SE	13/14	78	82	85,6	MSEK	9,1
	26	21	Mangor & Nagel A/S	DK	14/15	78	77	58,1	MDKK	7,8
	27	28	Aarhus Arkitekterne A/S *	DK	14	76	64	94,0	MDKK	12,6
	28	23	CUBO Arkitekter A/S *	DK	13/14	75	75	68,0	MDKK	9,1
	29	78	Friis & Moltke A/S *	DK	14	75	35	63,0	MDKK	8,4
	30	86	Tegnstuen Vandkunsten ApS	DK	14	75	35	58,6	MDKK	7,9
STD	31	24	AIX Arkitekter AB	SE	13/14	74	74	87,7	MSEK	9,4
	32	39	JJW Arkitekter A/S *	DK	14	73	54	54,1	MDKK	7,3
	33	26	3XN A/S (3XNielsen A/S *	DK	13/14	68	68	94,1	MDKK	12,6
	34	31	Lpo Arkitekter As	NO	14	66	61	71,0	MNOK	8,0
STD	35		Mälarholmen (Ettelva Arkitekter & M.E.R. Solution)	SE	14	65	52	104,6	MSEK	11,2
STD	36	38	Cedervall Arkitekter	SE	14	64	55	67,1	MSEK	7,2
	37	30	Vilhelm Lauritzen AS	DK	14	63	62	49,6	MDKK	6,7
STD	38	32	ÅWL Arkitekter AB	SE	14	62	59	68,3	MSEK	7,3
	39	33	PLH Arkitekter AS	DK	14	60	57	54,0	MDKK	7,2
STD	40	29	Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB	SE	14	57	63	71,9	MSEK	7,7
	41	34	Aart A/S	DK	13/14	57	57	55,8	MDKK	7,5
	42	40	Ratio Arkitekter AS	NO	14	56	52	95,4	MNOK	10,8
	43	42	Creo Arkitekter A/S	DK	14	55	51	66,7	MDKK	8,9
	44	76	Rubow Arkitekter A/S *	DK	14	55	35	64,1	MDKK	8,6
STD	45	46	Byrån för Arkitektur & Urbanism (BAU)	SE	14	53	49	80,7	MSEK	8,6
	47	54	Lund Hagem Arkitekter AS	NO	14	53	44	55,4	MNOK	6,2
	48	62	Solem Arkitektur AS	NO	14	52	40	49,7	MNOK	5,6
STD	49	55	BSV Arkitekter & Ingenjörer AB	SE	14	51	43	55,0	MSEK	5,9
STD	50	43	Reflex Arkitekter AB	SE	13/14	51	46	54,6	MSEK	5,8
	51		Rørbæk og Møller Arkitekter ApS	DK	13/14	51		57,8	MDKK	7,7
ATL	52	45	Helin & Co Architects	FIN	13/14	51	49	11,6	MEUR	11,6

(*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

Nordens 100 största arkitektgrupper

	2015	2014	Koncern	Land	Bokslut	Medel- antal anställda	(Före- gående	Om- sättning	Valuta	Om sättning MEUR
ATL	53		Arkkitehtitoimisto JKMM Oy	FIN	14	50	35	8,4	MEUR	8,4
ATL	54	37	L Arkkitehdit Oy (Arkkitehtitoimisto Larkas & Laine Oy)	FIN	14	50	56	5,0	MEUR	5,0
ATL	55	82	Pes-Arkkitehdit Oy (Pekka Salminen)	FIN	14	48	35	4,7	MEUR	4,7
STD	56	57	SYD ARK Konstruera AB	SE	14/15	47	42	58,1	MSEK	6,2
	57	51	Christensen & Co. Arkitekter A/S	DK	14	47	44	63,4	MDKK	8,5
ATL	58	50	Arkkitehtitoimisto SARC Oy	FIN	13/14	47	44	6,6	MEUR	6,6
STD	59	53	Carlstedt Arkitekter AB	SE	14	46	44	52,4	MSEK	5,6
STD	60	72	AQ Arkitekter i Eskilstuna AB	SE	14/15	46	34	49,5	MSEK	5,3
	61	63	SLA Arkitekter A/S	DK	14	45	40	31,0	MDKK	4,2
	62	49	Lundgaard & Tranberg Arkitekter A/S *	DK	13/14	44	47	63,8	MDKK	8,6
	63	59	Kullegard Arkitekter A/S	DK	13/14	44	41	56,5	MDKK	7,6
	64	48	Niels Torp AS Arkitekter	NO	14	44	47	54,3	MNOK	6,1
	65	68	OG Arkitekter AS	NO	14	44	38	34,6	MNOK	3,9
	66	41	Strategisk Arkitektur Fries & Ekeroth AB	SE	14	43	51	48,2	MSEK	5,1
	67	47	Aperto Arkitekter Byggkonsulter AB	SE	13/14	43	45	46,1	MSEK	4,9
	68	67	Lund & Slaatto Arkitekter AS	NO	14	43	38	53,1	MNOK	6,0
STD	69		Projektengagemang (arkitektur)	SE	14	42		49,5	MSEK	5,3
	70	58	Schönherr A/S *	DK	14	42	42	73,7	MDKK	9,9
	71	64	Arcasa Arkitekter AS	NO	14	42	39	65,3	MNOK	7,4
	72	66	Hille Melbye Arkitekter AS	NO	14	42	38	59,4	MNOK	6,7
	73	117	Solheim + Jacobsen Arkitekter AS	NO	14	42	26	40,5	MNOK	4,6
	74	60	Wester + Elsner Arkitekter AB	SE	14	40	40	60,9	MSEK	6,5
STD	75	61	Arkitekthuset Monarken AB	SE	14/15	40	40	49,5	MSEK	5,3
ATL	76	70	Architecture Office Sigge Ltd/ Viiva arkkitehtuuri (Arkkitehtitoimisto Sigge Oy)	FIN	13/14	40	37	3,6	MEUR	3,6
	77	71	Dyrvik Arkitekter A/S	NO	14	40	37	38,9	MNOK	4,4
STD	78	73	Pyramiden Arkitekter *	SE	14	39	36	38,6	MSEK	4,1
	79	81	SAHL Arkitekter A/S	DK	13/14	39	35	50,3	MDKK	6,7
ATL	80	75	Uki Arkkitehdit Oy	FIN	14	39	36	3,2	MEUR	3,2
STD	81	83	Equator Stockholm AB	SE	14	38	35	42,5	MSEK	4,5
	83	80	KHR Arkitekter AS *	DK	14	38	35	40,0	MDKK	5,4
	84	134	Tag Arkitekter AS	NO	14	38	24	33,5	MNOK	3,8
	85	99	PKA – Per Knudsen Arkitektkontor AS	NO	14	38	31	32,7	MNOK	3,7
STD	86	56	BSK Arkitekter AB	SE	14	37	43	58,3	MSEK	6,2
STD	87	74	Archus Arkitekter AB	SE	14	37	36	48,5	MSEK	5,2
ATL	88	103	Cederqvist & Jäntti Architects	FIN	13/14	37	29	3,8	MEUR	3,8
	89	109	Abo Plan & Arkitektur As	NO	14	37	28	43,5	MNOK	4,9
STD	90	65	Yellon AB	SE	14	36	39	35,9	MSEK	3,8
STD	91	90	Erséus Arkitekter AB	SE	14	35	34	43,7	MSEK	4,7
	92	93	ABAKO Arkitektkontor AB	SE	14	35	32	31,8	MSEK	3,4
	93	79	Arkitektfirmaet Kjaer & Richter A/S *	DK	13/14	35	35	47,1	MDKK	6,3
	94	94	Juul Frost Arkitekter A/S	DK	14	35	32	42,3	MDKK	5,7
	95		DOMUS arkitekter A/S *	DK	14	35	15	30,1	MDKK	4,0
	96	98	GPP Arkitekter	DK	14	35	31	28,6	MDKK	3,8
	97		H+Arkitekter (Hou & Partnere)	DK	14	35	15	27,6	MDKK	3,7
	98	77	Erik Møller Arkitekter A/S *	DK	14	35	35	12,0	MDKK	1,6
	99		Møller & Grønborg Arkitekter o Planlaeggere AS	DK	14	35	15	6,2	MDKK	
SKOL/ ATL	100	88	Parviainen Arkkitehdit Oy	FIN	14	35	35	2,9	MEUR	2,9

(*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas.

Ramboll grows by 30%

Ramboll achieved gross revenue of EUR 723 million in the first half year of 2015, which is 30% up compared to the same period in 2014. The number of employees grew by 19% in the first half of 2015, mainly due to the acquisition of the US based consultancy ENVIRON. Ramboll now has 12,841 employees globally.

One of those employees, 33-year-old Anne Moloney, was named Young Professional of the Year 2015 by FRI as well as by EFCA (European Federation of Engineering Consultancy Associations) for her work on the Queensferry Crossing project in Scotland. With Ramboll's global presence, several major projects has been won all over the world in 2015. Ramboll has secured a contract for a very big district cooling project in Makkah, Kingdom of Saudi Arabia. The project will need 150 MW power to produce the 500 MW of cooling and the construction area will cover 6.3 million m². In the UK, Ramboll was

awarded the design of a reactive compensation substation for the Hornsea Project One offshore wind farm development. The substation will be standing in 23 m of water and will service a wind farm that is expected to host 150-240 turbines. In Canada, Ramboll was appointed Independent Engineer for the new Champlain Bridge Corridor Project in Montreal - one of the largest infrastructure projects in North America. Ramboll has invested heavily in the North American market in recent years with the acquisition of ENVIRON and its 1,500 employees. Ramboll has also acquired Projectus Team with 130 em-

ployees in Finland, bringing the number of employees in Finland to over 2,000.

Best financial result in COWI's history

2014 was a strong year for COWI with a gross revenue of EUR 714 million and a record high profit (EBIT) of EUR 30 million. This is in no small part due to an extensive organizational restructuring, which resulted in a more agile organization. COWI also increased the number of employees and the global workforce of COWI came to 6,300 in 2014. Being one of the world's leading consulting engineers on bridges and maritime constructions, COWI was chosen to head one of the three working groups planning the world's longest floating bridge over the five km wide Bjørnafjord in Norway. The bridge is to carry a four-lane motorway and will cross depths of up to 550 m, which makes conventional bridges impossible. In Iceland, COWI won the master plan contest for Keflavik International Airport, which is the fastest growing airport in Europe. Major railway projects were also won by COWI in 2015, where the company will be working on the Østfold line in Norway and The Eastern Link, a new high speed connection between Stockholm and Gothenburg/Malmö in Sweden. As technical advisor and consultant, COWI will help Volvo Cars in the USA by providing project organization, planning, system documentation as well as services within several technical disciplines prior to the tendering of a new factory. COWI also won a contract for a new 80,000 m² hospital in Norway, which will replace the existing hospitals in the towns of Kristiansund and Molde.

NIRAS continues growth in Scandinavian markets

With good profits in both Denmark, Sweden and Finland and successful assignments in the growing Norwegian market, the year 2014 proved a good year for NIRAS. Consolidated revenues

ABOUT FRI

The Danish Association of Consulting Engineers (FRI), founded in 1904, is a trade association for Danish consultancy firms providing independent consultancy services on market terms. FRI is a part of the Confederation of Danish Industry (DI).

Approximately 330 firms are members of FRI and, in total, they employ 25.000 staff in Denmark and abroad. The association is the only trade association for independent technical consultants in Denmark.

The objective of FRI is to support its member firms by contributing to improving their business conditions, strengthening the industry's framework conditions, profiling the industry and increasing its recognition on national and international levels.

FRI is an association for firms. It focuses on business matters and has established good liaisons with authorities and other partners. The association attempts as far as possible to gain influence on the drafting of framework conditions and legislation affecting market conditions in the industry.

Henrik Garver, FRI

David Hedegaard Meyer, FRI

Internationally, the association is a member of FIDIC and, in Europe, it is a member of EFCA.

Address: Vesterbrogade 1E, 3rd floor
P.O. Box 367
DK-1504 Copenhagen V

Tel: +45-35 25 37 37
E-mail: fri@frinet.dk
www.frinet.dk

increased by 5.5% to EUR 168 million and profit after tax came to EUR 4.5 million. The number of employees also rose to 1,400. In Norway, NIRAS won the job of designing a plant to clean the groundwater under Oslo's airport from the dangerous chemical PFOS. NIRAS was also part of a team that won a major international architectural competition for a special school with gardens and livestock in Siberia. In Gambia, NIRAS is to develop a new coastal protection solution to stop the progress of the erosion on two very different site conditions at Kololi Beach and Tanji Bridge near the capital Banjul.

Sweco has a major presence in Denmark

Sweco is a strong player in many sectors and several exiting projects were won in 2015. Sweco will be the lead consultant on a large Sewage project in Odsherred, where six smaller and obsolete sewage plants will be closed and more than 30 km of new transport lines will transport the sewage to a larger central processing plant. Sweco also won the environmental assessment of a new drone test center at Hans Christian Andersen Airport in Odense. One of the largest field missions ever will also be conducted by Sweco: more than 500 ponds, 800 natural areas, 35 km watercourse, and several hundred specific locations will be investigated for protected species in preparation for a large railway upgrade.

ALECTIA continues its turnaround

The efforts to professionalize Alectia continue and have already met with considerable success. After a positive result in 2013, the financial statements for 2014 were looking even better with a gross revenue of EUR 83 million and an increase in profits (EBIT) from EUR 1.3 million to EUR 3.7 million. With a strong profile in the hospital sector, Alectia won the job of designing a new fully automated warehouse for sterile goods at Copenhagen University Hospital. Alectia will also be overseeing the demolition of the old incinerators at Amager Ressource Center in Copenhagen.

Orbicon shows best result since becoming an independent company

In 2014, Orbicon's gross revenue reached EUR 61 million and profits were higher than ever. This has led to an ambitious plan to double the current number of 500 employees by 2018. In 2015 Orbicon acquired Swedish Sandström Miljö & Säkerhetskonsult with 35 employees another significant acquisition was Henrik Larsen Rådgivende Ingeniører with 34 employees. Orbicon won many interesting projects in 2015. Among these were a groundwater survey in connection with a new 166,000 m² Apple data center, a 3D model of Copenhagen Airport, Kastrup.

MOE looks to continue growth

2014 was another strong year for MOE with a gross revenue of EUR 56 million and a 17 percent increase in profits. MOE has also seen a steady increase in the number of employees and now has more than 550. To facilitate continued growth, MOE has invested in a new Enterprise Resource Planning system. In 2015, the traffic planning specialists from Tetraplan became part of MOE during a merger. MOE will be the consulting engineer on a EUR 100 million facelift for one of Copenhagen's most socially challenged areas. A new parking garage with 700 slots and a helipad will be constructed as a PPP for the new hospital in Aarhus, and MOE will be the consulting engineer on the project.

Atkins Denmark keeps a strong presence in the Scandinavian market

The EUR 3 billion Follo Line project is the largest transport project in Norway in recent years, and Atkins will play a large role when their specialists start working on the signal system. In Sweden, Atkins will be working on a major train depot near Stockholm, which is set to house a workshop capacity for 67 trains. While mainly focusing on infrastructure, Atkins has a wide variety of specialists and won the environmental assessment of a new railway south of Aarhus. Atkins was also chosen as IT supplier on a large

IT project for the Danish Energy Regulatory Authority.

Danish architects continue to impress internationally

In total, members of the Danish Association of Architectural Firms generated EUR 537 million in revenue in 2013, the majority of which was from projects in Denmark. Arkitema Architects recently acquired Norwegian ELN Architects and thereby became Denmark's largest architectural firm. They also won the design for a new 23,000 m² building in Gellerup, as part of the revitalization of the troubled area. Aarstiderne Architects won the design for a new stadium in Silkeborg and the architectural firm Vandkunsten received a EUR 1.34 million grant to develop and test buildings for use in arctic areas. In central Copenhagen, Lundgaard and Tranberg Architects will be developing a new neighborhood next to the central station, once Post Danmark has relocated its facilities. The knowledge and references that Danish Architectural Firms acquire while working on projects in Denmark is of great importance when working abroad. Some 8 percent of the Danish architectural firms work internationally and about 11 percent of the overall turnover of Danish architectural firms are generated from exports and international subsidiaries. The majority of Danish architectural firms concentrate on the home market, but also many Danish architects are involved in prestigious projects around the world. In New York, BIG revealed the designs for World Trade Center 2, a 80-plus story building that can house more than 5,000 people. In Göteborg, Henning Larsen Architects won the competition for the Göteborg City Gate, a 40,000 m² building that will be a new landmark for the city. Schmidt hammer lassen architects won the competition to design a 50,000 m² business and office complex in downtown Oslo.

Revenue and profits continue to improve

In the previous fiscal year, the Danish consulting engineering firms reached a new milestone of EUR 2.68 billion (DKK 20 billion) in global revenue. This

growth continued in 2014, where the Danish consulting engineering firms' global revenue totaled EUR 2.84 billion (DKK 21.2 billion). Contrary to 2013 where the main growth derived from the foreign subsidiaries, 2014 showed a strong growth of 5.8 percent from EUR 1.55 billion to EUR 1.64 billion on the domestic market. At the same time, revenue in subsidiaries only grew by 2.5 percent from EUR 1.18 billion to EUR 1.21 billion. Export accounted for approximately 19 percent of the domestic revenue, which was a decline from 21 percent in 2013. In 2014, the profit margin (EBIT) improved to 6.7 percent from 6.1 percent the year before. Danish consulting engineering firms employed approximately 25,500 staff globally, with 13,000 staff employed in foreign subsidiaries and 12,500 staff employed in Denmark.

Outlook

The Danish economy is still feeling the effects of the economic crisis. The GDP growth is expected to reach 1.5 percent in 2015 and 1.7 percent in 2016. Residential investments are expected to rise by 1.0 percent in 2015 and a significant 7.0 percent in 2016 due to the rising prices on housing. Business investments are expected to increase by 3.1 percent in 2015 and 6.9 percent in 2016. Based on the latest FRI survey (October 2015), the Danish consulting engineering industry expects a small increase in the number of employees over the next six months. The survey shows that 40 percent of the firms expect to increase their workforce, while 24 percent expect to decrease it. When asked about expected backlog, 30 percent of the firms expect an increased backlog over the coming six months, while no one expects their workload to decrease. With several major acquisitions abroad in 2015, the past several years of growth in foreign subsidiaries is expected to continue if not accelerate. Revenue generated by exports and in foreign subsidiaries accounts for 53 percent of total revenue in the industry. On the domestic market, Danish consulting engineering firms expect a slow but steady growth in revenue.

“The GDP growth is expected to reach 1.5 percent in 2015 and 1.7 percent in 2016”

Sector market performance

In 2014, FRI made some revisions to the sector calculations that moved the Infrastructure Sector with 24 percent of total revenue from first to second place. Thus, the Building Sector with 38 percent of total revenue is now the largest sector. Firms in the building sector saw a decline in public orders, while private orders were on the rise. Other major sectors were Environment and Energy with 14 percent and 13 percent, respectively, of total revenue. The remaining revenue was produced in smaller sectors like IT, Management Consultancy and Process Engineering.

Construction on Fehmarnbelt Tunnel delayed

The Fehmarnbelt Tunnel, which is one of the largest infrastructure projects in Europe and the world's longest car tunnel of 17.6 kilometres, has been delayed due to rising costs and delays in the German environmental approvals. The estimated cost of the project has risen from EUR 6.38 billion to EUR 8.58 billion and the tunnel will not open before 2026 and possibly later. These changes will have major impacts on other projects that were designed to interact with the Fehmarnbelt Tunnel, for instance the upgrade of the railway by building the new Stormstrøm Bridge. The Danish consulting engineers are keenly following the Fehmarnbelt Tunnel developments, as these will have a direct impact on their businesses.

Engineer the Future

Projections show that Denmark will need an additional 13,500 engineers by 2025. This is a huge problem, not only for consulting engineering firms, but for Denmark as a country. To combat this problem, FRI joined an alliance in 2014 called “Engineer the Future” that

seeks to increase the future supply of engineers. The alliance is chaired by The Danish Society of Engineers and consists of private companies, universities and organisations such as FRI.

Revising the general conditions of contract

In 2015, an official committee was formed with the mission to revise the general conditions of contract (ABR 89, AB 92 and ABT 93). Fourteen organisations representing construction clients, the government and private parties will be working together on the revision. The work is expected to take up to three years and FRI will be an active participant in the committee, as the revision will have great impact on the future conditions for consulting engineering firms.

New Water Sector Act – new opportunities

The new Act on the organisation and economic conditions of the Danish water sector will become effective in 2016. The political ambitions of the reformed Act are to ensure a sector with: higher economic efficiency; high level environmental and service goals and security of supply; less bureaucracy and supervision; better framework conditions for innovation, technology development and export of Danish water technology and know-how. The New Water Sector Act undoubtedly secures a better framework for business development and exports and, with an annual global market for water solutions close to EUR 400 billion the Danish water sector, including consulting engineers, has a huge potential for improving exports to countries not only in Europe, but also in North and South America, Asia and Africa.

*David Hedegaard Meyer and
Henrik Garver, FRI*

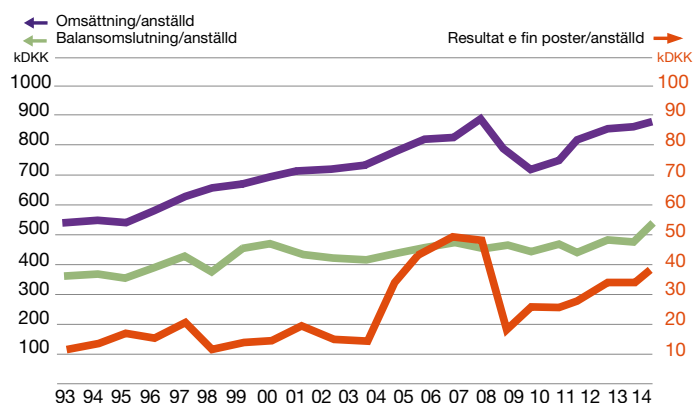
De 100 största danska arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultkoncernerna

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MDKK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MDKK	Koncernchef/VD
FRI	1	1	Rambøll Gruppen A/S	MD	14	8291,9	7794,1	10256	5381,3	Jens-Peter Saul
FRI	2	2	COWI Koncernen A/S	MD	14	5313,0	5280,0	6180	3145,0	Lars-Peter Søbye
FRI	3	3	NIRAS-Gruppen A/S	MD	14	1254,8	1189,8	1405	826,1	Carsten Toft Boesen
FRI	4	4	Sweco Danmark A/S (tidigare Grontmij A/S)	MD	14	1075,1	1089,0	1066	624,6	John Chubb
FRI	5	5	Alectia A/S	CE,PM	14	653,0	601,1	657	333,8	Jesper Mailind
FRI	6	6	Atkins Danmark A/S	MD	14/15	529,0	575,4	577	184,7	Eva Rindom
FRI	7	7	Orbicon A/S (förvärvat Henrik Larsen Rådgivende Ingeniører) proforma	MD	14	479,6	416,7	526	200,0	Jesper Nybo Andersen
FRI	8	8	MOE A/S	MD	14	397,6	382,1	502	225,0	Christian Listov-Saabye
	9	13	Graintec *	I	14	386,5	200,0	50	131,3	Niels Pedersen
	10	12	ISC Rådgivende Ingeniører A/S	MD	14	368,9	200,0	231	183,3	Kjeld Thomsen
	11	10	Arkitektfirmaet C.F. Møller	A	14	316,6	298,0	320		Klaus Toustrup
	12	9	Geo *	I	14	263,2	330,1	221	280,1	Kim Sillemann
	13	11	Arkitema K/S	A	14	244,5	203,1	288	130,9	Peter Hartmann Berg
	14	16	BIG / Bjarke Ingels Group	A	14	234,8	166,6	122	132,7	Sheela Maini Søgaard
	15	15	Eltronic A/S	I	14	211,0	180,8	161	68,5	Lars Jensen
	16	14	Henning Larsen Architects	A	13/14	196,6		232	28,8	Mette Kynne Frandsen
FRI	17	17	EKJ Rådgivende Ingeniører A/S	MD	14	179,2	149,6	208	142,3	Jørgen Nielsen
	18	39	Dansk Ingeniørservice A/S	I	14	165,2	66,2	102	51,8	Søren Bunk Jensen
	19	24	Årstederne Arkitekter A/S *	A	13/14	119,4	95,8	151	24,3	Torben Klausen
FRI	20	27	Søren Jensen A/S Rådgivende Ingeniører	MD	13/14	118,7	90,4	122	47,2	Frank Jensen
FRI	21	18	Bascon Arkitekt- og Ingeniørfirma A/S	PM,CE,A	14/15	117,5	110,3	121	59,2	Lars Svenningsen
FRI	22	19	OBH-Gruppen A/S	MD	14	117,4	107,0	133	128,9	Børge Danielsen
	23	20	Kuben Management A/S	PM	14	107,9	103,2	103	74,2	Ulf Christensen
	24	30	Gottlieb Paludan Architects	A, PM, CE	14	102,5	79,0	90	51,8	Kristian Hagemann
	25	22	3XN A/S (3XNielsen A/S *)	A	13/14	94,1	98,4	68	62,3	Morten Stahlschmidt
	26	28	Aarhus Arkitekterne A/S *	A	14	94,0	80,0	76	46,4	Tommy Falch
	27	21	Schmidt, Hammer & Lassen Architects K/S	A	14	93,8	103,1	124	94,6	Bente Damgaard
FRI	28	26	Balslev Rådgivende Ingeniører A/S	MD	14/15	85,4	90,9	125	42,4	Henrik Rosenberg
	29	42	Dansk Miljørådgivning A/S (DMR A/S)	Env	13/14	78,6	63,2	60	25,6	Mikael E. Nielsen
FRI	30	23	Midtconsult A/S	MD	13/14	77,2	98,4	115	32,6	Thomas Duedahl
	31	33	Schönherr A/S *	A	14	73,7	69,0	42	18,9	Rikke Juul Gram
	32	31	ÅF – ÅF Hansen & Henneberg A/S	PM	14	69,9	77,3	76	34,3	Per Seidelin
	33	34	CUBO Arkitekter A/S *	A	13/14	68,0	68,0	75	22,0	Peter Dalsgaard
	34	50	Creo Arkitekter A/S	A	14	66,7	52,3	55	23,6	Hans Toksvig Larsen
FRI	35	54	Oluf Jørgensen Gruppen	CE,M,E,Enr	14/15	65,5	49,4	85	32,4	Brian Th. Andreasen
	36	29	Rubow Arkitekter A/S *	A	14	64,1	79,2	55	23,0	Lars Bo Lindblad
	37	32	Lundgaard & Tranberg Arkitekter A/S *	A	13/14	63,8	73,2	44	55,9	Peter Thorsen
	38	49	Christensen & Co. Arkitekter A/S	A	14	63,4	52,8	47	24,0	Michael Christensen
	39	45	Friis & Moltke A/S *	A	14	63,0	57,4	75	19,7	Palle Hurwitz
	40	47	Ingeniørfirmaet Viggo Madsen A/S	CE	14	61,2	54,3	40	28,6	Bjørn Schmelling
	41	52	White Arkitekter A/S	A	14	59,8	51,1	50	38,3	Frans Andersen
	42	41	Tegnestuen Vandkunsten ApS	A	14	58,6	64,1	75	24,9	Steffen Kragh
	43	37	Knud E. Hansen A/S Naval Architects	I	14	58,4	67,1	55	34,5	Finn Wollesen Petersen
FRI	44	72	Dines Jørgensen & Co A/S	CE, M, PM	13/14	58,2	36,6	69	25,3	Ole Rasmussen
	45	46	Mangor & Nagel A/S	A	14/15	58,1	54,3	78	36,8	Torben Nagel
	46	44	Rørbæk og Møller Arkitekter ApS	A	13/14	57,8		51	33,7	Nicolai Lund Overgaard
	47	66	Kullegaard Arkitekter A/S	A	13/14	56,5	40,2	44	20,0	Thomas Kullegaard
	48	43	Aart A/S	A	13/14	55,8	61,7	57	30,7	Torben Skovbjerg Larsen
	49	65	JJW Arkitekter A/S *	A	14	54,1	40,6	73	24,2	Anders Holst Jensen
	50	38	PLH Arkitekter AS	A	14	54,0	66,6	60	25,0	Torben Hjortso
	51	35	Lodahl 2007 Aps *	I	14	54,0	68,0	35	8,9	Michael Roel Jørgensen
	52	58	KPF Arkitekter A/S	A	14	51,8	47,0	80	50,8	Michael Reventlow-Mourier
	53	63	SAHL Arkitekter A/S	A	13/14	50,3	42,1	39	17,8	Michael B. Hylleborg
	54	51	Vilhelm Lauritzen AS	A	14	49,6	51,9	63	49,1	Søren Daugbjerg
FRI	55	25	DGE Group A/S	Env	14	49,3	93,2	52	19,5	Poul Erik Jensen
FRI	56	80	Process Engineering A/S	I	14	49,3	30,6	52	19,5	Poul B. Jakobsen
	57	68	LIC Engineering A/S	CE, Enr, M	14	49,0	39,8	40	45,9	Niels-Erik Ottesen Hansen
FRI	58	55	AI-Gruppen A/S	A,CE	14	48,8	48,8	52	28,5	Jan Bruus Sørensen
FRI	59	64	Dominia A/S. Rådgivende Ingeniører	CE, E, M, PM	14	47,1	41,6	50	24,9	Kjeld Christiansen
	60	48	Arkitektfirmaet Kjaer & Richter A/S *	A	13/14	47,1	53,8	35	21,9	Joanna Elzbiata Studer
	61	59	Peter Jahn & Partnere A/S *	CE, A	13/14	46,6	43,4	33	16,7	Peter Jahn, Claus Dam
FRI	62	53	Wissenberg A/S	CE	14	45,6	50,1	42	22,5	Lars Bendix Christensen
FRI	63	75	INUPLAN A/S	MD	14	45,6	32,3	17		Kristian Lennert
FRI	64	62	NTU Group	CE,PM	14	43,1	42,5	22	67,7	Lars Bentzen
	65	85	Juul Frost Arkitekter A/S	A	14	42,3	29,7	35	8,0	Helle Juul, Fleming Frost
FRI	66	36	Sloth-Møller Rådgivende Ingeniører A/S *	CE	13/14	41,7	68,0	45	24,5	Bo Wassberg

RIF = Medlem i RIF, Rådgivende Ingeniørers Forening. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas. PM = Projektleddning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggnings teknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elektronik, M = VVS-teknik, I = Indusitriteknik, MD = Multi Disciplin.

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MDKK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MDKK	Koncernchef/VD
	67	67	Brix & Kamp A/S	CE,E,I	14	41,2	40,0	47	30,1	Søren Jepsen
	68	78	Gaihede A/S	CE,E,PM	14	40,5	31,2	45	14,9	Ragn Gaihede
	69	60	KHR Arkitekter AS *	A	14	40,0	42,8	38	33,7	Lars Kragh
	70	86	Viegand & Maagøe Aps	I, Env	14	39,9	28,9	25	22,8	Jan Viegand
	71	76	Ingeniør'ne A/S	CE,E,M	14	39,1	32,1	48	29,1	John Andresen
	72	98	C&W Arkitekter A/S	A	14/15	36,0	25,0	15	12,1	Michael Petersen
FRI	73	106	Frandsen & Søndergaard	CE, E, Enr	14	35,4	22,5	13	10,0	Ove Møller
FRI	74	70	AlfaNordic ApS	I	14	34,2	38,8	26	11,2	Henrik Bjørn Linnemann
	75	74	Emcon A/S	PM,CE	14	34,0	33,1	22	14,8	Jeppe Blak-Lunddahl
	76	115	Arne Elkjaer A/S	CE	13/14	32,7	17,6	19	11,9	Michael Reeholm Due
	77	101	ProInvent Gruppen A/S *	I	13/14	32,3	24,5	25	17,4	Leif Dalum
	78	84	Nova 5 Arkitekter A/S	A	14	31,4	29,7	25	13,4	Hanne Vinkel Hansen
	79	110	Dissing+Weitling Architecture A/S	A	14	31,2	30,0	33	18,1	Steen Savery Trojaborg
	80	87	SLA Arkitekter A/S	A	14	31,0	28,2	45	4,8	Mette Skjold
	81	91	AN Group A/S	I	14	30,4	27,2	22	13,9	Ole Okkels
	82	89	DOMUS arkitekter A/S *	A, PM	14	30,1	27,6	35	8,3	Henrik Hansted Jensen
FRI	83	69	Hundsbaek & Henriksen A/S	MD	13/14	30,1	39,6	42	13,2	Niels Lerbech Sørensen
FRI	84	88	Viborg Ingeniørerne A/S	CE,PM,Enr	14	30,1	28,0	31	22,2	Erik S. Damgaard
	85	99	Gehl Architects ApS	A	13/14	29,9	24,8	32	12,6	Helle Söholt
FRI	86	90	Lyngkilde A/S Rådgivende Ingeniørfirma A/S	CE	14/15	29,7	27,4	40	23,8	Claus H. Larsen
	87	100	GPP Arkitekter	A	14	28,6	24,8	35	20,6	Carsten Gjørtz
	88	95	d.a.i. Gruppen A/S	A, MD	14	28,5	25,3	31	21,0	Jørgen H. Therkelsen
FRI	89	82	Norconsult Danmark A/S	CE,Env	14	28,4	30,0	26	12,7	Esben Carstensen
	90	77	Bertelsen Og Scheving Arkitekter Aps	A	14	27,9	31,5	29	6,3	Jens Bertelsen
	91	93	RUMarkitekter A/S *	A	14/15	27,7	26,1	25	10,6	Marianne Kjerkegaard Kristensen
	92	103	P+P Arkitekter A/S	A	14	27,7	23,7	20	9,8	Erik Rønde Andersen
	93	108	H+Arkitekter (Hou & Partnere)	A	14	27,6	21,8	35	15,5	Ib Jensen Hou
FRI	94	57	OSK -Ship Tech A/S	I	14/15	25,7	47,7	40	14,7	Anders Ørgård Hansen
	95	92	A4 arkitekter og ingeniører A/S	A	13/14	25,1	26,7	9	11,0	Eric Prescott
FRI	96	102	Lemming & Eriksson Rådgivende Ingeniører A/S	CE	14	23,9	24,1	33	12,3	Steen Møller Sørensen
	97	81	Cebra Arkitekter A/S	MD	14	23,6	30,4	19	10,0	Mikkel Frost
FRI	98	150	Hansen, Carlsen & Frølund A/S	CE	14	22,8	9,4	32	9,6	Rene Almind
	99	94	Develco A/S	I,E	13/14	22,0	25,9	15	8,9	Ole Rudkilde
	100	73	KANT Arkitekter A/S	A	14	21,2	19,4	23	12,3	Anders Bay Holm

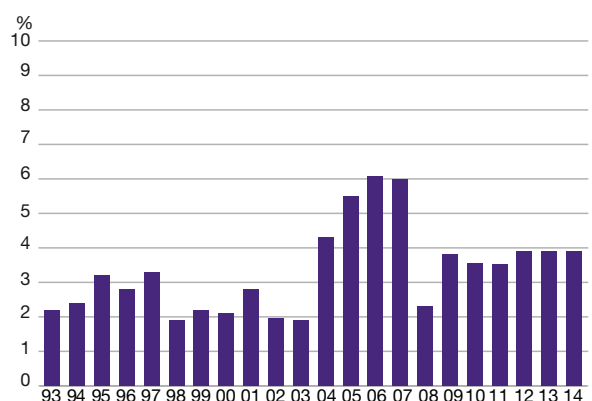
DE 30 STÖRSTA DANSKA KONCERNERNA

Generellt gäller att det är vanskligt att rakt av jämföra nyckeltalen för de största företagen med motsvarande för de mellanstora och mindre företagen. I de senare företagen betyder de, ofta många, delägarnas omfattande arbetsinsatser relativt sett mycket för företagets omsättning och resultatnivå per anställd.

För företagen 31-100 i förteckningen ovan ökade omsättningen 2014 till 3 032 MDKK (3 024 MDKK 2013). Antalet anställda ökade med 5 % till 2 898 (2 769). Omsättningen per anställd ökade därmed till 1 046 kDKK (föregående 1092 k). Resultatet före skatt ökade till 73 kDKK/anställd (79 kDKK). Räknat som vinstmarginal ger detta 7,0 % (7,2 %). Genomsnittlig balans per anställd var ca 526 kDKK (537 kDKK).

VINSTMARGINAL

Nyckeltal för de 30 största koncernerna

(föregående år)

Omsättning/anställd	892 kDKK	853 kDKK
Resultat efter finansiella poster/anställd	35 kDKK	33 kDKK
Balansomslutning/anställd	530 kDKK	480 kDKK

Omsättningen för de 30 största koncernerna ökade med 6 % till 21 767 MDKK (20 482 MDKK 2013). Medelantalet anställda ökade drygt 1 % till 24 392 (24 012). Omsättningen per anställd ökade därmed till 892 kDKK (föregående 853'). Resultatet före skatt blev ca 35' kDKK/anställd, något bättre än föregående år (33 kDKK 2013). Vinstmarginalen för de 30 största företagen är oförändrad; 3,9 % under 2014 (3,9 %, 2013). Genomsnittlig balans per anställd var ca 530 kDKK (480 kDKK 2013).

Weak economic growth, increasing unemployment and too high costs create uncertainty in the Norwegian economy

Sluggish economic growth in the Eurozone, uncertain prognoses for growth in the global economy, reassessment downwards of growth in the Norwegian economy and falling oil and gas prices mean that the state of the Norwegian economy is more uncertain than it has been for the last 15 years. Prognoses for growth in the mainland economy have been adjusted downwards in the autumn of 2015, by 1.0 percentage points to 1.25% for 2015 and 1.75% for 2016. Growth in Norway, including offshore activities, will be negative in 2015.

Growth in GNP in recent years has sailed in a headwind, driven by the high demand from oil industry activities and increased private consumption. The price of oil is 50% of the price in 2014, and the price is now around 50 dollars a barrel. This contributes to a marked downturn in investments in oil and gas activities. Weakened exchange rates for the Norwegian krone pull in the opposite direction and in the short term will aid in improving conditions for sectors in competitive markets. In general terms, the Norwegian economy and export-oriented industries have been less affected by the financial crisis (Euro crisis) than many had feared.

With an anticipated price increase of 2.1% in 2015 and 2.5% in 2016, an unemployment rate of 4.4% and the GNP growth of 1.25%, in general Norway is facing a short-term economic challenge. The premises for continued growth in the economy and in investment have worsened significantly during the last year. A fall in investments in 2015 in the oil and gas sector (-15%), the need for continued downscaling and cost reductions combined with continued low prices for oil and gas, have led to a falling export surplus, that in 2015 is expected to be BNOK 240. This indicates a falling level of activity in the Norwegian economy and for Norwegian consulting engineers into 2016.

Norway, that has major, fluctuating and transient incomes from natural resources, established an oil fund in 1990. The oil fund (The Government Pension Fund) was established in order to combat an excessively high cost level and to stabilise domestic consumption. The market value of this fund in 2016 is anticipated to be in the region of BNOK 7,400. This means that Norway remains a wealthy country with extensive natural resources; however, in the short term, we face certain economic challenges that other European countries are very familiar with.

RIF – RÅDGIVENDE INGENIØRERS FORENING

RIF is the industry organization for approved consulting companies in Norway. RIF companies encompass both consulting engineers and other professions and the activities of members are largely associated with the building and construction market. In 2015, RIF has 185 member companies, with approximately 11,000 employees and represents approximately 70% of the independent consulting engineer industry in Norway.

RIF works to ensure that member companies will have the best possible framework terms and conditions. RIF's aim is to promote consultants and consultancy firms' interests in the general opinion, in regard to policymakers, authorities and in relation to public and private assignment providers.

The Association is based on the following fundamental principles of:

- Ensuring access to satisfactory contract and framework terms and conditions in regard to public and private building owners
- Ensuring that ethics are natural part of RIF members' corporate culture
- Influencing the drafting of relevant guidelines such as public notices, reports, laws and regulations
- Maintaining dialogue with major clients and to assist in developing sound tender practices from assignment providers for the procurement of consultancy services

Liv Kari Hansteen, RIF

Clas Svantesson, RIF

- Influencing national guidelines that have major significance for allocations or framework terms and conditions for RIF companies
- Highlighting the member companies' competence, value creation and implementation skills by being active in the media and in public debate
- Maintaining a high level of activity in social media
- Strengthening RIF as an organisation, RIF member contact and recruitment
- Offering service as required

RIF is a member of EFCA and FIDIC.

Address: Essendropsgate 3
Boks 5491 Majorstuen
0305 Oslo

Tel.: +47 22 85 35 70
E-mail: rif@rif.no
www.rif.no

The consulting industry in Norway – major concentration and increased international competition

The consulting industry in Norway has in many ways become more and more international, both in terms of ownership and competition in the Norwegian market. In 2015, approximately 37% of employees in RIF – Association of Consulting Engineers are wholly or partly owned by international consultancy groups. If we include international groups working in Norway that are not associated with RIF, this figure is even higher.

Furthermore, activity in the market is characterised by that 6–7 of the largest companies have as much as 70% of the market, i.e. a significant market concentration. This has not led to reduced competition. Turnover per employee and operating results have been reduced from 2014 as a result of tougher competition and a high level of cost in the industry. To combat this, in the last 10 years the industry has invested a great deal in the recruitment of younger employees, which has meant that the average age in the industry has fallen by 4 years during the same period.

The market – a somewhat weaker market – still good activity in the development of infrastructure and the energy market

In Norway in recent years, significant resources have been employed on construction and roads, railways, transfer of energy and telecommunications in order to make the country more competitive. For the industry and consulting engineers, this offers many exciting opportunities and challenges in the coming years. These markets apparently remain good. In regard to other markets, these have levelled off or experienced a minor reduction in activity. In the oil and offshore market, falling activity is in part dramatic.

Building and construction activities have from 2011 to 2014 experienced continued growth in all markets. The industry

anticipates, as of November 2015, a general, stable activity in the building and construction market in Norway and a marked decline in the offshore market. Employment is expected to remain stable in 2016 and 2017.

Production in the building and construction market, apart from oil and gas, has increased by 12% in the period 2010–2014. For 2015 and 2016, production is expected to increase by 3%. The number of employed in the building and construction sector has in the same period increased by 25,000 to 215,000.

The market for consulting engineers is expected to level out in 2015–2016. The construction market is expected to remain largely stable in 2015. Prognoses for 2016 and 2017 indicate corresponding developments. Investment is expected to be reduced by 1%. In the construction market (infrastructure), we anticipate an increase in activity in 2015, 2016 and 2017. Investment in this market is expected to increase by 5% in 2015 and further to 6% up to 2017. The number of employees from 2010 to 2015 has increased by 33% in RIF companies. The average age of employees in RIF companies has fallen by almost 3 years during the same period.

Consulting engineers – anticipated developments in 2016 and 2017

Norway still has broad economic freedom of action and we will see an increase in resources focused on the following areas:

Infrastructure. The development and maintenance of infrastructure in Norway is largely governed by public financing. The National Transport Plan 2014–2023 has a total framework plan of BNOK 508. The objective of the authorities is to halve the time for completion of the projects, through simplification of the planning processes and organisation of major road and railway projects as dedicated projects where public-private corporation (PPC) will be employed as the implementation strategy.

“Investments in the construction market are expected to increase by 3 % per year in 2016 and 2017”

In order to become less dependent on annual allocations, in 2013, a separate infrastructure fund of BNOK 100 was established. This is fully financed in 2016. Dividends are earmarked to speed up road projects, more for maintenance of roads, railways and collective transport networks, along with broadband and IT infrastructure. The aim of building up this type of fund is to create more predictable financing of projects and maintenance. In 2015, in addition to the Norwegian Public Roads Administration, a separate public road company was established that has been assigned the task of carrying out the development of 8 selected stretches of motorway.

In addition, the task of catching up on a major backlog of maintenance of infrastructure has been started. The aim is to quantify the value of public assets and thereby also quantify the backlog of maintenance in annual budgets. Other priorities include simplification of the act of public procurement, hereunder the development of guidelines for public-private innovative co-operation.

These objectives have been carried forward and concretised in the 2016 budgets. For consulting engineers, the public budgets will result in moderate developments in the level of activity in

public building works and an increase in the investment in public infrastructure.

In summary, the expectation is that planning and investment needs in the building market will fall slightly in 2015 and 2016. This is particularly true of private commercial/industrial buildings. A moderate increase in public building works will, however, serve to keep the level of activity stable. Housing construction is forecast to see a small increase, and significant centralisation, rapid population growth, low interest rates and relatively low unemployment are expected to lead to a small increase in housing construction.

There has been a high level of activity in the construction market for consulting engineers, and a large number of (in part major) projects are in the planning and implementation stage. The increase in investments in this market is expected to be in the region of 5% in 2015. For 2016 and 2017, production is expected to increase by 3% p.a.

The most stable section of this market has been the roads sector (47% of the construction market), which to a major degree has been financed by state allocations and toll charges. This has made it possible to maintain a stable level of activity. Investments in roads are expected to increase by 12% in 2015 with an expected further increase in 2016 by 10%. Railways and tramways is also an area earmarked for new investment and development. Investments have increased by 10% in 2015 and will increase by a further 10% in 2016.

Development and investments in energy plants is the market area showing highest growth. The modernisation of generating plants, investments in new forms of energy, and infrastructure for power cables, distribution and energy exports are expected to double from 2012 to 2016.

In total, this gives anticipated investment in building and construction of 3% increased investments in 2015 and 2% in 2016. For RIF companies this gives an overall picture for changes in order reserves with a slight decline in construction, a major decline in oil and gas and a slight decline in industry, environment,

general planning and export. For energy and public works, the order reserve has increased towards 2016.

Backlog in refurbishing existing buildings and infrastructure

There is a significant backlog in investment in public works, in particular concerning refurbishment of existing buildings and infrastructure.

In the spring of 2015, RIF published a Norwegian version of a State of the Nation (SotN) report, based on similar reports published in the USA, Finland, Denmark and the United Kingdom. The report was broadly distributed and followed up by RIF as a basis for political prioritisation at both local and national levels.

RIF has seen that the report has been used, and it has encouraged the authorities to seek dialogue; in particular, the new government uses the report as a tool in forming policies in a number of prioritised areas. From 2014, the authorities will quantify public assets and thus show the maintenance backlog in their annual budgets.

RIF (Association of Consulting Engineers) has calculated that the backlog in 2015 is BNOK 2,600. This is most critical for railways, sewage systems, county roads and prisons. For these, functionality and reliability is threatened. Also revealed is a great need in regard to public buildings – two thirds of buildings are

categorised as unsatisfactory or poor.

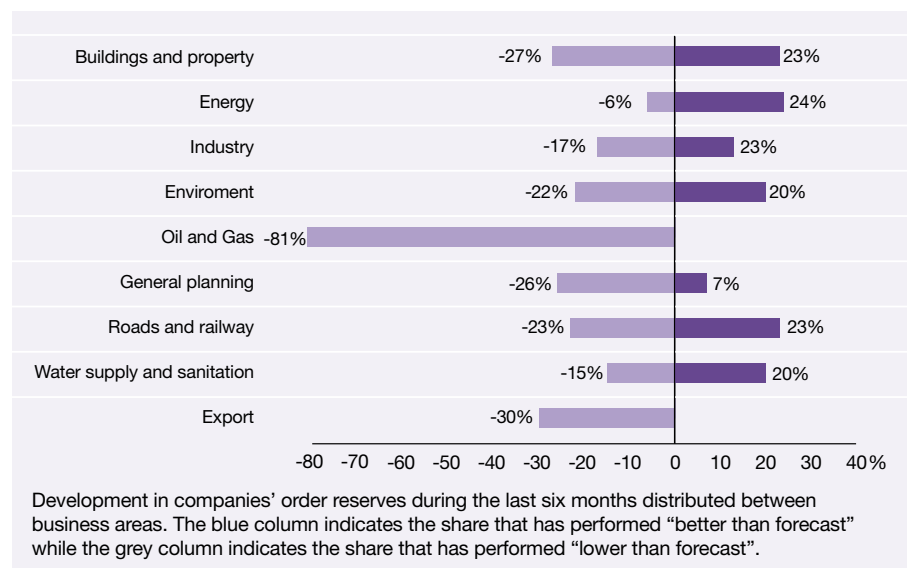
There is a corresponding picture for hospitals, where over a third of hospital buildings are unsatisfactory. In addition, the rate of replacement for water supply systems is so low that this will lead to an increased risk of insufficient supplies of water to Norwegian households and to contaminated drinking water.

The authorities show willingness to carry out comprehensive political and practical reforms in order to increase investments in these sectors. RIF's contribution is a desire to cooperate in practical areas such as inadequate capacity and competence to stimulate more effective implementation of projects. In this process, RIF is focusing on ensuring satisfactory contract and framework terms and conditions for members and for follow-up of budget processes. Allocation of funds and prioritising necessary maintenance and refurbishment otherwise appears to be a difficult exercise.

Some exciting projects

Rail and road. The largest individual projects in the transport sector during the years ahead will be the new railway heading south from Oslo, the so-called Follobanen. An investment of BNOK 29 will be invested in the project up to 2022. Similar projects are planned for other locations (Ringeriksbanen).

Major investments will be made in the Norwegian railway system through a

“Investments in roads are expected to increase by 12 % in 2015... and by 10 % in 2016”

number of projects during the next 10–20 years. In addition to this, there are ongoing investments in tramways and rail to improve punctuality and increase capacity in order to serve a growing population in and around the larger towns and cities. Bybanen and a new Ulriken tunnel in Bergen, the new railways Eidsvoll–Hamar and Farissidet–Porsgrunn are examples of major projects.

A number of major motorway projects are also in the planning and construction stage, with focus on major road, bridge and tunnel projects designed to link regions and reduce threats posed by avalanches and land/rockslides. Examples of larger projects are several stretches of the European standard roads E6 and E18, which are developed parallel to rail development. At the Norwegian west coast, plans are under way for continuous improved, ferry free roads with improved protection against land/rockslides and avalanches. Some of the fjord crossings will be the longest and deepest in the world and there are currently over 40 PhD candidates working on different aspects of this mega-project. New bridges, such as the Nordland Bridge, are under construction, and there are several other projects that are currently in the planning stage and under construction.

Energy. The need to develop trade and industry, increased energy prices and the demand for renewable energy has resulted in the planning and implementation of several exciting projects. Investments are being made in new hydroelectric plants, older generating plants are being refurbished and new small-scale generation plants are being constructed in order to increase the capacity for renewable energy. Grid capacity for the transport of power is being increased for the transport and export of energy, and almost BNOK 160 is being invested in safer and higher capacity power distribution in Norway and to Europe.

Airports. The new Oslo – Gardermoen airport and Bergen – Flesland terminals are in the planning and construction stage. In addition, work is ongoing on the merging and re-localising of the smaller short runway airports in the outlying districts.

Cultural buildings. Major investments have been made in new cultural buildings. New projects are under planning such as the new National Museum, the new Munch Museum and a new main library in Oslo. Several large municipal cultural centres are being planned and constructed throughout the country.

Education. A new veterinary institute is under construction at the Norwegian University of Life Sciences in Ås near Oslo. Furthermore, a new large Life Sciences building is being planned at Oslo University. Other major new buildings and refurbishment projects at several Universities and University Colleges in Norway are at the planning stage.

New government buildings. After the terrorist attack on the government and ministerial buildings, a major, comprehensive planning process has been started to construct completely new government buildings in Oslo.

Norwegian Defence Estates Agency. The largest new land-based project under planning in Norway is the new fighter aircraft base at Ørlandet in Trøndelag and a forward base at Evenes in Troms.

International projects. Almost 40% of employees in Norway work for companies that are owned by foreign consultancy groups, primarily serving the Norwegian market.

In addition, an attractive domestic market with lower ethical and commer-

cial risks along with a high cost level for consulting engineers from Norway has resulted in that Norwegian consulting engineering companies have changed their strategies with regard to international activities.

This has in turn meant that international activities have turned away from mainly aid-related projects and are now focused more on investments in more developed countries and on purely commercial projects with a low risk profile. Overseas activities have a particular focus on energy projects such as hydroelectric power developments and oil and gas. The export share has halved in the last 10 years, and is now in the region of 5% of turnover and is apparently still falling.

Continued increased concentration in the industry

There is a major concentration in the industry with 6–7 larger consulting enterprises. These now have over 70% of all employees in RIF. Growth in 2014 and 2015 is characterised by organic growth, and RIF companies have been at the forefront, employing newly qualified engineers, scientists, social scientists and architects. We have seen some acquisitions; however, these have been small in size and have not led to restructured strategies in the industry. These have been acquisitions designed to bolster professional skills and/or local and international market positions.

Some interesting acquisitions and mergers in 2015:

In the spring of 2015, Multiconsult AS was listed on the stock exchange. WSP, as a major owner, in this process sold itself out of Multiconsult. Further, in 2015 Multiconsult acquired 100% of the shares in the Nordic countries' largest architect firm, Link Arkitektur.

In 2015, WSP acquired Norway's largest project management company, Faveo Prosjektledelse AS.

In 2015, Atkins acquired the project management company Terramar AS.

*Liv Kari Hansteen and
Clas Svanteson, RIF*

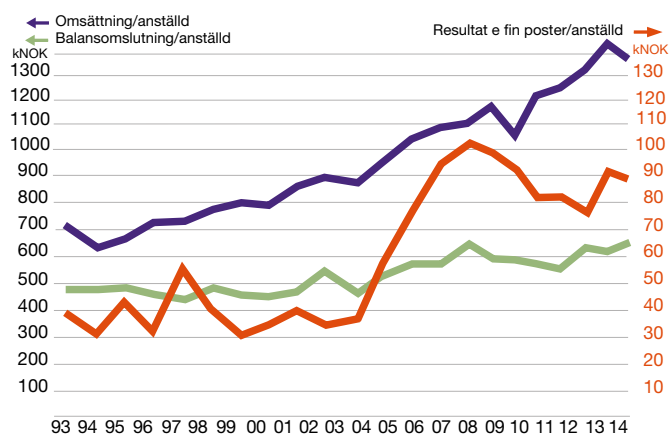
De 100 största norska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MNOK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MNOK	Koncernchef/VD
RIF	1	1	Norconsult AS	MD	14	3845,6	3586,1	2472	1771,1	Per Kristian Jacobsen
RIF	2	2	Multiconsult	MD	14	2265,6	2118,6	1827	1298,2	Christian Nørgaard Madsen
RIF	3	4	SWECO Norge AS	MD	14	1722,4	1600,4	1512	870,7	Tron Kjøllhamar
RIF	4	3	Rambøll Norge AS	MD	14	1675,9	1793,0	1566	678,4	Ole Petter Thunes
RIF	5	5	COWI AS	MD	14	1410,8	1385,7	1189	643,5	Terje Bygland Nikolaisen
	6	6	Reinertsen Engineering *	MD	12	1370,5	1106,0	1135		Torkild Reime Reinertsen
RIF	7	7	Asplan Viak koncernen	MD	14	1040,5	911,6	891	501,5	Øyvind Mørk
RIF	8	21	ÅF Norge *	M,E,Enr, I	14	804,0	654,0	409	460,0	Ottar Skarstein
RIF	9	8	Dr Ing A Aas-Jakobsen AS	CE, PM	14	604,7	542,6	130	273,4	Trond A. Hagen
RIF	10	11	Faveo Prosjektledelse	PM	14	360,1	310,8	238	115,1	Knut Jonny Johansen
	11	10	LINK Arkitektur AS	A, PM	14	358,9	322,1	207	141,9	Siri Legernes
	12	12	Insenti	PM	14	350,9	309,3	36	115,0	Bjørn Grepperud
	13	20	OEC Consulting AS	Enr,I,PM	14	292,1	177,9	127	151,2	Knut Hegge
RIF	14	14	ViaNova-gruppen *	CE, Env, E	14	266,9	248,2	163	141,0	Geir Syrtveit, Idar Kirkhorn, Tore A. Nilsen, Roar Paulsen & Torbjørn Erland
RIF	15	15	Hjellnes Consult AS	MD	14	266,9	243,8	213	112,5	Geir Knudsen
	16	9	Techconsult AS	PM,I	14	240,5	400,1	92	58,7	Ronny Meyer
	17	16	Nordic Office of Architecture	A	14	231,9	226,7	119	95,5	Jon Arne Bjerknes
RIF	18	13	Rejlers Norge AS	E	14	182,6	296,4	199	97,9	Morten Thorkildsen
	19	17	DARK Gruppen *	A	14	182,4	216,2	122	65,5	Kjell Østlie
	20	22	OPAK A/S	PM,Env,Enr,E	14	153,9	162,9	128	54,9	Jan-Henry Hansen
	21	19	Snohetta Group *	A	14	147,8	182,5	150	66,4	Craig Dykers, Tonje Verdal Frydenlund, Elaine Molinar
RIF	22	24	Erichsen & Horgen A/S	M	14	142,5	139,5	127	56,6	Leif Øie
RIF	23	23	Holte Consulting AS	PM,CE,Enr	14	134,8	140,2	62	45,2	Trygve Sagen
	24	46	Atkins Norge AS	Enr	14	129,8	46,8	72	57,5	Pierre Henrik Bastviken
	25	30	Rambøll Oil & Gas AS	Enr,I	14	124,5	105,0	65	52,7	Gro M Baade-Mathiesen
	26	25	Kongsberg Devotek AS (förvärvat av Semcon, nov-15)	I	14	114,2	129,9	81	31,4	Frøde Island Bergun
RIF	27	31	Høyer Finseth AS	PM, CE	14	108,4	98,9	101	38,5	Knut Reed
RIF	28	26	Dr Techn Olav Olsen AS	PM,CE, Env	14	107,9	113,3	83	50,4	Olav Weider
RIF	29	32	ECT AS	E	14	95,4	94,5	88	47,8	Jan Henning Quist
	30	33	Ratio Arkitekter AS (fd Bgo og Medplan Arkitekter)	A	14	95,4	86,8	56	42,4	Sverre Svendsen
	31	28	Teleplan Consulting AS	E	14	86,3	109,0	48	36,8	Mette Solstrand
RIF	32	36	Unionconsult *	M, E, Env	14	81,6	61,4	65	38,5	Odd Einar Andersen
	33	35	Lpo Arkitekter AS	A	14	71,0	70,5	66	33,7	Ørjan Høyer-Farstad
	34	37	Arcasa Arkitekter AS	A	14	65,3	60,0	42	22,3	Per Erik Martinussen
RIF	35	38	Dimensjon Rådgivning AS	Env	14	60,7	58,2	50	25,5	Jon Halvar Eiane
	36	42	Hille Melbye Arkitekter AS	A,PM	14	59,4	49,5	42	26,6	Anna Marie Christensen
RIF	37	43	Ingeniør Per Rasmussen AS	E	14	59,3	47,7	29	34,2	Per H. Rasmussen
	38	39	Lund Hagem Arkitekter AS	A	14	55,4	58,2	53	20,5	Mette Røsebekk
	39	18	Niels Torp AS Arkitekter	A	14	54,3	67,6	44	37,8	Niels A. Torp
	40	48	Lund & Slaatto Arkitekter AS	A	14	53,1	46,3	43	29,6	Pål Bjørnstad
RIF	41	41	Brekke & Strand AS	Env	14	52,1	50,9	79	19,5	Ingjerd Elise Aaraas
RIF	42	47	Nordplan AS	PM,CE,A	14	51,2	46,4	48	17,7	Arne Roald Steinsvik
	43	57	Solem Arkitektur AS	A	14	49,7	41,5	52	26,3	Roger Snustad
	44	49	AMB Arkitekter AS	A	14	49,5	45,0	34	24,2	Michael Bowe
	45	44	Pöyry Norway AS	I	14	45,8	47,2	78	15,5	Espen Christian Huth
RIF	46	50	Plan 1 AS (fd Sjøtil & Fornæss)	CE,A,PM	14	43,6	44,4	29	18,0	Knut Andersen
	47	53	Abo Plan & Arkitektur AS	A	14	43,5	43,1	37	22,6	Lars Christensen
	48	34	Eliassen og Lambertz-Nilssen Ark. AS	A	14	40,7	72,0	26	19,3	Anne Guri Grimsby
	49	59	Solheim + Jacobsen Arkitekter AS	A	14	40,5	38,2	42	19,6	Anne Sudbø
RIF	50	52	Prosjektutvikling Midt-Norge AS	PM,CE	14	40,2	43,7	34	18,5	Nina Lodegaard
	51	173	Arkitektkontoret Nils Tveit AS	A	14	39,7	11,9	14	13,3	Nils Tveit
	52	62	LOF Arkitekter AS	A	14	39,5	36,1	29	15,2	Sverre Jørgen Olsen
	53	51	Dyrvik Arkitekter A/S	A	14	38,9	43,8	40	14,6	Halvor Bergan
RIF	54	58	Byggsanalyse AS	PM, CE	14	38,0	38,5	28	20,1	Frank Henry Roberg
RIF	55	74	Itech AS	M,E	14	37,6	30,4	29	17,5	Håvard Olsen Wiger
	56	45	Techni AS	I	14	36,9	47,2	29	21,9	Dag Almar Hansen
	57	76	Arc Arkitekter AS	A	14	36,1	30,4	23	27,9	Kjersti Hilde
	58	71	Efla AS	MD	14	35,5	31,1	11	15,0	Ragnar Jonsson
	59	70	Alliance Arkitekter AS	A	14	35,1	31,2	17	12,2	Terje Morten Eidsmo
	60	66	OG Arkitekter AS	A	14	34,6	34,3	44	18,3	Osmund Olav Lie
	61	92	ØKAW AS Arkitekter	A	14	34,6	26,1	27	14,4	Margrethe Benedikte Maisey
	62	69	Iark AS	A	14	34,5	32,5	23	16,9	Anne Elisabeth Paus
RIF	63	75	A.L. Høyer Skien AS	PM, CE	14	34,3	30,4	14	12,6	Jørn Einar Lindgren
	64	79	Ingeniørfirmaet Malnes Og Endresen AS	E	14	33,5	29,3	26	11,9	Roger Malnes
	65	72	Tag Arkitekter AS	A	14	33,5	30,8	38	15,4	Lena Caroline Wannehag
RIF	66	91	Grunn Teknikk AS	PM,CE	14	33,4	26,2	9	16,2	Geir Solheim
	67	63	Enerhaugen Arkitektkontor AS	A	14	33,1	34,8	35	14,3	Bente Nygård

RIF = Medlem i RIF, Rådgivende Ingeniørers Forening. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas. PM = Projektleddning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggnings teknik, CT = Certifiering o provning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MNOK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MNOK	Koncernchef/VD
68	84	Siv.ing. Stener Sørensen AS	CE	14	32,9	28,2	26	16,5	Bo Gunsell
69	87	ElectroNova AS	E	14	32,8	26,9	20	24,7	Trond Einar Kristiansen
70	67	PKA - Per Knudsen Arkitektkontor AS	A	14	32,7	34,3	38	17,3	Reidar Klegseth
71	54	HRTB AS (Arkitekter)	A	14	32,6	42,5	25	15,4	Harald Lone
72	78	Arkitektene Astrup & Hellern AS	A	14	32,0	29,9	27	16,2	Åke Letting
73	73	Halvorsen & Reine AS (Arkitekterne)	A	14	31,2	30,7	24	16,9	Øystein Rognebakke (SO)
74	56	Arkitektfirmaet C.F. Møller Norge AS	A	14	30,7	42,0	22	13,0	Christian Dahle
75	88	Bølgeblikk Arkitekter AS (fd Ottar Arkitekter)	A	14	30,7	26,5	23	12,5	Terje Wilhelm Aaneland
76	77	Løvlien Georåd AS	Env	14	30,5	30,3	10	13,7	Per Løvlien
77	68	4B Arkitekter AS	A	14	29,7	34,2	30	14,7	Ole Stoveland
78	100	Optiman AS	PM	14	29,1	24,8	1	3,0	Kjell Håvard Nilsen
79	96	Fokus Rådgivning AS	CE	14	28,5	25,5	16	11,6	Finn Dahlen
RIF	80	81 Karl Knudsen AS	PM, CE	14	27,6	28,8	20	10,1	Arnstien Garli
81	101	Kristin Jarmund Arkitekter AS	A	14	27,5	24,6	21	13,4	Kristin Jarmund
82	80	Heggelund & Koxvold AS	A, PM	14	27,2	29,0	22	13,5	Jon Heggelund
RIF	83	40 Pabas Arkitekter Og Rådgivende Ingeniører AS	CE,PM,A	14	27,0	25,6	12	14,0	Ketil Bakkejord
84	64	IndustriConsult AS	I,MD	14	27,0	34,7	8	12,6	Lasse Alexandersen
85	99	L2 Arkitekter AS	A	14	27,0	24,9	22	16,4	Jon Flatebø
86	103	Metropolis Arkitektur & Design	A	14	27,0	23,7	28	19,1	Hanne Arvik
RIF	87	83 Stærk & Co as	PM, CE	14	26,6	28,3	27	15,1	Jan Lindland
88	98	Artec Prosjekt Team As	CE, PM	14	26,5	25,0	21	10,7	Per Steffen Reigstad
89	107	Eggen Arkitekter AS	A	14	26,2	21,8	26	15,0	Vebjørn Ekseth
90	89	Arkitektkontoret Børve og Borchsenius	A, PM,CE	14	26,2	26,5	30	14,9	Jan Olav Horgmo
RIF	91	93 Sinus AS	CE, Env	14	26,0	25,9	22	11,5	Tønnes Andreas Ognedal
RIF	92	116 IPD Norway AS	PM, E	14	24,7	18,8	16	7,1	Svein Gangs
93	86	Hus Arkitekter Trondheim AS	A	14	24,4	27,1	26	12,5	Tom Forsberg
RIF	94	138 Aalerud AS	E	14	24,1	15,3	13	20,5	Kristian Lang-Ree
RIF	95	95 Roar Jørgensen AS	PM,CE	14	24,0	25,6	21	12,7	John Dæhli
96	65	PIR II architects AS	A	14	24,0	19,4	32	6,8	Mette Melandsø & Kaja Tiltne
97	104	Meinich Arkitekter AS	A	14	24,0	23,4	19	9,3	Kristian Fodstad
RIF	98	110 Moe Rådgivende ingeniører AS	CE, M	14	23,5	20,3	19	15,7	Sune Wendelboe
RIF	99	55 Ingeniørene Andersen og Askjem	CE	14	23,5	42,4	15	4,1	Terje Haugen
100	94	Brandsberg-Dahl's Arkitektkontor AS	A	14	23,2	25,6	20	11,2	Per Christian Omvik

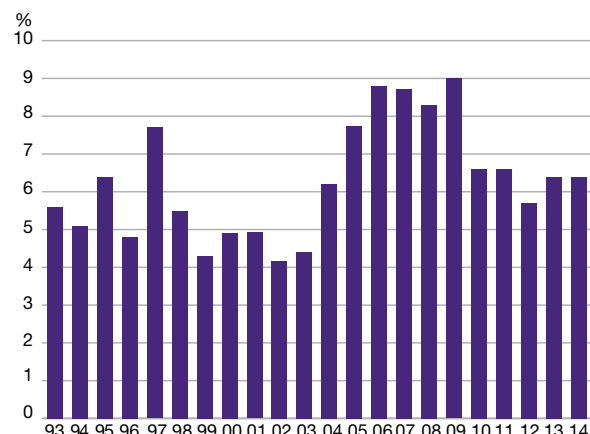
DE 30 STÖRSTA NORSKA KONCERNERNA

Generellt gäller att det är vanskligt att rakt av jämföra nyckeltalen för de största företagen med motsvarande för de mellan stora och mindre. I de senare företagen betyder de, ofta många, delägarnas omfattande arbetsinsatser relativt sett mycket för företagens omsättning och resultatnivå per anställd.

För företagen 31-100 i förteckningen ovan minskade omsättningen år 2014 med 5 % till 2 622 MNOK (2 774 MNOK 2013). Antalet anställda minskade till 2079 (2195). Omsättningen per anställd var därmed 1261 kNOK (föregående 1264 kNOK). Resultatet före skatt ökade till 151 kNOK/anställd (föregående 120 kNOK). Räknat som vinstmarginal ger detta 12,0 % (9,5 %). Genomsnittlig balans per anställd var 590 kNOK (571 kNOK).

VINSTMARGINAL

Nyckeltal för de 30 största koncernerna

(föregående år)

Omsättning/anställd	1378 kNOK	1427 kNOK
Resultat efter finansiella poster/anställda	89 kNOK	91 kNOK
Balansomslutning/anställd	649 kNOK	609 kNOK

Omsättningen för de 30 största koncernerna ökade med 6 % till 18 828 MNOK (17 733 MNOK 2013). Medelantalet anställda ökade med 12 % till 13 660 (12 423). Omsättningen per anställd minskade därmed till 1378 kNOK (föregående 1427 kNOK). Resultatet före skatt blev 89 kNOK/anställd (91 kNOK föregående år). Vinstmarginalen för de 30 största företagen var 6,4 % under 2014 (samma som året innan; 6,4 %). Genomsnittlig balans per anställd var 649 kNOK (609 kNOK).

Sector Review 2015 – Iceland

Iceland's GDP growth has been around 2.3% since 2011 and is expected to be close to 4.5% in 2015, 3.5% in 2016 and stay around 3% in 2017. These are among the highest economic growth rates throughout Europe. Overall GDP has now surpassed the top level of early 2008 and the huge production gap following the crisis of 2008 has been filled. GDP growth is driven mainly by domestic demand, which is projected to increase by more than 7% in 2015.

Job creation continues, but low productivity growth gives cause for concern.

Productivity has been virtually flat for five years in a row but is expected to pick up a bit this year, growing with about 1.25%. Productivity is expected to grow by approximately 1% per year. Increased productivity growth could offset large wage rises. Employment in

the engineering and architecture sectors is rising, but slower than average compared to other sectors. This indicates that there is still some slack within the sector.

The recently concluded private sector wage agreements have dramatically increased domestic inflationary pressures. An agreement was signed between the major parties on the labour market,

both private and public sectors, concerning the frame of wage formation after 2018. The agreement states that wage increases should not exceed 32% during the period of 2013-2018. It remains to be seen how these general wage agreements will affect both the engineering and architecture sector. It is likely that both sectors will face challenging wage increases in the next three years that are somewhat beyond the capacity of the sector and the economy as a whole.

Historically, Iceland is a high-inflation country. But with a stable króna, under capital control, inflation has been low. It has even been below the central bank target of 2.5% for almost two years. This is driven by the decline in global oil- and commodity prices and the appreciation of the króna. As a result, the short-term inflation outlook is slightly higher than the target but the long term outlook is worse since it is expected that the above-mentioned wage agreements will put inflation under stress. It is expected that these large pay increases will cause inflation to rise above the target in 2016 and not return to target until 2018. Unfortunately the prospected inflation outlook subsequently results in a tighter monetary stance meaning higher interest rates, which are already rather high.

In the latter half of 2015, the real exchange rate of the króna rose to its highest value since mid-2008. The outlook for the real exchange rate, in terms of relative consumer prices, is on average more than 4% higher in 2015 than in 2014. Furthermore, given the substantial pay increases provided for in recent wage settlements, the real exchange rate in terms of relative unit labour costs will rise this year by even more – over 10%. Given the prospects for wage developments in coming years, it is highly likely that Iceland's competitive position will continue to deteriorate. This development is likely to damage the competitiveness of Icelandic consultancy firms operating outside of Iceland. In addi-

FRV AND SAMARK

The Icelandic Association of Consulting Engineers (FRV) is the trade and employers' organization for consulting engineering firms in Iceland. FRV is furthermore a branch organization within the Federation of Icelandic industries (SI) and the Confederation of Employers in Iceland (SA). FRV joined SI and SA in 2014. The Icelandic Association of Architects firms (SAMARK) is also a trade and employers' organization within SI and SA. Both organizations have their own board and are independent but are a part of the Construction industry sector within SI.

The main goal for both FRV and SAMARK is to support its member firms by contributing to the improvement of its members' general business and working conditions and by improving the profile of the industry and its recognition in general. FRV and SAMARK attempts to increase the visibility of engineering and architecture consultants and design and keep attention focused on the importance of good consultancy and quality design. Both FRV and SAMARK are a negotiating body that engages in negotiations with the relevant labor unions.

FRV's member firms number 22 with a total of around 1,100 employees. FRV represents about 85% of the available resources in the sector. SAMARK has around 24 member firms with approximately 200 employees.

Bjarni Már Gylfason, FRV

Árni Jóhannsson is managing the daily activities of both FRV and SAMARK. Bjarni Már Gylfason is the chief economist at the Federation of Icelandic industries and supports the work of both FRV and SAMARK.

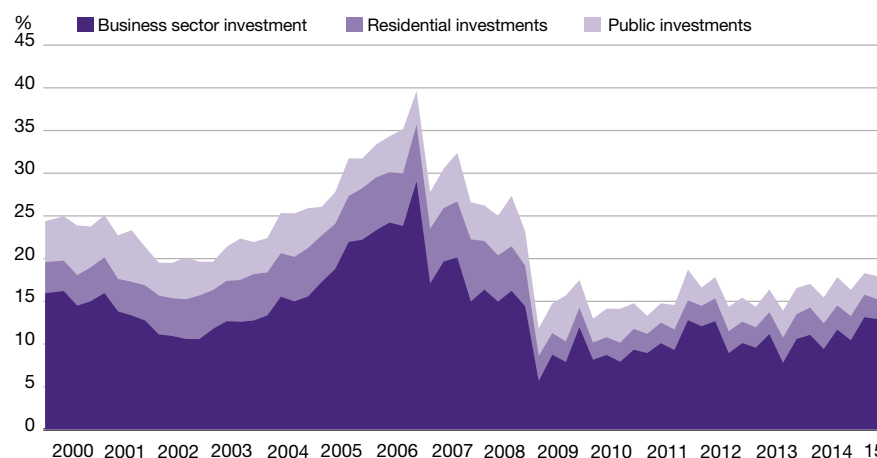
Address: Borgartún 35
IS-105 Reykjavík
Iceland
Tel: +354 553 4200
E-mail: arni@si.is and bjarni@si.is
Web pages:
<http://www.si.is/byggingar-og-mannvirki/frv/>
<http://www.si.is/byggingar-og-mannvirki/samark/>

tion, Norway has been the single most important market for Icelandic consulting firms. The market situation there has changed dramatically for Icelandic firms in less than a year with the devaluation of the Norwegian krona (NOK). In November 2015 the exchange rate of NOK/ISK was 15 ISK per NOK but it went as high as 24 ISK in 2014.

Investment outlook and housing market development

The biggest challenge for both sectors is to get investment levels up. During the last six years the investment levels have remained low after a sharp drop in 2009 following the financial crisis. Despite favourable economic growth in the last 2-3 years, investments have been low. In an average year it is estimated that the overall investment level needs to be at least 20% of GDP to support growth and the demographic structure of the Icelandic population. Historical average is close to 24% of GDP. The consequence of low investment levels are a decrease in the capital stock since depreciation is higher than new investments. That means less production capabilities or growth possibilities in the future and limits productivity growth. Therefore higher investments is a key priority for both sectors. For the engineering sector public investments play a dominant role but for the architecture sector new housing is more important.

INVESTMENTS AS A PERCENTAGE OF GDP 2000-2015

Investment levels in Iceland the last 15 years, broken down by sectors. The investment boom in 2005-2007 was driven by energy intensive investments but also on a credit-boom that supported all kinds of investments. Since 2009 investments levels have been low and are not yet reaching normal levels.

Business investments

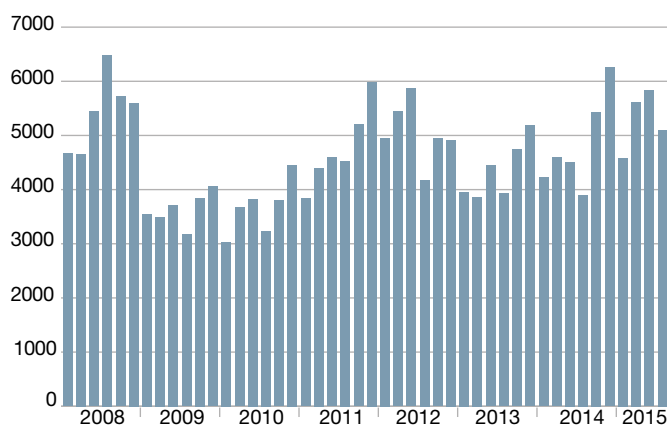
Despite low investments levels, the outlook for energy intensive investments is quite good thanks to the construction of three silicon plants which are very likely to be built. Construction has, to some extent, already started and relevant power supply is being prepared. There are also plans to build a fourth silicon plant of roughly the same size as the other three combined. If these plans go forward, investments in the energy-intensive sector could prove to be even stronger during the next two years. Furthermore, there are plans to

invest heavily in the national electricity grid which is likely to start in 2016. If all these plans go forward it will be a strong boost for the engineering sector but it will also put further pressure on the domestic economy. Overall, business investment is estimated to grow by around 24% in 2015 and 16% in 2016.

Public investments and insourcing

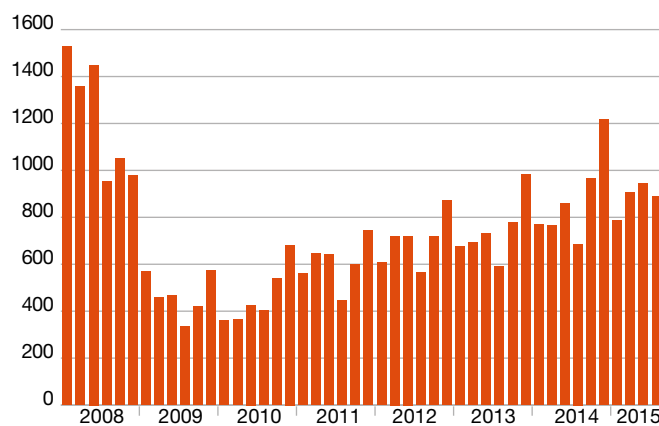
One of the responses by the Icelandic government following the economic crisis was to cut down public investments rather than cutting normal public

ENGINEERS TURNOVER IN MILLION ISK 2008-2015

Development of turnover for engineers since 2008. The sector was, like other sectors in Iceland, hit by the economic crisis but not as severely as many others. In 2011 and 2012 energy intensive projects proved to have a positive impact on the sector and activities in Norway played an increasing role in the latter half of this period.

ARCHITECTS TURNOVER IN MILLION ISK 2008-2015

Development of turnover for architects in Iceland since 2008. No sector in Iceland was hit as hard by the crisis, with up to 80% reduction in turnover in 2009. The market is gradually recovering but overall activity levels are far from the top levels of 2008.

De 14 största isländska arkitekt- och teknikkonsultföretagen

Alla siffror är i isländska kronor och motsvarar kalenderåret 2015. Huvudaktiviteterna presenteras i ordning enligt inbördes storleksfördelning.

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MISK	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MISK	Koncernchef/VD
FRV	1	1	Mannvit hf	MD	14	5169,7	4984,2	309	3443	Sigurhjörtur Sigfússon
FRV	2	2	Verkís hf.	MD	14	4944,1	4185,0	321	1894	Sveinn I. Ólafsson
FRV	3	3	Efla hf.	MD	14	4547,3	4121,9	249	1950	Guðmundur Thorbjörnsson
FRV	4	5	VSÓ Ráðgjöf ehf.	MD	14	1060,0	860,0	65	481	Grimur Már Jónasson
FRV	5	6	Hnit hf.	PM, CE, Enr, E, Env	14	472,0	539,0	35	169	Harald B. Alfreðsson
FRV	6	7	Ferill ehf., verkfræðistofa	CE, PM, M, Env	14	445,3	356,2	25	187	Ásmundur Ingvarsson
SAM-ARK	7	10	Arkís ehf.	A, PM, Env	14	372,0	378,0	23	83	Þorvarður Lásur Björgvinsson
SAM-ARK	8	13	THG Arkitektar	A, PM	14	334,1	245,9	22		Halldór Guðmundsson
FRV	9	12	VJI Consulting (VJI - Verkfræðistofa Jóhanns Inndr ehf)	E, Enr, I, PM	14	334,0	277,0	23	129	Magnús Kristbergsson
SAM-ARK	10	9	Tark Arkitektar (Tark – Teiknistofan ehf.)	PM, A	14	324,0	226,0	21	156	Ivon Stefán Cíllia
SAM-ARK	11	11	ASK arkitektar ehf.	A, PM	14	227,7	190,7	18	48	Páll Gunnlaugsson
FRV	12	15	Verkfræðistofa Suðurnesja ehf.	PM, CE,	14	179,4	150,8	13	141	Brynjólfur Guðmundsson
SAM-ARK	13		Landmótun sf	A	14	132,5	114,2	10	56	Áslaug Traustadóttir
FRV	14		Teiknistofa arkitekta GG og félagar ehf	A	14	58,2	57,3	5	23	Gylfi Guðjónsson

Nyckeltal för de 14 största koncernerna

(föregående år)

Omsättning/anställd	16,33 MISK	14,29 MISK
Resultat efter finansiella poster/anställd	0,98 MISK	-0,24 MISK
Balansomslutning/anställd	7,69 MISK	7,58 MISK

Omsättningen för de 14 största koncernerna var ca 18 600 MISK (17 075 MISK föregående år, 15 största) och medelantalet anställda 1139 (1195). Vinstmarginalen uppgick till 6,0 % (-1,7 %).

spending. As public finances improve one would expect public investments to increase again. That has not proved to be the case and public investments levels are almost 50% lower than historical averages. Looking at long-term goals and outlook in public finance there is no real foreseeable change. Public investments are estimated to grow by 2% in 2015, 1.8% in 2016 and only 1% in 2017.

Public sector insourcing continues to be a challenge for the consultancy industry in Iceland. This trend started after the crises of 2009 and has not been reversed. At the same time, fewer and fewer public projects are put out in the open market via public tender procedures.

Housing investments

Development on the housing market is a key priority for the construction industry in Iceland, especially for the architects. The engineering firms are somewhat less depended on that market. The housing market slumped heavily in early 2008 prior to the collapse of the banking system. Historically around 1.800 new apartments are needed annually in the market but production dropped to around 400 units on average in 2009-2014. The market today shows various signs of tension and surplus demand. Estimations show that during the next 2-3 years the market will gradually fill the needs for new housing but it will take longer time for the gap created in the past 2-3 years.

About FRV and SAMARK

FRV joined the Federation of Icelandic industries (SI) in 2013 and SAMARK in 2014. Both are independent industry organizations within SI, which is a part of the Confederation of employers in Iceland (SA). SAMARK and FRV are a part of one of three pillars of SI – the construction industry. FRV has around 20 member companies and SAMARK around 24.

Árni Jóhannsson, director of the Construction industry at SI manages the daily activities of both SAMARK and FRV.

Bjarni Már Gylfason, FRV & SAMARK

Recession in Finland continues, but design and consulting business continues to grow

Finland has suffered from several simultaneous economic challenges continuously since the global financial crisis in 2008. The Finnish telecommunication industry has gone down together with Nokia's phone business.

Finnish economy faces big structural problems

All industries have suffered from decreasing price competitiveness due to high salary increases in 2007-08, and have shifted production from Finland to more competitive operating environments. The mineral sector is down due to low mineral prices. The multi-party rainbow government of 2011-15 could not make the necessary decisions to cut

public sector spending, and public debt still continues to increase in the new government budget. Finns are an ageing population, and the ratio of working age population compared with the retired is diminishing. Finnish industry's main export markets have also suffered from the recession and have not needed Finnish investment products. And, finally, the neighboring market in the east, Russia, is very weak due to sanctions and low oil prices.

Under these conditions it is quite a task to operate a successful consulting business, but on average the consultancy sector in Finland has survived surprisingly well.

Market development in 2014

Variations between market segments in 2014 were great. SKOL gathers information from three main sectors, namely industry, buildings and infrastructure.

- The industry consulting sector had another weak year but order books started to grow during the last quarter of 2014. Due to the recession and slow growth in the main domestic and international industrial markets, industrial

THE FINNISH ASSOCIATION OF CONSULTING FIRMS SKOL IN BRIEF

SKOL is the employer's association for independent and private consulting companies in Finland. SKOL has around 200 member companies in the fields of industrial, building and infrastructure design and consulting, as well as management consulting and training. SKOL members employ over 16200 professionals in Finland, and approximately 7000 outside Finland. The companies represent about two thirds of the total sector capacity in Finland.

SKOL promotes professional, independent, sustainable and ethical consulting engineering, which provides best value to the Clients. SKOL looks after the interests of member companies in Finland and within EU, improves the operating environment of consulting engineering work in Finland and internationally, as well as builds up the brand and communicates the value of high quality consulting engineering.

SKOL prepared a new strategy in 2014 together with its members, clients and stakeholders. The main targets in the new strategy are:

- SKOL companies are seen as value-adding partners by the Clients, and this is indicated by increased investment on high quality design and consulting.
- Finland is a good operating environment for design and consulting business and SKOL continues to proactively improve the business environment.
- Design and consulting business attracts the best young professionals who want to create sustainable and competitive future.
- SKOL speeds up the international business of its members.
- SKOL is known and appreciated as an integral part of Technology Industry.

Activities

SKOL operates through its own office staff and through fifteen working groups with close to 200 experts from member companies. The working groups cover all business areas of SKOL companies, as well as some specific business-wide issues like collective labour agreements, communication, business development, exports and young consultant activities. Key activities include:

- Participation and influencing the drafting of new laws, acts and statutes.
- Interaction with ministries regarding regulation and business requirements.
- Monitoring procurement practices and advising procurement authorities about good procurement practices.
- Developing procurement guidelines together with major clients.
- Influencing government and political parties on issues relevant to consulting sector.
- Communication and marketing to improve visibility of consulting sector, improvement of SKOL member company brand, as well as highlighting the significant impact of consulting sector to the sustainable future of our world.
- Spreading information on good procurement practices and positive impacts of good design and consulting countrywide.
- Cooperation with technical universities in the preparation of teaching curriculum and R&D activities that support design and consulting business.

Matti Mannonen, SKOL

- Supporting joint R&D activities with other industry sectors through cooperation with Federation of Technology industries.
- Supporting and speeding up export of member companies.
- Co-funding and participation in studies and reports related to the consulting sector.
- Participation in EFCA activities, including board, IM and EA committees as well as European market report.
- Preparation of statistics, market reviews and forecasts about the Finnish market and consulting sector.

Contact information:

Postal Address: PO Box 10
FIN-00131 Helsinki

Street address: Eteläranta 10, Helsinki

Tel: +358 9 192 31

E-mail: skolry@techind.fi
www.skolry.fi

“Average net profit of SKOL member companies was 4.1 % in 2014”

consultancies have also suffered. Some improvement in industrial production was forecasted for 2015, which has not materialized. Also, the practical close-down of the Russian market probably hits Finnish exports harder than any other European country.

- The building sector continued to have a good workload throughout the year, especially in the growing cities. Profitability of consulting engineering in the building sector also remained reasonable, or even good, in 2014. Rehabilitation design, renovation and building of public hospitals and demand for modern offices kept the market going. Also increasing energy efficiency demands both through regulation and by increasingly “green” clients has kept the business busy. The same pace has continued during 2015 and there is actually a lack of professionals in certain areas of expertise.
- The infrastructure sector is mostly tied to public investments and in 2014 it was a fairly difficult market. Some large infrastructure projects started during the last quarter of 2014, increasing the order books of consulting engineers in the infrastructure sector. Growing cities in Finland continue to need new infrastructure for new inhabitants and big cities actually give more work to engineering consultancies than does the state Transport Authority. The new government has made further cuts in transport investments during 2015, and redirected the money to maintenance and rehabilitation of the transportation

network. This will not employ designers in the same way as new investments do. It is foreseen that the domestic workload will drop dramatically during 2016.

Statistics from 2014

The total turnover of SKOL member companies in 2014 was 1 565 million EUR, which is a growth of 4 % compared with the previous year. The increase came entirely from domestic sector, which increased by 8 %. Exports of consulting services decreased by 10 % from the previous year, with a total volume of 270 million EUR in 2014.

The decrease of exports was due to a decrease in overall industrial exports from Finland. The biggest exporter was the industrial consultancies, with exports representing about 30 % of their turnover. Infrastructure consultancies exported about 10 % of their turnover and building consultancies only 5 %. The downturn of the Russian market was a major reason for decreasing export figures, and the situation has not changed much during 2015.

The industry sector represents over 40 % of the total turnover of SKOL members. The building sector is second in line, with 35 %. The infrastructure sector is diminishing, and represents only 20 % of total turnover. The rest comes from other business sectors including e.g. management consulting and training.

The building sector had the biggest growth of domestic invoicing, at 13 %, followed by domestic industrial consulting, growing by 11 %. Infrastructure invoicing decreased by 4 % from the previous year.

The total staff of SKOL's member companies increased by 4 % to 16 250 employees. Of these, 4000 have higher university degrees, over 8000 have college (polytechnic etc.) degrees, 2000 are technicians and building masters, and the rest administrative and other staff.

Profitability

The profitability figures of 100 largest companies on the Finnish market are

presented in the Nordic comparison part of this report, but the preliminary figures that SKOL has collected from all member companies in the spring of 2015 show that profitability was still unsatisfactory in 2014. Average net profit of SKOL member companies was 4.1 %. The building sector showed the best profitability with 6.5 %, followed by infrastructure at 3.8 % and industry at 2.9 %.

Biggest companies, mergers and acquisitions

Pöyry continues to be by far the biggest Finnish consulting company in this Nordic sector review, as it is listed in Finland and reports its total turnover, including global operations. When looking only at the operations in Finland, which is the basis of SKOL statistics, there were some changes in the top ten list.

In 2014, Sweco had the biggest turnover in Finland, about 165 million EUR followed by Ramboll (145 MEUR) and Pöyry (139 MEUR). Other companies in top ten included Neste Jacobs (123,4 MEUR), Etteplan (79 MEUR), FCG (56,5 MEUR), Citec (49,5 MEUR), Granlund (45,5 MEUR), Elomatic (45,4 MEUR) and A-Insinöörit (45 MEUR).

The fastest growing companies were Neste Jacobs and Indufor, with over 37 % growth from the previous year, followed by TSS, Nissinen and HTJ with over 30 % growth in turnover. Citec kept its position as the biggest exporter from Finland, followed by Neste Jacobs.

The biggest deal in the consulting sector in 2014 was done between Ramboll and Pöyry. Ramboll acquired the project management, HVAC design and consulting, real estate consulting and urban planning units of Pöyry, with a total of 435 staff. Another major merger took place at the end of 2014 when A-Insinöörit acquired Saanio & Riekkola, an 80-staff company in rock engineering and underground facilities design.

On the threshold of a new age

Consolidation has continued during 2015 and e.g. Etteplan acquired SAV, a 190-staff plant design company. Ramboll has also acquired a major player in the HVAC and electrical engineering business, Projectus Team, with a staff of 130. Wise Group has continued its rapid growth through acquisitions in building engineering sector.

Market outlook

Industrial investments are showing slight improvement with Äänekoski bioproduct factory underway and several other bioproduct/biofuels investments in the pipeline. Olkiluoto 3 NPP will be completed soon, but Hanhikivi NPP is under design and has acquired preliminary construction permit from the government. Also, wind parks and related network investments are underway. The mining and metal sector investments are down due to a low demand of minerals and metals. Government support is focused on bioeconomy and cleantech sectors.

The building sector is one of the few business sectors showing growth figures this year, and moderate growth is expected to continue in 2016. Housing and public service buildings in growing cities, offices as well as shopping centers are in the pipeline. Hospital construction and renovation is booming, with close to 4 billion EUR investments expected in coming years.

Some major highway projects are underway but no new major road projects are projected in the state budget. Infrastructure investments are concentrated around growing cities, with new townships, municipal infrastructure and rail transport systems. An extension of the Espoo metro is underway. Tampere tram system, Jokeri light rail in Helsinki, Espoo urban rail and Pisara railway tunnel in Helsinki are next on the list. However, State budget does not have money for any of these projects at the moment. Workload of road- and rail designers is expected to decrease rapidly in 2016.

Matti Mannonen, SKOL

The old is disappearing from the market. The change was triggered by employers and consumers whose focus has shifted from technical implementation to the quality of the end product. Now that we have learnt to use CAD and it has become an integral part of daily work, we may be too quick to assume that we have also mastered the digital business. For example, it is worth remembering that various open-source based services will certainly affect design, maybe to its core.

Low housing production for the fourth year running

According to the Confederation of Finnish Construction Industries RT, housing production remains low for the fourth year running. Construction is estimated to have declined by about one per cent year-on-year. For 2016, the Confederation predicts a slight increase of about 2 per cent. Poor growth in the construction industry is due to the

weak Finnish economy – investments are more or less frozen. Even though building starts remain largely at the 2014 level, the number falls short of the long-term average.

While new housing production is still reasonably active at around 27,000 units, it clearly fails to meet the annual demand. Commercial and office construction is being sustained by a few major individual projects. Although the

ATL IN BRIEF

The Association of Finnish Architects' Offices (ATL) is an independent organization monitoring and promoting the interest of the architectural industry. Its mission is to develop architectural services and thus improve the quality of construction and the environment. The professional membership requirements of the association are strict. To be accepted as a member, the management of the office must have the highest professional architectural training and solid experience of working in the industry. The management is required to work full-time in planning, design or related consultation.

The medium size of ATL member office is 7.5 employees. It is quite normal that offices have more than one partner. The average amount of partners per office is 2 person. In 150 offices there are more than one partner.

ATL in numbers:

- number of member companies: 248
- number of employees in member companies: 1344 + partners 496 = 1840 in total
- total invoicing in 2014: EUR 168,9 million

Vesa Juola, ATL

Postal Address: Runeberginkatu 5
FIN-00100 Helsinki

Visiting address: Eteläranta 10, Helsinki

Tel: +358 9 5844 4218

E-mail: atl@atl.fi
www.atl.fi

volume of building repairs and renovation has grown substantially, it is not yet reflected in the order books of architects' offices. According to the Ministry of Finance, inadequate infrastructure and housing production may constitute an impediment to economic growth, particularly in the Helsinki area. According to the construction industry, government investments in mass transport in urban areas would create favourable conditions for growth and attract private investments, for example in housing construction.

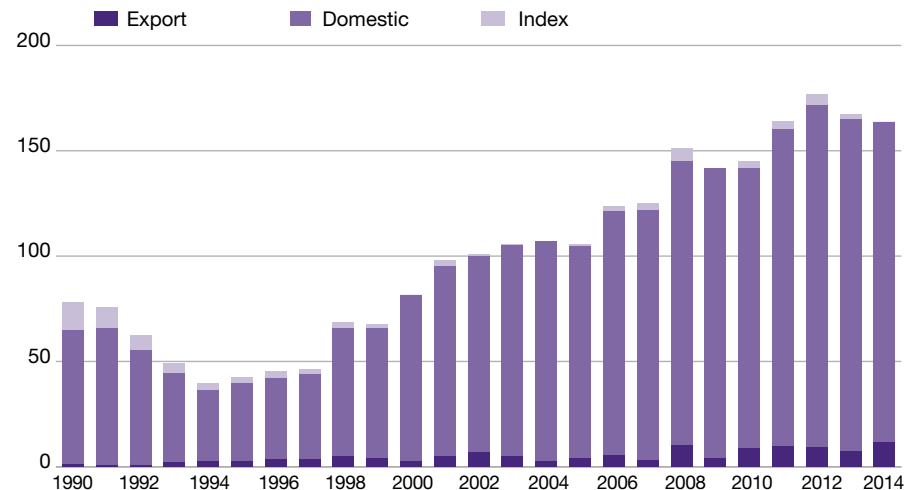
Sales by architects' offices remain at the previous year's level

At the end of 2014, the 248 member offices of the Association of Finnish Architect's Offices (ATL) employed some 1,850 people. The domestic sales of the member offices in 2014 was approximately EUR 152.3 million as compared to EUR 157.4 million in the previous year. Export invoicing over the same period totalled EUR 11.5 million, the corresponding figure for 2013 being EUR 7.4 million. For years now, exports have accounted for about 7 per cent of total sales. A sector-by-sector analysis shows that most, or 34%, of domestic billing related to design contracts for public construction. Yet its share of all construction fell relative to 2013 when it was 55%. A total of 41% of the orders were placed by construction companies. Commercial and office construction accounted for 28% and housing production for 24% of all contracts followed by zoning (6%), interior design (3%) and industrial construction (1%). Other fields of activity accounted for 4%.

Uncertainty and opportunities ahead

According to the business cycle survey conducted by the Association of Finnish Architect's Offices this autumn, 40% of the respondents expect the domestic market to remain as before, the cor-

ATL offices' invoicing 1990 - 2013

responding figure in respect of export markets being 75%. The market perspectives have slightly deteriorated since 2014. Architects' offices predict that the number of personnel will increase slightly. Despite the bleakish prospects of the design markets, major opportunities are also perceived in the business. For example, digitization and the related multi-layered Internet of Things will offer basically limitless opportunities and new exciting assignments.

The progress of digitization is not headline news any more. CAD and BIM have reached a level where new technology is no longer an end in itself. In the final analysis, history proves that technologies - no matter how advanced - are just instruments and tools. Instead of focusing on tools, it is important to perceive the impact they will have on work and business. For example, compiling plans into a single digital model goes far beyond basic data modelling. What we are faced with is a revolution in the design business.

Now that BIM has, in a sense, matured, customers are beginning to trust it and want a data model, often one of their own. Plans have ceased to be static

documents. Providing drawings is no longer enough - they have been eclipsed in importance by the (digital) information contained in the data models regarding building accessories and systems and their operation. Since all this information needs to be gathered, coordinated, managed and administered, the question arises who should do it? The best BIM coordinator is an architect with solid design experience.

Vesa Juola, ATL

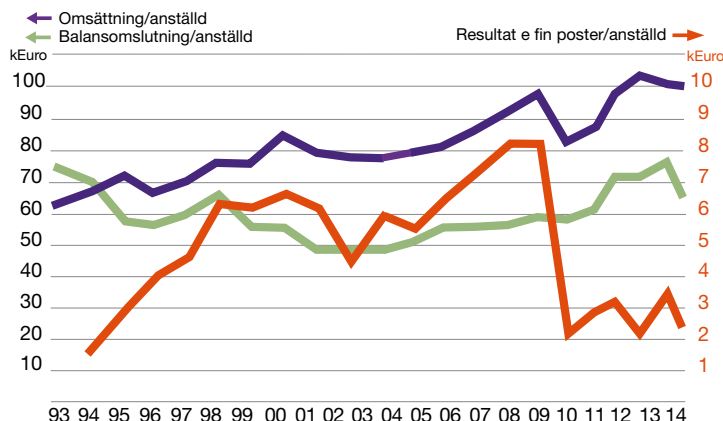
De 100 största finska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MEUR	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MEUR	Koncernchef/VD
SKOL	1	1	Pöyry Group	MD	14	571,2	650,8	5170	436,0	Alexis Fries
SKOL	2	3	SWECO Group	I, MD	14	187,3	153,3	1696		Markku Varis
	3	2	Inspecta Oy *	I	14	176,0	176,0	1500		Kari Aulasmaa
SKOL	4	5	Ramböll Finland (förvärvat Projectus Team Oy)	MD	14	151,8	117,6	1941		Mikko Leppänen
SKOL	5	4	Etteplan Oy	I	14	131,9	128,7	1859	75,5	Juha Näkki
SKOL	6	6	Neste Jacobs group	I	14	123,4	89,9	705	66,3	Jarmo Suominen
SKOL	7	9	Elomatic Group Oy	I, MD	14	77,2	51,5	583	32,1	Olli Manner
SKOL	8	7	FCG Finnish Consulting Group	MD	14	56,5	70,3	464	40,9	Ari Kolehmainen
	9	10	Insta Automation Oy	I	14	51,1	46,1	372	17,7	Timo Lehtinen
SKOL	10	8	Citec Group	I, Env	14	49,5	70,2	1110	62,5	Martin Strand
SKOL	11	12	Granlund Oy	E, M	14	45,5	42,8	523	30,2	Pekka Metsi
SKOL	12	13	A-Insinöörit Group	S, CE, PM	14	45,0	41,2	437	24,7	Jyrki Keinänen
SKOL	13	11	SITO Group Oy	CE, Env, PM	14	44,2	43,3	475	22,4	Tapio Puurunen
SKOL	14	14	Rejlers Finland	I, E, M, Env	14	32,9	31,8	441	15,5	Seppo Sorri
SKOL	15	17	WSP Finland	MD	14	29,0	31,3	349	10,8	Kirsi Hautala
SKOL	16	16	ÄF Consult Oy	I, Enr	14	28,9	31,5	171	14,2	Jari Leskinen
SKOL	17	18	Vahanen Group Oy	CE	14	26,8	30,5	389	16,0	Risto Vahnen
SKOL	18	22	Wise Group Finland Oy	CE	14	26,0	21,3	260	19,4	Aki Puska
SKOL	19	15	Deltamarin Oy	I	14	25,9	31,7	244	18,0	Mika Laurilehto
SKOL	20	20	Dekra Industrial Oy	Enr	14	23,7	25,2	210	8,0	Matti Andersson
SKOL	21	19	Destia Design *	CE	14	20,0	30,0	170		Jukka Raudasoja
	22	21	Insinööritoimisto Comatec Group	I, PM	14	19,0	21,4	353	11,7	Aulis Asikainen
	23		Hahtela Oy *	I, PM	14/15	18,3	3,3	140		Juhani Jansson
SKOL	24	26	Optiplan Oy	MD	14	15,6	13,3	210	8,0	Tommi Vaisalo
SKOL	25	25	ISS Proko Group	MD	14	12,1	13,4	131		Harri Väänänen
	26		Econet Oy	I, Env	14	11,7	9,1	28		Matti Leppäniemi
ATL	27	32	Helin & Co Architects	A	13/14	11,6	9,9	51	4,7	Pekka Helin
	28	29	Hahtela-Rakennuttaminen Oy	I, PM	14	11,4	11,1	101	5,7	Yrjänä Hahtela
SKOL	29	24	Suomen Talokeskus Oy	MD	14	11,3	15,4	130	3,2	Karri Virtanen
SKOL	30	27	Ahma insinöörit Oy	PM	14	10,7	12,5	140	5,9	Kim Lindholm
SKOL	31	30	NIRAS Finland Oy	Env	14	10,7	10,6	33	9,0	Tor Lundström
SKOL	32	35	Rakennuttajatoimisto HTJ Oy	PM	14	10,7	8,2	85	4,9	Marko Juhokas
	33	28	Raksystems Oy	PM, CE, S	14	10,3	11,8	100	3,0	Marko Malmivaara
SKOL	34	41	Indufor Oy	I	14	9,4	6,8	28	3,2	Jyrki Salmi
SKOL	35	33	Protacon koncernen Oy	I, E, PM	14	9,1	9,7	104	3,4	Kari Pellinen
SKOL	36	40	CTS Engtec Oy	I, CE	14	8,9	6,9	108	4,8	Antti Lukka
	37	34	RD Velho Oy	I	14	8,5	8,4	102	3,9	Mika Kiljala
ATL	38	57	Arkkitehtitoimisto JKMM Oy	A	14	8,4	5,2	50	3,4	Samuli Miettinen
SKOL	39	36	AX-Suunnittelu	Env, Enr, I, E, M	14	8,0	7,9	80	4,8	Urpo Koivula
SKOL	40	42	Golder Associates Oy	CE, Env	14	6,7	6,7	56	3,6	Kim Brander
ATL	41	47	Arkkitehtitoimisto SARC Oy	A	13/14	6,6	5,2	47	6,3	Sarlotta Narjus
SKOL	42	50	TSS Group Oy	E	14/15	6,3	4,7	77	3,6	Kari Kallio
SKOL	43	45	Oy Omnitele AB	PM(tele)	14	6,0	5,6	51	4,3	Tomi Paatsila
SKOL	44	43	Rapal Oy	PM	14	5,8	5,8	65	5,1	Tuomas Kaarlehto
SKOL	45	39	FM-International Oy	CE	14	5,5	7,0	30		Kotaro Seki
	46	46	Re-Suunnittelu Oy – Re-Engineering Ltd	A, CE, PM	14	5,5	5,3	54	2,2	Martti Heikkinen
ATL	47	48	L Arkkitehdit Oy (Arkkitehtitoimisto Larkas & Laine Oy)	A	14	5,0	5,1	50	1,7	Robert Trapp
	48	53	Indepro Oy	PM, CE	14	5,0	4,0	32	3,9	Seppo Kivilaakso
SKOL	49	78	Chematur Ecoplanning Oy	I	14	4,9	2,4	11	1,8	Timo Kuusisto
	50	51	Insinööritoimisto Enmac Oy	I	14	4,8	4,7	60	1,5	Juha Ritala
ATL	51	62	Pes-Arkkitehdit Oy (Pekka Salminen)	A	14	4,7	3,1	48	3,5	Jarkko Salminen
	52	49	Esju Oy	I	14	4,6	5,0			Matti Kainuharju
ATL	53	58	Arkkitehtitoimisto HKP Oy	A	14	4,5	3,3	29	1,9	Mikko Suvisto
SKOL	54	37	Finnmap Infra Oy	CE	14	4,0	7,9	51	3,0	Harri Linna
SKOL	55	52	Hepacon Oy	M, E	14/15	3,9	4,0	47	1,4	Matti Remes
SKOL	56	55	Geotek Oy	Env	14	3,9	3,6	42	2,4	Aino Sihvola
ATL	57	73	Cederqvist & Jäntti Architects	A	13/14	3,8	2,6	37	2,0	Tom Cederqvist
ATL	58	89	Gullstén – Inkinen Design & Architecture (Sisustusarkkitehdit Gullstén & Inkinen Oy)	A	13/14	3,8	2,1	33	2,2	Jari Inkinen
ATL	59	94	Arkkitehtitoimisto Ala Oy	A	14	3,8	2,1	20	1,6	Antti Nousjoki
ATL	60	54	Architecture Office Sigge Ltd/ Viiva arkkitehtuuri (Arkkitehtitoimisto Sigge Oy)	A	13/14	3,6	3,9	40	4,8	Pekka Mäki
SKOL	61	70	Insinööritoimisto Tauno Nissinen Oy	E, Enr	14	3,6	2,7	32	2,3	Antti Danska
SKOL	62	61	Roadscanners Oy	CE	14	3,5	3,3	28	1,7	Timo Saarenketo
SKOL	63	64	Contria Oy	CE	14	3,3	3,1	32	1,1	Tom Eriksson
SKOL	64	68	Hifab Oy	PM	14	3,2	2,9	11	1,9	Vesa Kurkela
SKOL	65	149	Arkkitehdit Soini & Horto Oy	A	14	3,2	1,0	24	0,8	Sami Horto
ATL	66	65	Uki Arkkitehdit Oy	A	14	3,2	3,0	39	1,8	Uki Heikkinen
	67	80	Kva Arkkitehdit Oy	A, PM	14	3,1	2,4	31	0,9	Jean Andersson

RIF = Medlem i RIF, Rådgivande Ingeniörers Forening. (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd. – = uppgift saknas. PM = Projektledning, A = Arkitektur, CE = Bygg- och anläggningsteknik, CT = Certifiering o prövning, Env = Miljö, Enr = Energi, E = Elteknik, M = VVS-teknik, I = Industriteknik, MD = Multi Disciplin.

	2015	2014	Koncern	Verksamhet	Bokslut	Omsättning MEUR	(föregående)	Medelantal anställda	Balansomslutning MEUR	Koncernchef/VD
	68	67	Insinöörietoimisto Leo Maaskola Oy	M	14	3,1	2,9	32	2,2	Kari Seitaniemi
	69	66	Insinöörietoimisto Lauri Mehto Oy	CE	14	3,0	3,0	27	1,8	Simo-Pekka Valtonen
SKOL	70	69	Insinöörietoimisto Pohjatekniikka Oy	CE	14	3,0	2,7	37	1,8	Seppo Rämö
	71	74	Plaana Oy	Env	14	3,0	2,6	29	2,3	Pekka Mosorin
SKOL	72	90	Ideastructura Oy	CE	14	3,0	2,1	28	1,6	Jyrki Jalli
SKOL/ATL	73	60	Parviainen Arkkitehdit Oy	A	14	2,9	3,3	35	1,7	Mikko Lahikainen
SKOL	74	59	Kalliosuunnittelu Oy (Rockplan Ltd)	CE	14	2,9	3,3	29	1,9	Jarmo Roinisto
SKOL	75	63	Insinöörietoimisto Pontek Oy	CE	13/14	2,9	3,1	26	2,4	Pertti Määttä
	76	71	Insinöörietoimisto Äyräväinen Oy	CE	14	2,9	2,7	34	1,8	Mikko Äyräväinen
SKOL	77	75	Akukon Oy	CE	14	2,9	2,6	27	1,0	Ari Lepoluoto
SKOL	78	91	YSP-Consulting Engineers Oy	E,I	14	2,9	2,1	32		Juha Pykälinen
	79	81	Arkkitehdit NRT Oy (Nurmela, Raimoranta, Tasa)	A	14	2,8	2,4	30	2,1	Teemu Tuomi
SKOL/ATL	80	72	Tengbom Eriksson Arkkitehdit Oy	A	14	2,8	2,7	31	0,7	Patrick Eriksson
SKOL	81	56	Asitek Oy	E	14	2,6	3,6	24	2,0	Rauno Mäkelä
	82	77	Geopalvelu Oy	CE	13	2,5		24	1,6	Toivo Ali-Runkka
ATL	83	82	Arkkitehti-toimisto Hannu Jaakkola Oy (Jaakkola Architects)	A	14/15	2,3	2,3	19	2,3	Hannu Jaakkola
ATL	84	173	Arkkitehti-toimisto Lukkaroinen Oy	A	14	2,3	1,9	33	0,8	Mikko Lukkaroinen
ATL	85	100	Arkkitehti-toimisto Helamaa & Heiskanen Oy	A	14	2,3	1,9	26	1,9	Juha Saarijärvi
SKOL	86	79	Strafica Oy	CE	14	2,3	2,4	21	1,2	Markku Kivari
ATL	87	98	Linja Arkkitehdit	A	14	2,3	1,9	27	0,9	Ville Petteri Niskasaari
	88	87	Geounion Oy	CE	14	2,3	2,2	28		Matti Mäntysalo
SKOL	89	92	LINK design and development Oy	I	14	2,3	2,1	30	0,8	Jaakko Anttila
	90	95	Sipti Oy	CE	14/15	2,3	2,0	17	1,2	Teemu Rahikainen
ATL	91	103	Tommila Architects Ltd (Arkkitehdit Tommila Oy)	A	14	2,3	1,8	20	3,7	Mauri Tommila
SKOL/ATL	92	86	Aihio Arkkitehdit Oy	A	14	2,2	2,2	27	2,0	Timo Meuronen
SKOL	93	99	Insinöörietoimisto Savolainen Oy	A	14	2,2	1,9	25	1,5	Antero Savolainen
SKOL	94	110	Geobotnia Oy	CE	13/14	2,1	1,7	16	1,9	Olli Nuutilainen
ATL	95	118	Schauman Arkkitehdit Oy	A	14	2,1	1,5	20	1,8	Jussi Kaikkonen
SKOL	96	85	Yhtyneet Insinöörit Oy	Enr,E	14	2,1	2,2	24	1,2	Juha Kiviniemi
SKOL	97	105	Insinöörietoimisto Srt Oy	CE	14/15	2,1	1,8	18	1,2	Pauli Oksman
	98	93	Arkins Suunnittelu Oy	M	13/14	2,1		25	0,6	Mika Kaitonen
SKOL	99	88	Carement Oy	CE	14/15	2,1	2,2	23	0,7	Jouni Aukusti Juurikka
SKOL	100	83	Maveplan Oy	MD	14/15	2,0	2,4	34	1,1	Mika Mikkola

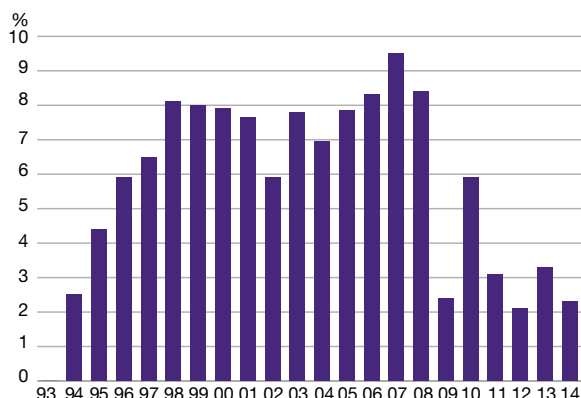
DE 30 STÖRSTA FINSKA KONCERNERNA

Generellt gäller att det är vanskligt att rakt av jämföra nyckeltalen för de största företagen med motsvarande för de mellan stora och mindre. I de senare företagen betyder de, ofta många, delägarnas omfattande arbetsinsatser relativt sett mycket för företagens omsättning och resultatnivå per anställd.

För företagen 31-100 i förteckningen ovan ökade omsättningen år 2014 med 10 % till 301 MEUR (274 MEUR 2013). Antalet anställda ökade med 7 % till 2807 (2616). Omsättningen per anställd ökade till 107 KEUR (föregående 105). Resultatet före skatt ökade till 12,6 KEUR/anställd (12,3). Räknat som vinstmarginal ger detta 11,7% (11,2 %). Genomsnittlig balans per anställd var 60,9 KEUR (56,6).

VINSTMARGINAL

Nyckeltal för de 30 största koncernerna (exkl. Pöyry)

Omsättning/anställd:	100 KEUR	(96 KEUR)	100 KEUR	(95 KEUR)
Resultat efter finansiella poster/anställda	2,3 KEUR	(5,3 KEUR)	3,4 KEUR	(4,7 KEUR)
Balansomslutning/anställd	64,4 KEUR	(53,6 KEUR)	76,5 KEUR	(71,8 KEUR)

Omsättningen för de 30 största koncernerna minskade med 1 % under 2014, till 2013 MEUR (2042 MEUR 2013). Medelantalet anställda minskade med 1 % till 20 213 (20 412). Omsättningen per anställd var 100 KEUR, samma som året innan. Resultatet före skatt var 2,3 KEUR/anställd (3,4 föregående år). Vinstmarginalen för de 30 största företagen minskade till 2,3 % (3,3 %). Genomsnittlig balans per anställd var ca 64,4 KEUR (76,5).

”Vinst-
marginalen
för Europas
300 största
företag
under 2014
var 2,1 %”

Internationell utveckling

Den genomsnittliga vinstmarginalen för de 300 största europeiska företagen minskade under 2014, till 2,1 % från 3,0 % under 2013. Medianvinstmarginalen var dock oförändrad, 4,5 %.

Även om vinstmarginalen försämrades visar den oförändrade medianen på att det inte nödvändigtvis är en övergripande trend det rör sig om, utan att det delvis beror på att några stora koncerner redovisade betydande förluster. Dessutom förbättrades faktiskt rörelsemarginalen under 2014. Den ökade till 4,7 % från 4,5 % året innan. Skillnaden där antyder att en del vinster slussas vidare till moderföretag utanför branschen eller till koncernmödrar utanför Europa. Omsättningen per anställd ökade också en aning, till 122 kEURO från 118 kEURO under 2013.

Det ska dock påpekas att underlaget inte är fullständigt. För vissa företag finns varken tillförlitliga siffror över omsättning eller vinster. Beräkningarna är genomförda med de företag vars siffror funnits tillgängliga.

Utvecklingen under 2015 och 2016

Undersökningar genomförda av EFCA (den europeiska branschorganisationen för teknik konsulter) bland dess medlemsorganisationer under året ger bilden av en bransch i återhämtning. I den senaste undersökningen (genomförd i september 2015) för rapporten EFCA Barometer var signalerna klart positiva och optimistiska. Deltagande länder var Tjeckien, Danmark, Finland, Österrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Schweiz, Turkiet, Norge, Frankrike, Portugal, Serbien, Spanien, Sverige och Grekland.

Tio av sjutton länder rapporterade att orderingen ökat under de senaste sex månaderna; Österrike, Tjeckien, Danmark, Finland, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Spanien och Sverige.

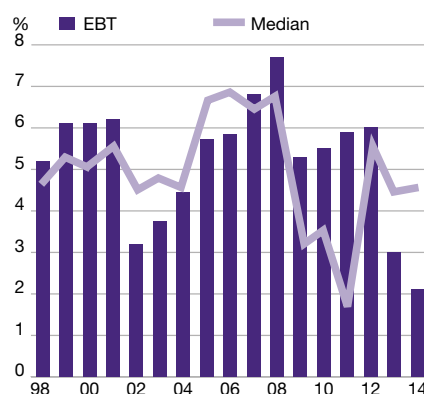
För sex länder var orderingen oförändrad. Endast Grekland svarade att den försämrats.

Åtta av sjutton länder förväntade sig att orderingen skulle öka under de kommande sex månaderna; Tjeckien, Finland, Irland, Italien, Nederländerna, Serbien, Spanien och Sverige. Grekland förväntade sig en fortsatt försämring.

Sex av sjutton länder trodde att vinstmarginalen förbättrats under 2015; Tjeckien, Irland, Italien, Nederländerna, Serbien och Sverige. I Grekland förväntade man sig att den försämrats. För 2016 var det åtta av sjutton länder som trodde på en förbättrad lönsamhet; Tjeckien, Finland, Irland, Italien, Nederländerna, Portugal, Serbien och Sverige. Återigen var Grekland det enda pessimistiska landet.

Slutsatserna av den undersökningen blir att orderläget förbättras runt om i Europa. Med det förbättrade orderläget väntas också lönsamheten stärkas, både under innevarande år och under nästa år. Grekland ser dock ut att ha det fortsatt

RESULTATUTVECKLING EUROPAS TOPP 300

”Rörelsemarginalen för Europas 300 största företag under 2014 var 4,7 %”

besvärligt och är undantaget i den här undersökningen.

Europas största koncerner

I listan över de 300 största Europeiska koncernerna steg Arcadis upp på förstaplatsen på listan, mätt i antalet anställda. Förra årets etta var ett annat nederländskt företag, Royal Imtech. Efter en noggrannare granskning av Royal Imtechs verksamhet har företaget plockats bort från bevakningen då endast omkring 14 % av gruppens intäkter kommer från konsulttjänster. Bevakningen gäller företagsgrupper vars huvudsakliga verksamhet är i teknik-konsult- och arkitektursektorn. Det kan tilläggas att Imtech i augusti lämnade in en konkursansökan och att koncernen är på väg att lösas upp. Delar av verksamheterna, framförallt utanför Nederländerna, har sålts av. Noterbart är också att svenska Sweco tar ett stort kliv upp på listan, från 17:e till 6:e plats, med förvärvet av Grontmij.

Strukturaffärer

Konsolideringstrenden inom sektorn är global och har fortsatt under 2015. Det har kanske inte genomförts lika många eller lika stora affärer som under 2014, med Aecomms rekordförvärv av URS, men det sker ändå många affärer av

En jämförelse med några internationella börsnoterade teknikkonsultföretag. Jämförande nyckeltal per senaste bokslut.

Företag	Land	Börsvärde 2015-11-18 Mkr	Senaste bokslut	Börsvärde senaste bokslut Mkr	Omsätt- ning Mkr	Medel- antal anställda	Omsätt- ning/ anställd kkr	Netto- vinst Mkr	Vinst/ anställd kkr	Netto- marginal i %	Börs- värde/ anställd kkr	P/e	P/s
Semcon	SE	768	141231	895	2726,0	2877	948	75,4	26,2	2,8%	311	11,87	0,33
ÅF AB	SE	10460	141231	9854	8805,0	6887	1278	553,0	80,3	6,3%	1431	17,82	1,12
SWECO AB	SE	11330	141231	9784	9213,7	8535	1080	544,6	63,8	5,9%	1146	17,96	1,06
Rejlerkoncernen AB	SE	1275	141231	1109	1711,5	1680	1019	33,9	20,2	2,0%	660	32,71	0,65
Eurocon Consulting AB	SE	193	141231	138	173,7	181	960	9,7	53,6	5,6%	765	14,28	0,80
Hifab Group AB	SE	98	141231	186	479,4	425	1128	10,3	24,2	2,1%	437	18,02	0,39
HiQ	SE	2556	141231	2184	1378,8	1237	1115	115,0	93,0	8,3%	1766	18,99	1,58
Pöyry Group Oy	FIN	2147	141231	1477	5352,1	5170	1035	-222,1	-43,0	-4,1%	285,6	-6,65	0,28
Etteplan OY	FIN	847	141231	566	1236,1	1859	665	55,6	29,9	4,5%	304,5	10,19	0,46
Multiconsult AS	NOR	2829	141231	0	2394,9	1724	1389	176,2	102,2	7,4%	0,0	0,00	0,00
WS Atkins plc	UK	19056	150331	16464	22622,7	17340	1305	1103,7	63,7	4,9%	949,5	14,92	0,73
Waterman Group	UK	337	150630	287	1081,0	1208	895	22,8	18,9	2,1%	237,7	12,60	0,27
WYG PLC	UK	1126	150331	958	1631,5	1481	1102	24,7	16,7	1,5%	646,8	38,74	0,59
RPS Group	UK	6756	141231	5958	7368,3	4530	1627	429,5	94,8	5,8%	1315,2	13,87	0,81
Aukett Swanke Group plc	UK	149	140930	170	223,2	218	1024	13,5	62,0	6,1%	780,8	12,59	0,76
Ricardo plc	UK	5739	150630	5803	3316,3	2125	1561	239,5	112,7	7,2%	2730,8	24,23	1,75
Sweett Group plc	UK	208	150331	142	1137,4	1523	747	-23,7	-15,6	-2,1%	92,9	-5,97	0,12
Arcadis	NL	18257	141231	19164	24688,9	28139	877	858,1	30,5	3,5%	681,0	22,33	0,78
Fugro	NL	13698	141231	13091	24101,2	13537	1780	-4287,2	-316,7	-17,8%	967,1	-3,05	0,54
Bertrandt AG	D	10082	140930	9507	8157,1	11561	706	584,1	50,5	7,2%	822,3	16,28	1,17
Alten Group	FR	14873	141231	11139	12866,5	18400	699	744,8	40,5	5,8%	605,4	14,96	0,87
Altran Group	FR	18235	141231	12710	16456,0	22709	725	772,3	34,0	4,7%	559,7	16,46	0,77
Assystem S.A.	FR	4127	141231	3643	8120,0	10792	752	204,3	18,9	2,5%	337,6	17,84	0,45
S II A.A.	FR	1574	150331	1303	2967,6	4854	611	105,6	21,8	3,6%	268,4	12,34	0,44
Sogecclair S.A.	FR	492	141231	717	1072,1	1178	910	46,8	39,7	4,4%	608,3	15,33	0,67
AKKA Technologies S.A.	FR	4808	141231	4412	8298,1	10605	782	230,1	21,7	2,8%	416,1	19,17	0,53
Soditech Ingénierie S.A.	FR	19	141231	12	41,4	66	627	3,4	51,1	8,1%	179,6	3,51	0,29
INYPESA	ES	264	141231	231	212,9	134	1589	-16,5	-123,1	-7,7%	1722,4	-14,00	1,08
Ansaldo STS	IT	18290	141231	15610	12213,8	3799	3215	755,6	198,9	6,2%	4109,0	20,66	1,28
Snitt Europa							1016		11,18	1,1%	757		71
Tetra Tech, inc.	US	13637	150930	12301	19323,3	14000	1380	328,3	23,5	1,7%	878,6	4,46	0,64
TRC Companies, Inc.	US	2773	150630	2631	3429,0	3700	927	163,2	44,1	4,8%	711,0	1,92	0,77
Hill International, Inc	US	1426	141231	1664	5380,8	4558	1181	-91,4	-20,1	-1,7%	365,0	-2,17	0,31
AECOM Technologies, Inc.	US	39470	150930	34903	151185,2	92000	3492	-1301,3	-30,1	-0,9%	806,1	-3,19	0,23
SNC-Lavalin, Inc.	CAN	42718	141231	44695	53603,3	42000	1276	8859,4	210,9	16,5%	1064,2	0,76	0,83
Stantec, Inc.	CAN	20769	141231	20017	16810,1	15500	1085	1093,0	70,5	6,5%	1291,4	2,76	1,19
WSP Global	CAN	29620	141231	22991	19285,0	31700	608	417,3	13,2	2,2%	725,3	55,10	1,19
Snitt Nordamerika							1322		46,54	3,5%	684		74
Coffey International Ltd	AU	668	150630	228	3543,0	3300	1074	33,7	10,2	1,0%	69,1	1,06	0,06
Cardno Group	AU	3295	150630	3489	9055,4	8100	1118	-924,5	-114,1	-10,2%	430,8	-0,59	0,39

Valutakurserna i tabellen ovan motsvarar genomsnittliga valutakurserna under januari-oktober 2015

1	NOK	=	1,0571	SEK	1	EUR	=	9,3699	SEK
1	AUD	=	6,3685	SEK	1	USD	=	8,4039	SEK
1	CAD	=	6,6445	SEK	1	GBP	=	12,8787	SEK

I tabellen över de börsnoterade företagen redovisas siffror enligt senaste årsredovisningen, eventuella förvärv efter detta ingår alltså ej.

Europas 50 största arkitektgrupper

2015	2014	Koncern	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Om-sättning MEUR
1	1	AEDAS Architects Group *	England	14/15	1400	1400	375,0
2	2	Foster & Partners Ltd	England	14/15	1113	1105	257,9
3	11	BDP Building Design Partnership	England	14	758	732	
4	49	Rambøll Architects & Urban Planning *	Denmark	14	730		
5	5	AIA – Architectes Ingénieurs Associés *	France	14	610	560	
6	4	Atkins Architects *	England		597	597	
7	6	White Arkitekter AB	Sweden	14	583	557	81,1
8	9	Benoy Architects Ltd	England	14	561	511	71,3
9	7	ATP Architects Engineers	Austria	14	550	520	62,0
10	13	Broadway Malyan Ltd	England	13/14	525	355	60,4
11	8	Tengbomgruppen	Sweden	14	522	520	50,8
12	10	Gmp Architekten von Gerkan, Marg und Partner	Germany	14	500	508	
13	12	Herzog & de Meuron Architekten AG *	Switzerland	14	460	362	
14	3	SWECO Architects	Sweden	14	455	650	57,3
15	16	Zaha Hadid Architects	England	13/14	390	349	64,0
16	17	LINK Arkitektur AS	Norway	14	350	330	40,5
17	21	HENN Architekten	Germany	14	340	335	57,7
18	19	Burckhardt+Partner AG Architekten Generalplaner	Switzerland	14	335	315	
19		Grimshaw Architects Llp	England	14/15	324	246	49,7
20	18	Arkitektfirmaet C.F. Møller	Denmark	14	320	319	42,5
21	24	HPP Architects	Germany	14	314	289	32,1
22	20	UAB "Kelproktas"	Lithuania	14	301	250	11,7
23	29	Allies and Morrison Architects Ltd *	England	14	300	250	27,0
24	30	Arkitema K/S	Denmark	14	288	244	32,8
25	26	Barton Willmore Group	England	13/14	281	258	43,0
26	14	RKW Architekten & Co, KG *	Germany	14	280	350	38,9
27	28	Heinle, Wischer und Partner *	Germany	14	260	250	32,1
28	27	Stride Treglown Group PLC	England	14	257	252	25,0
29	23	O.M.A. Office for Metropolitan Architecture *	Netherlands	14	247	300	47,4
30	22	Sheppard Robson *	England	14	247	222	17,8
31	33	PRP Architects Ltd	England	13/14	239	239	
32	31	Henning Larsen Architects	Denmark	13/14	232	232	26,4
33	32	Arup associates, architects *	England		226	226	
34	38	Valode & Pistré *	France	14	220	200	
35		Aukett Swanke Group plc	England	13/14	218	104	23,8
36	25	Chapman Taylor LLP	England	13/14	218	265	19,6
37	34	AXCT-IDOM *	Spain		215	216	
38	36	Wilmutte & Associés *	France	14	213	201	
39	37	INBO Architects/Consultants	Netherlands	14	210	200	12,3
40	39	HLM Architects	England	14	200	200	
41	44	Rogers Stirk Harbour & Partners	England	13/14	193	170	41,5
42	41	Purcell Miller Tritton	England	13/14	192	180	19,7
43		IBI Group Europe *	England	14	184	139	27,7
44		Wilkinson Eyre Architects Ltd	England	14	179	132	30,2
45	43	Temagruppen Sverige AB	Sweden	14	171	173	20,5
46	35	Scott Brownrigg Architects	England	14	168	212	20,5
47		AS Architecture-Studio *	France	14	160	150	14,5
48	45	Progetto CMR	Italy	14	160	160	5,1
49	56	Jaspers-Eyers Architects *	Belgium	14	160	150	
50		Pascall+Watson	England	13/14	156	175	22,7

varierande storlek löpande. De nord-amerikanska jättkoncernerna fortsätter att växa, även om Aecom i år ägnat sig mer åt att driva igenom fusionen med URS. WSP fortsätter att växa, inte minst i Norden. Svenska koncerner växer också utomlands. Sweco fördubblade nästan sin storlek med förvärvet av holländska Grontmij. Andra europeiska grupper fortsätter att etablera sig i Asien.

Nedan redovisas ett axplock av de internationella strukturaffärer som genomförts under året. Nordiska förvärv redovisas huvudsakligen på respektive lands rapportering.

Altran handlar i Indien och Holland

I juli förvärvade franska Altran det indiska teknikkonsultföretaget SiCon Design Technologies (SiCoTech). Företaget är specialiserat på utveckling och design av halvledare och arbetar med flera av de största halvledartillverkarna i världen. SiConTech, med 500 medarbetare, grundades i Bangalore 2010. Förvärvet är i linje med Altrans strategi att växa i Indien, en nyckelmarknad för leveransen av tekniska tjänster globalt. Därmed passerar Altran Indien tusenstreckat vad gäller antalet medarbetare. Tidigare under året hade gruppen förvärvat det nederländska företaget Nspyre, med 680 anställda och en omsättning på 64 miljoner EURO. Nspyre är specialiserat på mjukvaruutveckling och mekaniktjänster för teknik-, trafik-, infrastruktur-, fordons- och energisektorerna. Med det förvärvet har Altran drygt 1800 medarbetare i Benelux-länderna, varav 1000 i Holland.

Atkins i kärnaffär

Engelska WS Atkins förvärvade i november projekt-, produkt- och teknikavdelningarna ("PPT") från amerikanska kärnkraftskonsulten EnergySolutions för 318 miljoner USD. PPT är ett innovativt företag som erbjuder en rad tjänster kring avveckling och sanering av kärnkraftverk. I samband med affären

påpekade gruppen att av världens mer än 400 kärnkraftsreaktorer är nästan 75 % mer än 25 år gamla. Marknaden för dessa tjänster bedöms alltså vara betydande. Med PPTs 650 specialister kompletterar man förra årets förvärv av Nuclear Safety Associates och tillsammans bidrar affärerna till en förstärkt position på den globala marknaden för tjänster inom kärnkraft.

Mouchel köps av Kier Group

Kier Group plc har förvärvat den brittiska teknikkonsulten Mouchel Group, som 2013/2014 hade en omsättning på drygt 600 miljoner GBP och 6 200 anställda. Mouchel erbjuder design- och projektledningstjänster för, huvudsakligen, infrastruktursektorn. Affären, som uppgick till 265 miljoner GBP, kompletterar Kier Groups kapacitet och tjänsteerbjudande. Kier investerar i, bygger och driver alla typer av fastigheter och anläggningar. Kier Group har över 24 000 medarbetare i Storbritannien, Karibien, Mellanöstern och Hong Kong.

WSP fortsätter att köpa

WSP köpte i oktober den kanadensiska teknikkonsulten MMM Group, med över 2000 anställda och en omsättning på cirka 325 miljoner CAD. MMM är verksam inom transportinfrastruktur-, miljö- samt byggsektorerna och har en bred erfarenhet av OPP (offentlig privat partnerskap). Med affären stärker WSP sin position på hemmamarknaden, där man nu räknar in omkring 8 700 medarbetare, samtidigt som man kan dra nytta av OPP-erfarenheterna på global nivå.

Tidigare under året förvärvades ett annat kanadensiskt teknikkonsultföretag; Levelton Consultants med 215 anställda specialiserat på miljövetenskap, byggvetenskap, materialvetenskap och geoteknik. Med förvärvet stärker man sin avdelning för miljötekniktjänster i Kanada, som nu har 1 100 medarbetare. I december förra året förvärvade WSP det colombianska dotterbolaget av sin kanadensiska kollega Dessau. Dessau

VÄRLDENS 10 STÖRSTA KONCERNER

2015	2014	Koncern	Land	Bokslut	Medel- antal anställda	(Föregående)	Omsättning MUSD
1	1	AECOM	USA	14	92000	90000	17989,9
2		Jacobs Engineering	USA	14	49900		12114,8
3	4	SNC-Lavalin Group	Canada	14	42000	29700	6378,4
4	3	WSP Group	Canada	14	31700	31500	2294,8
5	2	Worley Parsons Engineering Ltd	Australia	14/15	31400	35600	6628,3
6	7	Arcadis Group	Netherlands	14	28139	21880	2937,8
7	6	CH2M Hill Companies, Inc.	USA	14	25000	26000	5468,4
8	8	Altran Technologies	France	14	22709	20427	1958,1
9	10	Alten Group	France	14	18400	16000	1530,8
10	9	WS Atkins plc	England	14/15	17340	16519	2691,9

För de europeiska företagen presenteras medelantalet anställda per år, för de nordamerikanska är det totala antalet anställda som presenteras. Siffrorna är därför inte helt jämförbara, men de ger en uppfattning om hur de europeiska koncernerna står sig i ett globalt perspektiv.

CEI, med huvudkvarter i Bogota, har 415 medarbetare, är verksamt inom transportsektorn samt på olje- och gasmarknaderna. Man har bland annat projektlett byggandet av merparten av pipelinesystemet i Colombia. Dessaus kanadensiska verksamhet har köpts upp av amerikanska Stantec, som därmed skapar sig en viktig närvaro i Quebecregionen. Dessau bidrar med 1 300 konsulter och en omsättning omkring 130 miljoner CAD. Stantecgruppen sysselsätter drygt 15 000 personer och erbjuder tekniktjänster inom bygg- och anläggningssektorn.

AMEC Foster Wheeler har förvärvat den skotska teknikkonsulten Scopus Group, specialiserat på tjänster till olje- och gassektorn. Företaget, med huvudkvarter i Aberdeen, har omkring 200 anställda.

Systra i sydväst och öst

Franska Systra har förvärvat den brasilianska teknikkonsulten Tectran i Belo Horizonte, med 80 medarbetare. Företaget är verksamt i transportinfrastruktursektorn, huvudsakligen, och stärker därmed Systras kapacitet att bemöta utmaningarna som Brasiliens infrastruktursektor ställer. I slutet av 2014 köpte

Systra den indiska teknikkonsulten SAI, med 600 anställda och en omsättning på 11 miljoner EURO. SAI är baserat i Ahmedabad och arbetar inom bygg-, infrastruktur- och miljösektorerna.

Sener har köpt upp sin spanska konkurrent Estudio de Ingenieria y Proyectos S.A. (EIPSA), som är specialiserat inom byggkonstruktion. Företagen har tidigare samarbetat i projekt. Sener har över 5 000 anställda i Spanien, Storbritannien, Mellanöstern och Sydamerika.

Franska Ingérop har köpt High-Point Rendels ingenjörsavdelning, och döpt om bolaget till Rendel Limited. Företaget kommer att fortsätta att fokusera på brokonstruktion, geoteknik, transportinfrastruktur och tunnelprojektering. Rendel grundades ursprungligen som Rendel, Palmer & Tritton 1838 och firade alltså 175 år 2013!

Franska S II S.A. har stärkt sin position i Tyskland genom förvärvet av Cadcon, ett teknikkonsultföretag baserat i Gersthofen nära München med 450 medarbetare och en omsättning på 34 miljoner EURO. Cadcon erbjuder teknikkonsulttjänster till flyg-, fordons-, energi- och hälsovårdssektorerna.

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

2015	2014	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
1	2	Arcadis Group	MD	Netherlands	14	28 139	21880	2634,9	Neil McArthur
2	3	Altran Technologies	I	France	14	22 709	20427	1756,3	Dominique Cerutti
3	5	Alten Group	I	France	14	18 400	16000	1373,0	Simon Azoulay
4	4	WS Atkins plc	MD	England	14/15	17 340	16519	2414,4	Uwe Kreuger
5	6	Mott MacDonald Group	MD	England	14	14 664	13990	1692,0	Keith Howells
6	17	SWECO AB (förvärvade Grontmij, juni-15) proforma	MD	Sweden	14	14 545	8501	1622,7	Tomas Carlsson
7	7	Fugro N.V	CE	Netherlands	14	13 537	12591	2572,2	Paul van Riel
8	11	ARUP Group	MD	England	14/15	12 143	11355	2113,3	Gregory Hodgkinson
9	8	Egis Group	MD	France	14	12 000	12000	854,0	Nicholas Jachiet
10	10	Bertrandt AG	I	Germany	13/14	11 561	10829	870,6	Dietmar Bichler
11	9	Assystem Group S.A	MD	France	14	10 792	11045	866,6	Dominique Louis
12	12	AKKA Technologies S.A	I	France	14	10 605	10784	885,6	Maurice Ricci
13	14	Rambøll Gruppen A/S	MD	Denmark	14	10 256	9593	1111,8	Jens-Peter Saul
14	13	Antea Group	MD	Netherlands	14	10 173	10231	2136,8	Menno Smits & Rob van Dongen
15	16	WSP Europe	MD	England	14	8 900	8700	751,8	Magnus Meyer
16		Jacobs Engineering Europe (inkl SKM)	Env,Enr	England	13/14	8 600		2557,9	Mark Bello
17	22	ÅF (6 förvärv under 2015) proforma	I,E,M,Enr	Sweden	14	7 428	6689	1014,8	Jonas Wiström
18	18	EDAG Group	I	Germany	14	7 268	7268	675,0	Werner Kropsbauer
19		M+W Group GmbH	CE/PM	Germany	14	7 050		2500,0	Herbert Demel
20	20	Segula Technologies Engineering Group *	I	France	14	7 000	6800	400,0	Franck Ghrenassia
21	21	Royal HaskoningDHV	MD	Netherlands	14	6 850	6700	654,7	Erik Oostwegel
22	15	Mouchel Group	MD	England	13/14	6 232	6648	847,5	Grant Rumbles
23	23	COWI Group	MD	Denmark	14	6 180	6096	712,4	Lars-Peter Søbbye
24	25	Sener Group	MD	Spain	14	5 541	5570	1304,7	Jorge Sendagorta Gomendio
25	24	Pöyry Group	MD	Finland	14	5 170	5704	571,2	Alexis Fries
26	26	AECOM Europe *	MD	England	14	5 100	5500	1044,6	Richard Robinson
27	32	SYSTRA Group *	MD	France	14	5 000	3800	527,0	Pierre Verzat
28	28	S II S.A	I	France	14/15	4 854	4443	316,7	Bernard Huvé
29	27	Tebodin, Consultants & Engineers	MD	Netherlands	14	4 800	4900	242,2	Pieter Koolen
30	29	RPS Group plc	Env	England	14	4 530	4306	786,4	Alan S. Hearne
31	40	TPF Group	MD	Belgium	14	4 250	2700	236,4	Thomas Spitaels
32	31	Mace Group Ltd	PM	England	14	4 160	3806	2043,1	Mark Reynolds
33	33	Turner & Townsend Group	PM,QS	England	14/15	4 102	3660	522,1	Vincent Clancy
34	30	Ansaldo STS		Italy	14	3 799	4128	1303,5	Stefano Siragusa
35	34	Artelia	PM	France	14	3 350	3200	364,0	Benoît Clocheret
36	35	AYESA	MD	Spain	14	3 347	3165	248,3	José Luis Manzanares Japón
37	41	CH2M Group Europe (fd Halcrow) *	MD	England	14	3 202	2589	879,7	Mark Thurston
38	38	Semcon AB	I	Sweden	14	2 887	2874	290,9	Markus Granlund
39	36	Capita Property & Infrastructure LTD	MD	England	14	2 854	3025	334,0	Richard Marchant
40		Sogeti High Tech	I	France	13	2 625		206,0	Jean-Pierre Petit
41		Ineco	CE	Spain	13	2 531		187,5	Jesús Silva
42	42	SNC-Lavalin Europe SA *	MD	France	14	2 500	2570	422,6	Christian Jacqui
43	39	Norconsult AS	MD	Norway	14	2 472	2700	433,8	Per Kristian Jacobsen
44	43	IDOM Group	MD	Spain	14	2 457	2200	226,5	Luis Rodriguez
45	44	SETEC Group (Setec TPI)	MD	France	14	2 400	2400	254,0	Jean-Emile Croiset
46	48	TYPSA Group	MD	Spain	14	2 310	1961	217,8	Pablo Bueno Tomás
47		Iberdrola Ingenieria Y Construcción	CE,Env,PM	Spain	13	2 283		654,0	
48	46	Ricardo plc	I	England	14/15	2 125	2075	353,9	Dave Shemmans
49	45	PM Group (Pm Project Management Group)	PM, MD	Ireland	14	2 100	2100	349,5	David Murphy
50	53	Drees & Sommer-Gruppe	PM	Germany	14	2 000	1770	242,0	Hans Sommer
51	47	EPTISA	MD	Spain	14	2 000	2000	120,0	Luis Villarroya Alonso

2015	2014	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Omställning MEUR	Koncernchef/VD
52	51	Dorsch Gruppe	MD	Germany	14	2 000	1800		Olaf Hoffmann
53	49	ILF Consulting Engineers	MD	Germany/Austria	14	1 923	1878	194,2	Klaus Lässer
54	54	Etteplan Oy	I	Finland	14	1 859	1736	131,9	Juha Näkki
55	58	Multiconsult-group	MD	Norway	14	1 827	1530	255,6	Christian Nørgaard Madsen
56	50	Fichtner Group	Enr, MD	Germany	14	1 749	1752	254,0	Georg Fichtner
57	52	MWH Europe	MD, Env	England	14/15	1 723	1777	195,9	Catherine Schefer
58	56	Ingérop S.A (Köpt Rendel)	MD	France	14	1 700	1584	191,0	Yves Metz
59	57	Rejler Group	E,I	Sweden	14	1 690	1537	182,7	Peter Rejler
60	55	Kema NV (köpt av DNV GL) *	Enr	Netherlands	14	1 670	1675	325,0	David Walker
61	75	Buro Happold	MD	England	14/15	1 562	1354	204,1	Roger Nickells
62	62	Sweett Group PLC	PM	England	14/15	1 523	1470	121,4	Derek Pitcher
63	61	Inspecta Oy	I	Finland	13	1 500	1500	176,0	Kari Aulasmaa
64	65	RLE International Gruppe GmbH	I, PM	Germany	14	1 500	1400	98,0	Ricardo Arau Mussons m.fl
65	67	Gleeds *	PM	England	14	1 500	1300		Richard Steer
66	60	Polymont Group *	I	France	14	1 500	1500		Salah-Eddine Abou-Obeida
67	70	WYG	MD	England	14/15	1 481	1255	176,9	Paul Hamer
68	66	NIRAS Group A/S	MD	Denmark	14	1 405	1375	168,2	Carsten Toft Boesen
69	63	AEDAS Architects Group *	A	England	14/15	1 400	1400	375,0	Malcolm Ellis
70	64	Safege Consulting Engineers	Env,S,CE	France	14	1 400	1400	107,7	Loïc Voisin
71	69	Combitech AB	I	Sweden	14	1 332	1290	163,7	Marie Bredberg
72	59	Lahmeyer International GmbH (köpt av Tractebel Engineering/GF Suez)	Enr	Germany	14	1 300	1500		Bernd Kordes
73	79	Waterman Group plc	MD	England	14/15	1 259	1108	115,3	Nick Taylor
74	73	Tyréns AB	CE,PM	Sweden	14	1 250	1169	152,2	Ulrika Francke
75	71	HIQ International AB	I	Sweden	14	1 237	1202	147,2	Lars Stugemo
76	68	Obermeyer Planen+Beraten GmbH *	MD	Germany	14	1 200	1300	100,0	Maximilian Grauvogl
77	83	Sogclair SA	I	France	14	1 178	982	114,4	Phillippe Robardey
78	74	Reinertsen Engineering	MD	Norway	12	1 135	1135	154,6	Torkild Reime Reinertsen
79	76	Foster & Partners Ltd	A	England	14/15	1 113	1105	257,9	Mouzhan Majidi
80	114	Citec Group	I, Env	Finland	14	1 110	1200	49,5	Martin Strand
81	72	Movares Group BV	CE,E	Netherlands	14	1 109	1193	133,4	Johan van den Elzen
82	77	Golder Associates Europe *	Env,CE, PM,Enr	England	14	1 100	1100	130,6	Anna-Lena Öberg-Högsta
83	37	Tractebel Engineering	MD	Belgium	14	1 098	1132	276,3	Daniel Develay
84	80	SLR Group (SLR Management)	Env	England	13/14	1 066	1018	143,2	Neil Penhall (MD-Europe)
85	89	RSK Group	Env	England	13	1 015	825	124,2	Alan Ryder
86	78	Tauw Group bv	MD	Netherlands	14	1 005	1051	103,6	Bram de Borst
87	81	Gruener Ltd. (Gruener-Gruppe AG) *	MD	Switzerland	14	1 000	1000	132,2	Flavio Casanova
88	102	Pell Frischmann Group	MD	England	14	927	608		Sudho Prabhu
89	84	IV-Groep b.v.	MD	Netherlands	14	915	957	124,0	Rob van de Waal
90	85	ABMI-groupe S.A *	I	France	12	900	900	69,0	Philippe Chatron
91	86	Witteveen+Bos Consulting Engineers	MD	Netherlands	13/14	899	875	119,1	Karin Sluis, Henk Nieboer
92	88	Asplan Viak koncernen	MD	Norway	13	891	812	117,4	Øyvind Mork
93	87	Müller-BBM Holding GmbH	MD	Germany	13/14	860	812		H. Gass m.fl
94	92	Consulgal Group, SA.	MD	Portugal	12/13	821	783	47,9	Rogério Monteiro Nunes
95	82	FERCHAU Aviation *	I	Germany	14	800	1000	65,0	Harald Felten
96	90	Prointec S.A	MD	Spain	13/14	800	800	58,0	Jesús María Contreras Olmedo
97	95	BDP Building Design Partnership	MD	England	14	758	732	89,6	John McManus
98	94	Noble Denton Group (DNV) *	I,E	England	13/14	750	750		Lutz Hugo Otto Wittenberg
99	98	Amstein + Walthert AG	E,M	Switzerland	14	750	650		Christian Appert

PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

2015	2014	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
100	132	GETINSA S.A	CE, Env, PM	Spain	14	714	748	39,9	Pedro D. Gomez
101	100	Neste Jacobs Group	I	Finland	14	705	628	123,4	Jarmo Suominen
102	140	D'Appolonia S.p.A	MD	Italy	14	700	387		Roberto Carpaneto
103	93	ÚJV Řez, a. s.	Enr,I	Czech Republ.	13	682	730	39,4	Karel Křížek
104	97	Alectia Group	MD	Denmark	14	657	657	87,6	Jesper Mailind
105		Benteler Engineering	I	Germany	14	650		60,0	
106	107	AIA – Architectes Ingénieurs Associés *	CE,A	France	14	610	560		Christian Bougeard
107		GHESA Ingeniería y Tecnología	CE,Env,Enr	Spain	14	600	543	77,3	Javier Perea
108	101	Gauß Gruppe *	MD	Germany	14	600	610	68,0	Gerhard H. Gauß
109	116	Italconsult S.p.A *	PM	Italy	14	600	500	41,0	Antonio Bevilacqua
110	103	Acciona Ingeniería Sa *	I	Spain	14	600	600		Pedro Martínez
111	115	Basler & Hofmann AG *	MD	Switzerland	14	600	500		Dominik Courtin
112	108	White Architects AB	A,PM, Env	Sweden	14	583	557	81,1	Monica von Schmalensee
113	104	Elomatic Group Oy	I,MD	Finland	14	583	590	77,2	Olli Manner
114	99	BG Bonnard & Gardel Groupe SA (BG Consulting Engineers)	MD	Switzerland	14	566	532	84,8	Laurent Vulliet (CEO)
115	112	Benoy Architects Ltd	A	England	14	561	511	71,3	Graham Cartledge
116	106	Emch + Berger Gruppe *	MD	Switzerland	14	560	570	79,9	Urs Schneider
117	109	Deerns Consulting Engineers BV	E, M, PM, I	Netherlands	14	560	525	70,0	Jan Karel Mak
118	105	PCG-Profabril Consulplano Group	MD	Portugal	14	551	573	31,4	Ilidio de Ayala Serôdio
119	110	ATP Architects Engineers	A,CE,E,M	Austria	14	550	520	62,0	Christoph M. Achammer
120	139	Cundall Johnston & Partners *	CE,S,Env	England	14	530	400	50,9	David Dryden
121	151	Broadway Malyan Ltd	A	England	13/14	525	355	60,4	Gary Whittle
122	119	Granlund Oy	E,M	Finland	14	523	496	45,5	Pekka Metsi
123	111	Tengbomgruppen	A	Sweden	14	522	520	50,8	Gunilla Haglund, Johanna Frelin från jan-16
124	346	Sigma Technology, Industry, IT Connectivity & Civil *	I	Sweden	14	519	406	55,1	Hedlund, Edlund, Persson, Malmros, m fl
125	124	HPC AG	Env,PM,CE	Germany	14	505	475	60,0	Josef Klein-Reesink, Andreas Kopton
126	130	MOE A/S	MD	Denmark	14	502	442	53,3	Christian Listov-Saabye
127	120	INROS LACKNER	MD	Germany	14	502	493	43,5	Uwe Lemcke
128	113	Gmp Architekten von Gerkan, Marg und Partner	A	Germany	14	500	508		Meinhard von Gerkan, Volkwin Marg
129	118	Ernst Basler & Partner Ltd	MD	Switzerland	14	500	500		Daniel Schläpfer
130	174	EMAY international engineering and consultancy	CE,A	Turkey	14	500	300		Mehmet Kaba
131	121	Ingenieurbüro Dipl.- Ing. H. Vössing GmbH	MD	Germany	14	497	491	43,4	Heiko Borchardt
132	138	Assmann Beraten + Planen GmbH	MD	Germany	14	494	400	60,1	Dr. Peter Warnecke / Martin Fecke
133	125	Orbicon A/S	MD	Denmark	14	492	467	61,1	Jesper Nybo Andersen
134	141	Peter Brett Associates	MD	England	13/14	486	370	65,2	Paul Reilly
135	117	CDM Smith Europe GmbH	CE, Env	Germany	14	485	500	49,6	Hans Martin Gaus (chairman)
136	122	Hoare Lea & Partners	E,M,Enr	England	14	482	482	82,4	Brian Clargo (Partner) mfl.
137	131	SITO Group Oy	CE, Env, PM	Finland	14	475	435	44,2	Tapio Puurunen
138	145	Projektengagemang AB (förvärvat 7 bolag) proforma	PM	Sweden	14	473	364	65,4	Per-Arne Gustavsson
139	123	CSD Group	Env, PM, CE,S, E	Switzerland	14	473	476	59,8	Jean-Pascal Gendre
140	96	FCG Finnish Consulting Group	MD	Finland	14	464	725	56,5	Ari Kolehmainen
141	129	Rapp Gruppe	MD	Switzerland	14	460	450	62,5	Bernhard Berger
142	146	Herzog & de Meuron Architekten AG *	A	Switzerland	14	460	362		Pierre de Meuron; Jacques Herzog
143	126	Wardell Armstrong LLP	MD	England	14/15	452	452	36,5	Mike Hassall
144	147	Fairhurst *	MD	Scotland	14	450	360	45,0	Robert McCracken
145	133	A-Insinöörät Group	S, CE, PM	Finland	14	437	414	45,0	Jyrki Keinänen

2015	2014	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Omställning MEUR	Koncernchef/VD
146	155	Krebs und Kiefer Beratende Ingenieure	CE,S, PM	Germany	14	435	397	44,2	Hans Gerd Lindlar
147	134	Hifab Group AB	PM	Sweden	14	425	413	51,2	Elisabeth Brattlund, tf vd
148	160	Pick Everard Ltd *	MD	England	14	425	340	38,2	Duncan Green
149	150	Knightec AB	I	Sweden	14/15	413	358	44,7	Dimitris Gioulekas
150	142	Opus Joynes Pike (Opus International)	CE,S,Env	England	14	400	370	67,3	David Prentice
151	137	Amberg Group *	CE,S,PM	Switzerland	14	400	400		Felix Amberg
152	128	Euroestudios S.L. *	CE,Envr,PM	Spain	14	393	450	30,7	Juan Santamaría Fullana
153	158	Zaha Hadid Architects	A	England	13/14	390	349	64,0	Zaha Hadid, Patrik Schumacher
154	135	Vahanen Oy	CE	Finland	14	389	407	26,8	Risto Vahanen
155	148	Clafis Engineering *	I	Netherlands	14	382	359		
156	164	AREP Groupe	MD	France	14	376	333	53,4	Jean-Marie Duthilleul
157	157	Insta Automation Oy	I	Finland	14	372	349	51,1	Timo Lehtinen
158	162	Steer Davies Gleave Ltd	CE	England	14/15	370	338	52,0	Hugh Jones
159	161	Structor Group	CE,PM	Sweden	14	365	339	55,2	Fladvad, Hulthén, Texte
160	166	Insinöörtoimisto Comatec Group	I, Enr	Finland	14	353	321	19,0	Aulis Asikainen
161	167	Technital SpA	CE	Italy	14	350	320	44,3	Alberto Scotti
162	156	Temelsu International Engineering Services Inc.	MD	Turkey	13	350	350	16,4	Demir İnözü
163	163	Bengt Dahlgren AB	M,Enr	Sweden	14	346	335	41,1	
164	175	PBR Planungsbüro Rohling AG Architekten u Ingenieure	MD	Germany	14	343	300	33,7	Heinrich Eustrup
165	178	HENN Architekten	A	Germany	14	340	335	57,7	Gunter Henn
166	168	IProconsult GmbH	CE, Env, A	Germany	13/14	340	320	16,0	Lutz Junge
167	170	Burckhardt+Partner AG Architekten Generalplaner	A	Switzerland	14	335	315		Peter Epting
168	190	JBA Group Limited	CE, Env	England	14	333	250	28,5	Jeremy Benn
169		Grimshaw Architects Llp	A	England	14/15	324	246	49,7	Jolyon Brewis
170	165	Verkis hf	MD	Iceland	14	321	330	33,6	Sveinn Ingi Ólafsson
171	169	Arkitektfirmaet C.F.Møller	A	Denmark	14	320	319	42,5	Klaus Toustrup
172	186	GPO Ingenieria, S.A.	MD	Spain	14	320	264	22,5	Xavier Montobbio Camprobi
173	182	HPP Architects	A	Germany	14	314	289	32,1	Joachim H. Faust
174	149	ABT Holding BV	MD	Netherlands	14	313	358	35,8	Walter Spangenberg
175	144	Mannvit hf.	MD	Iceland	14	309	365	35,1	Sigurhjörtur Sigfússon
176	184	BAC Engineering Consultancy Group	MD	Spain	15	306	280	17,0	Joan Franco Poblet
177	171	UAB "Kelprojektas"	A	Lithuania	14	301	250	11,7	Algimantas Medziasius
178	189	Allies and Morrison Architects Ltd *	A	England	14	300	250	27,0	Bob Allies
179	201	DOLSAR Engineering Inc. Co.	PM,CE,Env, E,M,MD	Turkey	14	298	242	16,4	H. İrfan Aker
180	199	Arkitema K/S	A,PM	Denmark	14	288	244	32,8	Peter Hartmann Berg
181	191	WTM Engineers	MD	Germany	14	285	235	25,2	Karl Morgen
182	187	Barton Willmore Group	A,PM	England	13/14	281	258	43,0	Ian Mellor
183	154	RKW Architekten & Co, KG *	A	Germany	14	280	350	38,9	Wojtek Grabianowski
184	183	Steinbacher-Consult GmbH *	CE, PM	Germany	14	280	280		Stefan Steinbacher
185	210	UVATERV Engineering Consultants Ltd.	MD	Hungary	14	263	215	7,6	Gyula Bretz
186	192	Heinle, Wischer und Partner *	A,PM	Germany	14	260	250	32,1	T. Behnke, H. Chef-Hendriks, A. Gyalokay, T. Heinle, M. Kill, J. Krauß, C. Pelzeter, E. Schultz
187	226	Wise Group Finland Oy	CE	Finland	14	260	198	26,0	Aki Puuska
188	188	Stride Treglown Group PLC	A	England	14	257	252	25,0	Kevin McDonald
189	136	NET Engineering S.p.A	MD	Italy	14	256	271	25,3	Giovanni Battista Furlan
190	194	Bjerkning AB	CE,M	Sweden	14	254	250	33,0	Anders Wärefors
191	197	DRI upravljanje investicij (DRI Investment Management)	PM	Slovenia	14	254	246	17,4	Jure Kač

PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

2015	2014	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
192		Dps Engineering	MD	Ireland	13	253		69,4	Frank Keogh
193	181	HR Wallingford Group Ltd	CE, Env,I	England	14/15	250	264	34,0	Dr Bruce Tomlinson
194	193	Consitrans S.R.L.	CE,S, Env,PM	Romania	14	250	250	22,3	Eduard Hanganu
195	195	Hbh Projekt Spol. S R.O.	CE	Czech Republ.	14	250	250		Radovan Hrnčír
196	196	Iproplan Planungsges. MbH	MD	Germany	14	250	250		Jörg Thiele (President)
197		Yuksel Proje Uluslararasi AS *	CE	Turkey	14	250			Celal Akin (ordf)
198	206	Efla hf	MD	Iceland	14	249	223	30,9	Guðmundur Þorbjörnsson
199	215	Curtins Group	CE,PM	England	14	249	206	26,6	Rob Melling
200	177	O.M.A. Office for Metropolitan Architecture *	A	Netherlands	14	247	300	47,4	Rem Koolhaas
201	207	Sheppard Robson *	A	England	14	247	222	17,8	Andrew German
202	263	Z-Dynamics (Infotiv & Combine Engineering)	I	Sweden	14	245	227	23,2	Alf Berntsson (Infotiv), Peter Karlsson (Combine)
203	179	Deltamarin Oy	I	Finland	14	244	247	25,9	Mika Laurilehto
204	235	3ti Progetti	CE	Italy	14	242	189	22,9	Alfredo Ingletti
205	205	Planungsgruppe M+M AG , PGMM *	E,M,PM, Enr	Germany	14	240	231	26,4	Hermann Ott
206	176	PRP Architects Ltd	A	England	13/14	239	239		Andy von Bradsky
207	213	Avalon Innovation AB	I	Sweden	14	236	207	29,8	Peter Mattisson
208	211	Pragoprojekt a.s *	CE	Czech Republ.	14	234	215	9,5	Renata Jiříková
209	204	Henning Larsen Architects	A	Denmark	13/14	232	232	2,6	Mette Kynne Frandsen
210	203	ISC Rådgivende Ingeniører A/S	MD	Denmark	14	231	240	49,5	Kjeld Thomsen
211	198	Force Technology Sweden	CE	Sweden	14	227	244	23,5	Hans Ole Olsen
212	208	Geo	I	Denmark	14	221	221	35,3	Kim Sillemann
213	209	SC Metroul S.A.	MD	Romania	14	221	207	11,6	George Rozorea
214	217	Valode & Pistre *	A	France	14	220	200		Yannick Denis
215	329	Aukett Swanke Group plc	A	England	13/14	218	104	23,8	Nicholas Thompson
216	185	Chapman Taylor LLP	A	England	13/14	218	265	19,6	Chris Lanksbury
217	222	Hjellnes Consult AS	MD	Norway	14	213	200	30,1	Geir Knudsen
218	216	Wilmotte & Associés *	A	France	14	213	201		Jean-Michel Wilmotte
219	237	Optiplan Oy	MD	Finland	14	210	186	15,6	Tommi Vaisalo
220	219	INBO Architects/Consultants	A,PM	Netherlands	14	210	200	12,3	Bert van Breugel/Tako Postma/Jeanet van Antwerpen mfl
221		Heksagon Muhendislik Ve Tasarim A S *	I	Turkey	14	210			Inan Kirac (ordf)
222	214	EKJ Rådgivende Ingeniører A/S	MD	Denmark	14	208	206	24,0	Jørgen Nielsen
223	180	Link Arkitektur AS	A	Norway	14	207	195	40,5	Siri Legernes
224	229	Metropjekt Praha A.S	MD	Czech Republ.	14	205	194	15,9	David Krása
225	232	GOPA-Consultants Group *	PM,I,Env	Germany	14	200	190	72,9	Martin Güldner, Berthold Averweg
226	319	Roughton Group	MD	England	14	200	182	19,9	Bernard Obika
227	227	OTE Ingénierie SA (Omnium Technique Européen)	MD	France	14/15	200	210	18,4	Patrick Lullin
228	221	Politecnica- Ingegneria e Architettura Soc. Coop	MD	Italy	14	200	200	11,8	Member of the Board
229	225	HLM Architects	A	England	14	200	200		Christopher Liddle
230	218	Goudappel Coffeng B.V	MD	Netherlands	14	200	200		Jos van Kleef
231	220	B+S Ingenieur AG *	MD	Switzerland	14	200	200		Walter Shaufelberger
232	255	SD Ingénierie Holding SA	MD	Switzerland	14	200	170		J. D. Girard
233	243	Baur Consult Architekten Ingenieure	MD	Germany	14	195	180	12,8	Andreas Baur, Peter Kuhn
234	256	Rogers Stirk Harbour & Partners	A	England	13/14	193	170	41,5	Rickard Rogers
235	247	Purcell Miller Tritton	A	England	13/14	192	180	19,7	Mark Goldspink
236	202	Dopravoprojekt, a.s.	CE, S, A, PM	Slovakia	14	192	240	17,8	Gabriel Koczkás
237	249	Transprojekt Gdanski	CE,A	Poland	14	191	186	6,7	Marek Rytlewski

2015	2014	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Omställning MEUR	Koncernchef/VD
238	301	Forsen Projekt AB (fusionerade med Bygg Fast, dec-14) proforma	PM	Sweden	14	189	175	32,5	Bengt Johansson
239	230	IBE D.D	MD	Slovenia	14	188	193	16,8	Uroš Mikoš
240	239	Leonhardt, Andrä und Partner Beratende Ing. GmbH	S	Germany	14	187	183	22,3	Wolfgang Eilzer
241	236	Max Fordham LLP	E,M, Env	England	13/14	187	187	14,3	
242	262	UTIBER LTD	CE,PM	Hungary	14	186	159	18,8	György Lakits
243	286	IBI Group Europe *	A	England	14	184	139	27,7	Richard Harrington, Executive Chairman
244	238	Frankham Consultancy Group	MD	England	13/14	184	184	17,6	S J Frankham
245	241	Consat AB	I	Sweden	14	182	181	26,2	Jan Bertil Johansson
246	258	Eurocon Consulting AB	I	Sweden	14	181	167	18,5	Peter Johansson
247	244	Troup Bywaters + Anders *	E,M	England	14	180	180	16,2	Neil Weller
248	252	JMP Consultants Ltd	CE	England	14	180	175	16,2	Gordon Baker
249	245	SGI Consulting SA *	MD	Luxemburg	14	180	180		Laurent NILLES
250		Wilkinson Eyre Architects Ltd	A	England	14	179	132	30,2	Chris Wilkinson, Jim Eyre
251	248	Gruppo SINA	CE,MD	Italy	14	178	180	33,6	Claudio Vezzosi
252	270	Proger SpA	MD	Italy	14	176	151	95,1	Umberto Sgambati
253	223	Aveco de Bondt BV *	CE	Netherlands	13	176	200		Gerrit Paalman
254	253	Peutz Group bv	Env,CE, I	Netherlands	14	174	174	18,6	J.F.W. Koopmans
255	280	BWB Consulting LTD (The BWB Partnership)	CE,S, Env	England	14	173	143	16,8	Steve Wooler
256	254	Temagroup Sweden AB	A,PM	Sweden	14	171	173	20,5	Annika Persson
257	172	Destia Design *	CE	Finland	14	170	310	20,0	Jukka Raudasoja
258	242	JG Ingenieros SA	M,E, Enr, I	Spain	14	170	180	10,3	Josep Túnica Buira
259	200	FASE-Estudios e Projectos S.A	MD	Portugal	14	170	177	9,0	Manuel Quinaz
260	212	Scott Brownrigg Architects	A	England	14	168	212	20,5	Darren Comber
261	279	OT INDUSTRIES Engineering (Tidigare Olajterv Group) *	CE, Enr	Hungary	14	168	143		István Polony
262	250	Bartels Engineering B.V.	CE,S,PM	Netherlands	14	166	176		Taco Klevering
263	233	Prokon Muhendislik Ve Musavirlik A S (Prokon Engineering Ltd) *	MD	Turkey	13	165	165	19,3	Hasan Özdemir, Ismail Salici
264	283	Price & Myers	S	England	14	165	140	13,9	Paul Batty m.fl
265	285	ViaNova-gruppen (4 bolag inkl. Systems & Plan og Trafikk)	CE,Env,E	Norway	14	164	140	30,1	Geir Syrtveit, Idar Kirkhorn, Tore A. Nilsen, Roar Paulsen & Torbjørn Erland
266	264	ELU Konsult AB	S,CE	Sweden	14/15	164	160	28,6	Charlotte Bergman
267		Mecanoo Architecten *		Netherlands	14	162			Francine Houben, Aart Fransen & Peter Haasbroek
268	257	Eltronic A/S	I	Denmark	14	161	168	28,3	Lars Jensen
269	340	AS Architecture-Studio *	A	France	14	160	150	14,5	Laurent Fischer & Jean-Francois Bonne
270	261	Progetto CMR	A	Italy	14	160	160	5,1	Massimo Roj
271	308	Jaspers-Eyers Architects *	A	Belgium	14	160	150		John Eyers & Jean-Michel Jaspers
272	224	PDM Group (Pdm Corporate Management Services B.V.)	I	Netherlands	14	159	200	13,5	Hubert Mesterom
273	294	Midroc Project Management AB	CE,I	Sweden	14	158	134	74,7	Stefan Kronman
274		Pascall+Watson	A	England	13/14	156	175	22,7	Steve West
275	281	FS Dynamics AB	I	Sweden	14/15	154	143	15,5	Ulf Mårtensson
276	260	TCPM (TC Project Management B.V)	I	Netherlands	14	154	162		Rudie Veenendaal
277	269	Årstiderne Arkitekter A/S	A	Denmark	13/14	151	151	16,0	Torben Klausen
278	266	Snøhetta AS	A	Norway	14	150	158	16,7	Craig Dykers, Tonje Verdal Frydenlund, Elaine Molinar
279	352	Lyons+Sleeman+Hoare Architects	A	England	14	150	60	13,5	Max Lyons
280	292	Studio Altieri S.p.A *	CE; A	Italy	14	150	135		Francesco Viero

PM = Project Management, A = Architecture, CE = Civil-/S = Structural Engineering, CT = Certification and testing, Env = Environment, Enr = Energy, E = Electrical, M = Mechanical/HEVAC, I = Industrial, MD = Multi Disciplinary, (*) = jämförbar uppgift saknas/proforma/bedömd

De 300 största europeiska arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultkoncernerna

2015	2014	Koncern	Verksamhet	Land	Bokslut	Medelantal anställda	(Föregående)	Omsättning MEUR	Koncernchef/VD
281	272	Advin B.V. - Adviseurs en Ingenieurs *	MD	Netherlands	14	149	150		Ralph Henderix
282	288	Geodata S.p.A	CE	Italy	14	148	139	34,0	Grasso Piergiorgio
283		UNStudio (Van Berkel En Bos) *	A	Netherlands	14	148			Ben van Berkel, Caroline Bos
284	234	Orbion Consulting AB	E, Enr, Env	Sweden	14	147	189	21,4	Erik Oldmark
285	265	i3tex AB	I	Sweden	14	146	158	12,9	Ulf Aiff
286		Devport AB (fusionerat med Tricab 2.0) proforma	I	Sweden	14	144	66	16,1	Nils Malmros, Bertil Nordenberg (vVD)
287	278	Flanagan Lawrence LTD (fd Hamilton Architects)	A	England	14	144	144		Jason Flanagan/ David Lawrence
288	277	GVA Consultants AB	I	Sweden	14	142	146	30,2	Thomas Sandung
289	293	Kling Consult Ingenieur GmbH	CE	Germany	14	142	135	13,6	Markus Daffner
290	287	Kragten B.V *	CE, Env	Netherlands	14	142	139		Paul Hewes
291	268	INYPISA Informes y Proyectos SA	MD	Spain	14	140	169	22,7	Valentin Estefanell
292		Haahtela Group	I,PM	Finland	14	140	101	18,3	Juhani Jansson
293	304	Keppie Design	A	Scotland	13/14	140	123	10,8	Martin English
294	284	Ahma Insinöörit Oy	PM	Finland	14	140	140	10,7	Kim Lindholm
295	271	Geotest A.S.	Env	Czech Republ.	13	140	150	8,1	Lubomír Klímek
296	300	JJM Sp Z O O *	PM,I	Poland	13	140	125	7,5	Marek Poncyljusz
297		Auer+Weber+Assoziierte *	A	Germany	14	140			Moritz Auer, Philipp Auer, Jörn Scholz, Achim Söding, Stephan Suxdorf
298	275	DGMR Raadgevende Ingenieurs BV *	Env	Netherlands	13/14	139	147	13,8	Ir. P.J. van Bergen
299	317	EPR Architects Group Ltd *	A	England	14	135	114	12,4	Stuart Lowther
300	291	Wingårdh-koncernen	A	Sweden	14	133	137	17,2	Gert Wingårdh

TPF plus tre

Belgiska teknikkonsultkoncernen TPF har under året genomfört tre förvärv. Man inledde året med att köpa upp brasilianska ENGESOFT Engenharia e Consultria Ltda, med 100 anställda. Företaget, som är baserat i Fortaleza, omsätter 13 miljoner EURO och är specialiserat på dammar samt akvedukter. Med den här affären sysselsätter TPF 750 personer i Brasilien och beräknas nå en omsättning på 50 miljoner EURO. Samma månad köpte TPF 70 % av aktierna i spanska TRN Ingeniería, med 37 anställda och en omsättning på 5 miljoner EURO. TRN arbetar främst inom transport-infrastruktursektorn.

I oktober förvärvades 85 % av aktierna i portugisiska CENOR. Återstoden av aktierna kommer att köpas före den första januari 2017, för att förbereda fusionen mellan CENOR och TPF Planege, det portugisiska dotterbolaget. Tillsammans väntas företagen bilda ett av de största teknikkonsultföretagen i Portugal, med 400 anställda och en årlig omsättning på 45 miljoner EURO. CENOR grundades 1980 och har sedan dess byggt upp verksamhet i flera av Portugals tidigare kolonier, såsom Angola, Mocambique, Kap Verde, Östtimor, Brasilien och Macau. Dessutom har man verksamhet i Algeriet och Turkiet.

David Cramér
Marknadsanalytiker, Svenska
Teknik&Designföretagen

david.cramer@std.se

”Åtta av sjutton
länders bransch-
organisationer
trodde på för-
bättrad lönsam-
het under 2016,
en trodde på
försämring”

www.std.se

Svenska Teknik&Designföretagen, STD-företagen, arbetar för medlemsföretagens bästa i syfte att stärka deras konkurrenskraft och långsiktiga lönsamhet. Med 750 medlemsföretag, som tillsammans har ca 32 000 anställda, representerar STD-företagen nära två tredjedelar av branschens resurser

STD-företagen vill främja hög kvalitet, en sund utveckling, en god lönsamhet och moderna arbetsvillkor i medlemsföretagen.

STD-företagen ingår i Almega, som är den organisation som samlar tjänsteföretagen i Sverige. Almega är den största förbundsgruppen inom Svenskt Näringsliv. STD-företagen är även medlem i såväl den europeiska (EFCA) som internationella (FIDIC) konsultorganisationen. På arbetsgivarsidan är Almega medlem i UNICE.

Arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultföretagen
Svensk, nordisk och internationell kartläggning

I SAMARBETE MED

Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Danmark

Rådgivende Ingeniørers Forening, Norge

Felag rádgjafarverkfræðinga, Island

Samtök arkitektastofa, SAMARK, Island

Suunnittelu- ja konsultointiyritykset SKOL ry, Finland

Arkkitehtitoimistojen Liitto, ATL, Finland

**Svenska Teknik &
Designföretagen**
● **ALMEGA**

Svenska Teknik&Designföretagen

Besöksadress: Sturegatan 11 •

Postadress: Box 55545 • SE-102 04 Stockholm

Telefon +46(0)8-762 67 00 • e-post: std@std.se